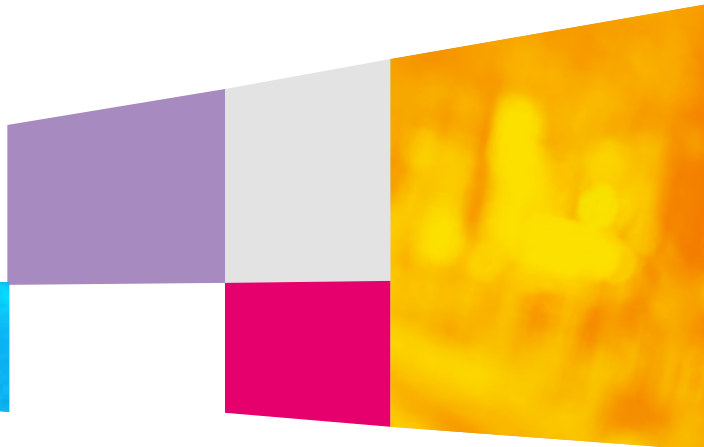

TOIMINTAKERTOMUS ja tilinpäätöslaskelmat 1.1.–31.12.2015

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

**Toimintakertomus ja
tilinpäätöslaskelmat
1.1.–31.12.2015**

Saatesanat

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksessa tehtiin työtä vuonna 2015 uusitun strategian mukaisesti, uudessa organisaatiossa ja osin uusissa tiloissakin. Kohdensimme tekemisemme edellisenä vuonna sovittuihin painopistealueisiin: hyvinvointiyhteiskunnan kestävyteen, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentämiseen, muuttuvaan sairauksien kirjoon, terveysuhkiin varautumiseen sekä palvelujärjestelmän muutokseen. Tämän työn tuloksia ja ministeriön kanssa tehdyn tulossopimuksen toteutumista kuvataan edempänä yksityiskohtaisemmin.

THL tekee työtä laajan sidosryhmäjoukon kanssa. Kumppaneitamme ovat päättäjät, tutkijat sekä sosiaali- ja terveystalouden asiantuntijat – niin julkisella sektorilla, tutkimusorganisaatioissa, järjestöissä kuin yrityksissäkin. Vuoden aikana kiinnitimme huomiota näiden kumppaneittemme ja asiakkaittemme tiedontarpeiden kuulemiseen ja ymmärtämiseen. Uskon vaikuttavuutemme paranevan ja tehokkuutemme lisääntyvän, kun muutamme toimintatapojamme entistä asiakaskeskeisemmiksi.

Vuonna 2015 edistyimme tavoitteessamme saada laitoksen monet tietoaaineistot parempaan käyttöön. THL:n uuden datapolitiikan mukaisesti saatamme lähivuosina tietoaaineistomme näkyviksi, parannamme ajantasaisuutta ja asiakaskohtaista raportointia ja otamme avoimen datan ja avoimen julkaisemisen työmme lähtökohdaksi. Pyrimme rakentamaan käytönlupien ja tietoluovutusten kansallisen yhden luukun palvelun ja saattamaan laitoksen tiedonhallinnan koko elinkaaren sähköiseksi.

Kolmas toimintatapojen muutoksen alue oli työskentelytapojen modernisointi ja joustavoittaminen. Suuri joukko laitoksen työntekijöitä osallistui vuoden aikana uusien työnteon tapojen ja niitä tukevan johtamis- ja työskentelytapojen kokeiluun. Kokeilun alussa sovitut mittarit osoittivat, että etätyökäytäntöjen uudistamisella, laajennettujen liukuma-aikojen hyödyntämisellä ja työaikapankin käyttöönotolla kausivaihtelevassa työssä saavutetaan sekä työtyytyväisyyden paranemista että työn tehokkuuden lisääntymistä.

Hyväksi havaitut uudet työtavat otetaan käyttöön koko laitoksessa vuoden 2016 aikana.

Kiitän kaikkia THL-läisiä sekä laitoksen eri osastoilla että valtion palveluiden toimintayksiköissä hyvin tehdystä työstä.

Juhani Eskola

Pääjohtaja, THL

Sisältö

Saatesanat	3
1 Toimintakertomus.....	7
1.1 Johdon katsaus.....	7
1.2. Vaikuttavuus	8
1.2.1. THL:n vaikuttavuus strategisten tavoitteiden näkökulmasta	8
1.2.2. THL:n vaikuttavuus eri asiakasryhmien tarpeiden näkökulmasta	14
1.3 Toiminnallinen tehokkuus ²	16
1.3.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus	22
1.3.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	26
1.3.3 Yhteisrahoitteen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuus.....	35
1.4 Tuotokset ja laadunhallinta.....	39
1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	39
1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	66

1.6 Tilinpäätösanalyysi	74
1.6.1 Rahoitusrakenne.....	74
1.6.2 Talousarvion toteutuminen	76
1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma	76
1.6.4 Tase	77
1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	77
1.8 Arviointien tulokset.....	81
1.9 Yhteenvedotiedot väärinkäytöksistä.....	81
2 Talousarvion toteutumalaskelma.....	82
3 Tuotto- ja kululaskelma.....	86
4 Tase	88
5 Liitetiedostot	91
6 Allekirjoitukset.....	106

1 Selkeyden vuoksi toimintakertomuksessa käytetään johdonmukaisesti seuraavia käsitteitä:

- THL-kirjanpitoyksikkö = THL ja sen alaiset laitokset (Valtion mielisairaalat ja koulukodit)
- THL = Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (ilman alaisia laitoksia)
- Alaiset laitokset = Valtion mielisairaalat ja koulukodit

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Vuosi 2015 oli THL:n seitsemäs toimintavuosi. Noiden vuosien aikana laitoksen toimintaa on jouduttu sopeuttamaan supistuneeseen rahoitukseen. Lisäksi organisaatioon on tuotu muutamia aikaisemmin muualla valtionhallinnossa sijanneita toimintoja. Muutokset ovat edellyttäneet laitoksen strategian ja organisaatorakenteen jatkuvaa uudistamista. Vuosi 2015 oli uudella tavalla organisoituneen laitoksen ensimmäinen vuosi, ja toimintaa ohjasi uusi THL:n strategia. Laitoksen sisäiset muutokset olivat tuntuvia, kuten henkilöstön vähentäminen YT-neuvottelujen jälkeen.

Toimintaympäristön muutokset ja THL:n toimintatavat

Vaikka toimintaympäristö on joiltakin osin muuttanut nopeasti, THL:n päätehtävän kannalta se on säilynyt ennallaan. Väestön terveyden ja hyvinvoinnin tila, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, palvelujärjestelmän toiminnan ja muutoksen tukeminen ja terveysuhkien sekä sosiaalisten ongelmien torjuminen ovat yhteydessä pitkän aikavälin muutoksiin kuten väestön ikääntymiseen, elämäntapojen muutok-

seen ja jopa globaaleihin ilmiöihin kuten teknologian muutokseen ja kansainväliseen muuttoliikkeeseen. Toimintaympäristön lyhyen aikavälin muutokset liittyivät vuonna 2015 Suomen talouden heikkoon tilaan ja siitä johtuneisiin julkisen talouden leikkauksiin, jotka kohdistuivat myös THL:ään. Myös uusi hallitus ja sen hallitusohjelma toivat uusia elementtejä THL:n toimintaan vuonna 2015.

Pitkän aikavälin muutokset suomalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa ovat hitaita, kuten niiden taustalla olevien ilmiöiden muutoksetkin. Väestörakenteen muutos etenee, kun elinajanodote monesta eri syystä nousee edelleen. Ikääntyminen säilyy suurena taloudellisen kestävyys-, terveyden ja hyvinvoinnin sekä palvelujärjestelmän haasteena. Pitkän aikavälin ilmiöihin kuuluu myös muuttoliike. Vuoden 2015 turvapaikanhakija-aallon jälkeen on varauduttava siihen, että maahanmuutto voimistuu enemmän ja pitempään kuin mitä aiemmissa arvioissa oli oletettu. Myös väestön hakeutuminen taajamiin jatkuu edelleen voimakkaana ja jatkuvasti suurempaan osaan maasta on jäämässä hyvin harvaan asuttuja alueita. Tietotekniikan jatkuva mullistus globaalina ilmiönä aiheuttaa pitkäkestoisia vaikutuksia. Toisaalta sen tulokset ja hyödyt näkyvät myös nopeasti sekä arkisiin oloihin että moninaisten järjestelmien toimintaan liittyen. Ilmastonmuutos vaatii konkreettisia toimia ja ulottaa vaikutuksensa terveyteen ja hyvinvointiin. Pit-

kittyvä talouskriisi ja suomen hidas toipuminen siitä, haastaa hyvinvointiyhteiskunnan uudistamiseen tavalla, joka on poikkeuksellisen haastava.

Vuoden 2015 muutokset THL:n toimintaympäristössä liittyvät ennen muuta Suomen talouden ja sen myötä julkisen talouden ongelmiin. Jo aikaisempina vuosina oli päätetty tutkimus- ja asiantuntijatoiminnan valtiolta saaman rahoituksen tuntuvista leikkauksista, ja vuonna 2015 niitä tehtiin vielä lisää. Lisäleikkaukset johtuivat Suomen talouden ja julkisen talouden akuuteista ongelmista. Uusi hallitus joutui aloittamaan työnsä 2015 suurten taloushaasteiden edessä ja julkisen talouden sopeutus näyttää edelleen tiukentuvan. Hallituksen ohjelma heijastuu myös THL:n työhön. Vuoden 2015 aikana THL ja muut asiantuntijalaitokset saivat tehtäviä hallitusohjelman kärkihankkeiden toteuttamisessa. Erityisenä ajankoh- taistehtävänä oli edelleen SOTE-uudistus, jonka valmistelussa THL:n asiantuntijoilla on edelleen suuri rooli.

THL:n toiminta rakentuu muuttuvissakin oloissa neljän päätoimintamuodon varaan: tutkimus- ja kehittämistyö, asiantuntijatyö, viranomaistehtävät ja maksullinen palvelutoiminta. Muutokset tutkimusrahoituksen saatavuudessa ja budjettileikkaukset ovat johtaneet siihen, että THL:n tutkimustoiminta on hie- man supistunut, ja valtaosa siitä toteutetaan kilpaillul- la, THL:n ulkopuolisella tutkimusrahoituksella. Asi- antuntijatoimintaan kohdistuu kasvava kysyntä, kun terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä palvelujärjestel- miä ja toimintatapoja uudistetaan monella suunnal- la. Viranomaistehtävät THL:ssä liittyvät tilastointiin ja rekistereihin sekä valtion erityisiin terveys- ja so- siaalipalveluihin kuten oikeuslääkintään sekä valtion mielisairaaloihin ja koulukoteihin. Vuonna 2015 nä- mä valtion palvelut organisoitiin omaksi osastokseen THL:ssä. Maksullista palvelutoimintaa edustavat lai- toksesta lähinnä erilaiset laboratoriopalvelut. Mak- sullisen toiminnan mahdollisuuksia on myös erilais- ten tietotuotteiden suunnalla. Vuonna 2015 THL käynnisti pitkän aikavälin toimia tietotoimintojensa uudistamiseksi (esim. avoin data, tietovarantojen nä- kyvyys) ja tietotuotteiden kehittämiseksi.

THL:n toiminnan tavoitteet ja toimintaan kohdistuvat odotukset

THL on joutunut jatkuvasti tarkastelemaan uudelleen toimintansa perusteita, tavoitteita ja laitokseen koh- distuvia odotuksia. Kun vuosi 2015 oli monin tavoin käännekohta laitoksen toiminnassa, on syytä todeta, miten perusteet ja tavoitteet nähdään nyt.

THL:lle laissa (Laki terveyden ja hyvinvoinnin lai- toksesta, 668/2008) asetetun toimialan ja tehtävien li- säksi laitos toteuttaa muita lainsäädännöllisiä tai so- siaali- ja terveysministeriön sille antamia tehtäviä. Näiden lisäksi hallitusohjelma ja ministeriön (2011) ja laitoksen (2015) strategiat ohjaavat toiminnan suun- nittelua: nelivuotissuunnitelmat tarkentuvat vuosi- suunnittelussa. THL:n strategia on luettavissa osoit- teessa <https://www.thl.fi/fi/thl/strategia>.

STM:n voimassa oleva sosiaali- ja terveyspolitiikan strategia ”Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020” (2011) on ministeriön ja THL:n välisen tulossopimuksen poh- jana. Tulossopimus tehdään nelivuotisen rungon va- raan ja sitä tarkennetaan vuosittaisella sopimuksella. Hallitusohjelmassa STM:n vastuualueelle kuuluvien kärkihankkeiden toteutus näkyy myös THL:n toimin- nassa. Virallisten toimeksiantojen ja tehtävien ulko- puolella THL:ään kohdistuu paljon ja hyvin erilaisia odotuksia, joita laitos seuraa erilaisilla asiakas- ja si- dosryhmäkyselyillä. Vuonna 2015 THL teetti STM:n hallinnonalan mainetutkimuksesta THL:ää koskevan syventävän tutkimuksen. THL seuraa myös viestin- tänsä onnistuneisuutta, vuonna 2015 mediabaromet- rin avulla.

1.2. Vaikuttavuus

THL:n toiminnan vaikuttavuuden arviointi voi pe- rustua moneen erilaiseen lähtökohtaan. On vaikeaa osoittaa, että jokin yksittäinen muutos suomalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa olisi nimenomaan tai ainoastaan asiantuntijalaitoksen työn vaikutusta. Kai- kissa muutoksissa on taustalla mukana paljon muita- kin tahoja ja tekijöitä, minkä lisäksi väestön terveyden ja hyvinvoinnin muutokset kehkeytyvät yleensä vasta vuosien mittaan.

THL:n toiminnan vaikuttavuutta tarkasteltaes- sa keskeistä onkin se, kuinka laitos onnistunut toi- mimaan asetettujen tavoitteiden suuntaisesti. Alla olevassa tarkastelussa on jäsentelyn pohjaksi valittu THL:n uudistetun strategian priorisointitavoitteet ja kaksi vaikuttavuuteen liittyvää kohtaa uudistumislu- pauksesta.

1.2.1. THL:n vaikuttavuus strategisten tavoitteiden näkökulmasta

THL:n toiminnan suunnittelun lähtökohtana on ol- lut strategian heijastuminen osastojen työssä. Toi- minnanohjauksen järjestelmä ei vielä vuonna 2015 ole kehittynyt riittävälle tasolle. Tavoitteenasettelun, suunnittelun, raportoinnin ja arvioinnin kokonai- suutta kehitetään edelleen. Vuonna 2015 THL:n osas- tot ovat tuottaneet toiminnastaan itsearvion. Koska monet THL:n toiminnoista ovat luonteeltaan jatkuvaa tutkimuspohjaista terveys- ja hyvinvointiolojen seu-

rantaa, järjestelmien ylläpitoa ja kehittämistä tai toimintatapojen uudistamista, vaikuttavuuden arviointi on haastavaa. Erilaiset toiminnot eivät läheskään aina johda näkyviin yksittäisiin saavutuksiin, joita voisi kirjata vuosittaisiksi vaikuttavuussaavutuksiksi.

THL:n strategianmukaiset priorisointikohteet ja laitoksen eri osastojen niihin liittyvä toiminta vuonna 2015 on kuvattu alla.

Hyvinvointiyhteiskunnan kestävyys: Terve, hyvinvoiva ja sosiaalisesti eheä väestö tukee sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä yhteiskunnasta. Syvennymme väestön ikääntymiseen, lasten ja nuorten hyvinvointiin ja rahoituksen riittävyteen. Vahvistamme terveys- ja sosiaalitalouden osaamista eri toiminnoissa.

THL tuki hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen huomioimista yhteiskunnallisissa päätöksenteossa. Tässä tarkoituksessa THL valmisteli kannustavaa elementtiä kuntien valtionosuusjärjestelmään. Lisäksi kuntajohdolta kerättiin TEA-viisariin tietoja siitä, miten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä johdetaan ja toteutetaan. TEA-viisarin verkkopalvelun uudistaminen mahdollistaa tietojen tarkastelun kuntakohtaisesti sekä vertailun kuntien panostuksista asukkaiden terveyteen.

Yhdessä kumppanien kanssa käynnistettiin kehittämishankkeita sosiaalisen kuntoutuksen (SOSKU) sekä sosiaalisen osallisuuden ja asiakasosallisuuden (SOKRA) toimintamallien rakentamiseksi. Tavoitteena on edistää työttömien ja osatyökykyisten mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen toimijuuteen sekä työhön. Lisäksi uudessa Hankinnoista duunia Handu-hankkeessa pyritään kehittämään ja levittämään toimin-

tamalleja, joilla julkisten hankintojen sosiaalisia kriteerejä käyttäen on mahdollista lisätä työtilaisuuksia työttömille ja osatyökykyisille.

STM:n hallitusohjelmaa tukeva KASTE-ohjelma saatiin päätökseen. THL vastasi kolmesta osaohjelmasta ja osallistuu vielä ohjelman jälkiarviointiin. KASTE-ohjelman tuottamat hyvät käytännöt on koottu Innokylään, jonka käyttöaste ylitti odotukset. Myös muita ohjelmaluontoisia kokonaisuuksia oli käynnissä: THL koordinoi vammaispoliittista ohjelmaa, ja lastensuojelun tutkimus- ja kehittämishanke LaskeTut saatiin päätökseen. THL koordinoi onnistuneesti lakisääteisen perusturvan riittävyden arvioinnin. Ikäntyneiden kotihoidon kustannusvaikuttavuutta kartoittava kansainvälinen EXCEL-hanke käynnistyi.

Vuonna 2015 kuten muinakin vuosina tuotettiin uutta tietoa väestöryhmien hyvinvoinnista ja terve-

ydestä; tässä työssä tärkeää väestötutkimusten infrastruktuurin kehittämistä jatkettiin. Vuoden lopulla valmistuivat yhteistyössä Tilastokeskuksen ja Työterveyslaitoksen kanssa toteutetun ulkomaista syntyperää olevien työ- ja hyvinvointitutkimuksen perustulokset (ks. laatikko).

Yhteiskunnan taloudellinen kestävyys ja talouden voimavarojen oikea kohdentaminen on kestävä kehityksen perusedellytys. Näiden turvaamiseksi THL tekee terveys- ja sosiaalitaloudellista tutkimustyötä kansallisesti ja kansainvälisesti mahdollistaen täten vertaisoppimisen.

Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen:

Eriarvoisuus on eettisesti väärin ja voimavarojen tuhlausta. Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen edellyttää toimia koko yhteiskunnassa, erityises-

Ulkomaista syntyperää olevilla luottamusta ja tyytyväisyyttä, mutta myös hyvinvoinnin haasteita. ”Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014 -tutkimuksen (UTH) laajat tietosällöt tarjoavat kattavasti tietoa vakinaisesti Suomessa asuvien elinoloista, kotoutumisesta ja hyvinvoinnista. Ulkomaalaistaustaiset kokevat terveytensä ja elämänlaatunsa hyväksi ja luottavat Suomessa viranomais- ja palvelujärjestelmään sekä ihmisiin. Terveysongelmat kuitenkin kasaantuvat eikä etenkin mielenterveyspalvelujen käyttö näyttäisi vastaavan palvelutarpeita. Ulkomaalaistaustaiset työttömät hakevat aktiivisesti töitä, mutta kokevat kielitaidon puutteet tärkeimmäksi työllistymisen esteeksi. Työllisyysaste on muuta väestöä matalampi, mutta ero kaventuu Suomessa asumisen pidentyessä. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Työterveyslaitoksen toteuttamaan UTH-tutkimukseen Suomessa vakinaisesti asuvista 15–64-vuotiaista, joiden molemmat vanhemmat olivat syntyneet ulkomailla. TK:n, THL:n ja TTL:n yhteistyö on luonut perustaa kotoutumisen seurantaan sekä maahanmuuttajien elinolojen, terveyden ja hyvinvoinnin tilastointia palvelevalle tiedonhankinnalle.

ti sosiaali- ja terveyspolitiikassa. THL:ssa keskityimme tasa-arvon lisäämiseen terveydessä, toimintakyvyssä, osallisuudessa ja hyvinvoinnissa.

SOTE:n valmistelutyössä pidettiin toistuvasti yllä tarvetta eri väestöryhmien eriarvoisuutta vähentävän palvelurakenteen syntyyn. Erityisesti painotettiin työssäkäyvän ja työelämän ulkopuolella olevan kansanosan eriarvoista asemaa perusterveydenhuollon palvelujen saatavuudessa.

Vuonna 2015 tuotettiin THL:n väestötutkimuksista sosioekonomisen aseman mukaiset aikatrendit keskeisistä terveyskäyttäytymisen ja riskitekijöiden muutoksista. Eri maiden sairaaloiden kustannustehokkuutta vertaileva EuroHope-hanke valmistui. Myös 2015 päättyneessä lastensuojelun LaskeTut-hankkeessa py-

rittiin eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentämiseen (kts. laatikko). Lisäksi 2015 tehtiin selvitys täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kehittämisestä sosiaaliryhmien välillä sekä koordinoitiin perusturvan riittävyyden arviointi.

Kansallisen rokotusohjelman resurssien kehittämiseen ja turvaamiseen liittyy eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentämistavoitteita, mitä varten on kehitetty eri väestöryhmien rokotussuojan arviointia. Haavoittuville ryhmille (pistohuumeiden käyttäjät, maahanmuuttajataustaiset ja seksuaalivähemmistöt) suunnattava tartuntatauti torjunnan tuki pyrkii torjumaan myös eriarvoisuutta.

Lastensuojelun kehittämis- ja tutkimushanke (LaskeTut) toi esille lastensuojelun kipupisteitä ja tuotti välineitä hallituksen kärkihankkeiden toteuttamiseen. Hankkeessa valmisteltu verkkokoulu ja opas selkiyttävät eri toimijoiden yhteistyötä lastensuojelutarpeen toteuttamiseksi. Hanke osoitti puutteita kaltoinkohtelun tunnistamisessa ja mallinsi hyviä toimintatapoja puutteiden korjaamiseksi. LaskeTut tuotti myös tutkimuksen lasten huostaanoton taustoista ja syistä sekä lasten ja heidän perheidensä saamista palveluista ja niiden kustannuksista. Vaikka asiakasryhmä oli saanut monenlaisia palveluja sijoitusta edeltäneen vuoden aikana, peräti 85 % lapsista oli jäänyt vaille jotain tarvitsemaansa tukea ja palvelua. Lastensuojelun asiakkaiden käyttämien avohuollon palvelujen kustannuksista ei ole käytettävissä kansallista tietoa. Kuntien välillä kustannuksissa ja palvelun hinnoittelussa on merkittäviä eroja. LaskeTut selvitti ja kuvasi lastensuojelun tietopohjan aukot sekä suunnitteli lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointierojen säännöllistä, rekistereihin pohjautuvaa seurantaa. Lastensuojelun tutkimus- ja kehittämisstrategiaa valmisteltiin laaja-alaisessa yhteistyössä. THL asetti kansallisen monitieteisen asiantuntijaryhmän sekä laitoksen sisäisen senioritutkijoiden työryhmän vahvistamaan lastensuojelututkimusta ja sen vaikuttavuutta.

Muuttuva sairauksien kirjo: Sairauksien määrittäjät muuttuvat väestön ikääntyessä ja elintapojen muuttuessa. Kansanterveyteen perinteisesti vaikuttavien sairauksien ohella tartumme yleistyviin terveysongelmiin kuten masennus- ja ahdistuneisuushäiriöihin, muistisairauksiin, riippuvuuksiin ja elintapojen haitallisiin muutoksiin. Priorisoimme tutkimustamme väestölle koituvan terveyshyödyn näkökulmasta.

Vuonna 2015 tuotettiin WHO:n ei-tarttuvien tauteja (NCD) koskevan strategian mukaiset indikaattorit ja niiden ennusteet vuoteen 2025 saakka. Näitä tauteja ovat esimerkiksi monet niin sanotut elintapasairaudet kuten verenpainetauti ja diabetes. Ennusteet koskevat näiden tautien esiintyvyyttä ja riskitekijöitä (ks. laatikko yllä).

Ensimmäiset tulokset kokeellisesta tutkimuksesta muistisairauksien ehkäisemiseksi saatiin 2015, ja ne ovat lupaavia dementian ehkäisemisen kannalta. Ravitsemussuositus jodioidun suolan käyttämisestä valmistui.

Jatkettiin toimia uusien taudinaiheuttajien tunnistamiseen, kun globalisaatio muuttaa tautikirjoa. Varaudutaan myös tilanteeseen, jossa samanaikaiset antibioottiresistenssin lisääntyminen ja väestön ikääntyminen voivat huonontaa hoitovaihtoehtoja ja lisätä laitoshoidon tarvetta. Hoitoon liittyvien infektioiden ja laitosepidemioiden torjuntaa kehitetään edelleen.

Rokotusohjelman kehittämisessä olivat vuonna 2015 esillä muutosten vaikutusarviointi, uusien rokotteiden vaikutusarviointi, näyttöön perustuvat suositukset rokotusohjelman kehittämiseksi sekä pandemiarokotehankinnan edistäminen

Maailman terveysjärjestön WHO:n kansantautien ehkäisyn ja hoidon toimintaohjelma 2013–2020 kohdistuu erityisesti neljään tärkeään tautiryhmään: sydän- ja verisuonitaudit, syöpäsairaudet, diabetes ja krooniset keuhkosairaudet. Näiden kansantautien aiheuttaman ennenaikaisen kuolleisuuden laskun taustalla on tunnettujen riskitekijöiden, kuten tupakoinnin, korkean verenpaineen ja veren korkean kolesterolitason pitkäaikainen väheneminen sekä tautien hoidon paraneminen. Sydän- ja verisuonitautien, syövän, diabeteksen ja kroonisten keuhkosairauksien aiheuttaman kuolleisuuden väheneminen selittää pääosin myös ennenaikaisen kokonaiskuolleisuuden laskun.

Tehdyn arvion mukaan Suomessa on hyvät mahdollisuudet saavuttaa WHO:n tavoitteeksi asettama ennenaikaisen kuolleisuuden 25 prosentin väheneminen vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen toteutuminen ei kuitenkaan ole itsestään selvää, vaan edellyttää riskitekijöiden ja hoidon suotuisan kehityksen jatkumista. Kymmenen viime vuoden ajalta on kuitenkin viitteitä verenpaineen laskun pysähtymisestä, ja kolesterolitaso näyttää kääntyneen nousuun. Näitä muutoksia selittävät väestön suolan ja tyydyttyneen

rasvan saannin lisääntyminen. Tupakoinnin väheneminen jatkuu, ja lihavuuden ja diabeteksen yleistymisen pysähtymisestä on merkkejä.

Varautuminen terveysuhkiin: Biologisten, kemiallisten ja muiden ympäristöön liittyvien uhkien merkitys väestön terveydelle kasvaa. Vahvistamme valmiuttamme havaita ja analysoida riskejä ja uhkia laitoksemme eri toiminta-alueilla. Osallistumme uhkien ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan yhdessä viranomaisten kanssa.

Turvapaikanhakijoiden tartuntatautien torjunnassa kehitettiin uusia toimintatapoja (kts. alla oleva laatikko).

Sosiaali- ja terveyssektorin rokotustoimintaa tuettiin uusien keinoin, kuten kuntavierailuin sekä suuren suosion saanein verkkokoulutuksin. Asiantuntijala-

boratoriotoiminnassa jatkettiin toimia, joilla siirrytään vähitellen mahdollisimman laajapohjaiseen genomiikkapohjaiseen analytiikkaan. Vaaraluokka 3:n mikrobien kanssa tehtävät analyysit keskitettiin Tilkanmäelle. Ylläpidettiin valtakunnallista ympäri-voitista ja vuorokautista infektiopäivystystä. Vuonna 2015 THL tuki Sosiaali ja terveysministeriötä Global Health Security Agenda -ohjelman (GHSA) puheenjohtajuuskauden aikana (kts. laatikko).

Ilmastonmuutosten ja ilmansaasteiden terveysvaikutusten arviointia jatkettiin sekä kehitetään edelleen valmiutta vesiepidemioiden ja kemikaali-onnettomuuksien selvittämiseen. Jo aiemminkin julkisuudessa ollut tutkimus puunpolton terveysvaikutuksista herätti edelleen paljon huomiota.

Vuonna 2015 Suomeen saapuvien turvapaikanhakijoiden määrät kääntyivät nopeaan kasvuun, johtuen koko EU:n alueelle suuntautuvasta hallitsemattomasta pakolaisvirrasta. Vaikka moni maahan saapuvista ovat fyysisesti suhteellisen hyväkuntoisia, he ovat lähtöisin olosuhteista joissa suomessa harvinaiset tartuntataudit ovat yleisiä. Moni on myös voinut altistua matkan varrella. THL käynnisti viranomaisyhteistyönä Maahanmuuttoviraston kanssa turvapaikanhakijoiden terveysongelmien (erityisesti infektio-ongelmien) hallitsemiseksi yhteistyön, jonka kautta pyritään ennalta ehkäisemään vakavimpien infektioiden leviäminen vastaanottokeskuksissa ja tätä kautta myös kantaväestön altistuminen. Laitos laati STM:n ohjauksessa monipuolisen ohjeistuksen ohjaamaan maahanmuuttoviranomaisten ja kansallisten tartuntatautien torjunnasta vastaavien viranomaisten yhteistoimintaa. Mielenterveysongelmat ovat turvapaikanhakijoilla yleisiä ja on selvä tarve yhteistyöhön maahanmuuttoviranomaisten kanssa mielenterveysongelmien tunnistamiseksi ja hoitoon ohjaamiseksi.

Maailman terveysjärjestön (WHO) toimintaa vuoden 2014–2015 Ebola-kriisin hallitsemisessa kritisoitiin liian hitaaksi ja huonosti koordinoituksi sekä jäsenmaiden että monien arvostettujen kansainvälisten kansanterveysjärjestöjen ja akateemisten instituutioiden vuonna 2015 suunnasta. Usean arviointipaneelin tekemät analyysit yhtyvät kritiikkiin, mutta toteavat myös että jäsenmaiden omassa haluttomuudessa tai kyvyttömyydessä rakentaa ja ylläpitää tarvittavia ja yhteisesti kansainvälisissä terveysäädöksissä (IHR 2005-sopimus) veloitettuja ydinkompetensseja rajat ylittävien terveysuhkien ehkäisemiseksi, toteamiseksi ja torjumiseksi. THL tuki Sosiaali- ja terveysministeriötä vuoden 2015 Global Health Security Agenda -ohjelman (GHSA) puheenjohtajuuskauden aikana. Ohjelman tavoitteena on vahvistaa IHR-sopimuksen toteutumista. Suomi edisti ulkoisten arviointien käyttöönottoa jäsenmaiden ydinkompetenssien arvioimiseksi, osallistuen mm. kolmeen pilottimuotoiseen maa-arviointiin. Lisäksi THL:n asiantuntijat olivat avainasemassa maa-arviointien työkalujen kehittämisessä, pilotoinnissa ja suorissa neuvotteluissa WHO:n kanssa. Tämän työn tuloksena WHO on päättänyt ottavansa globaaliin käyttöön GHSA-mallin mukaiset maa-arviointiprosessit ja työkalut.

Palvelujärjestelmän muutos: Käynnissä oleva sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän muutos on historiallisen merkittävä. Tuemme valtakunnallista ja alueellista päätöksentekoa sekä alan toimijoita uudistuksen valmistelussa ja toteuttamisessa. Tarjoamme tietopohjan ja tiedolla johtamisen välineitä. Osallistumme toiminnan ohjaukseen roolimme mukaisesti.

Palvelujärjestelmän muutokseen liittyvät toimet olivat vuonna 2015 yksi THL:n suurimmista työkentistä. THL:n asiantuntijat olivat mukana monissa SOTE-uudistusta valmistelemissa työryhmissä. Uudistukseen liittyviä tehtäviä olivat muun muassa vaikutusarvioinnin suunnittelu, uudistuksen toimeenpanotuen valmistelu, rahoitusvaihtoehtojen taustaselvitykset sekä uuden sote-järjestelmän vaikutuksia seuraavan ja arvioivan väestötutkimuksen pilotointi. (ks. viereinen laatikko)

Valtionhallinnon tehtävien uudelleen organisoitumiseen liittyivät vuonna 2015 toteutetut valmiste-

lutoidut oikeuslääkinnän, vankien terveydenhuollon sekä turvakotitoiminnan tuen kehittämiseksi ja sijoittamiseksi THL:n organisaatioon. Siirrot tapahtuivat vuoden 2016 alussa. Lisäksi tartuntatautiviestinnän ja torjuntaohjeistuksen monikanavaisuutta ja interaktiivisuutta kehittäneet toimet kohdistuivat palvelujärjestelmän muutokseen.

Alla arvioidaan THL:n uudistumislupauksen vaikuttavuuskohtia vuoden 2015 toiminnassa.

Vahvistamme ennakointikykyämme: Reagoimme nopeasti terveyden ja hyvinvoinnin tilaan ja sen edistämiseen liittyviin muuttuviin tietotarpeisiin. Näkemyksemme kantaa yli päivän politiikan ja näyttää suuntaa tuleviin muutoksiin.

Useissa vuoden 2015 hankkeissa on ennakoivia elementtejä. Näistä näkyvimpiä ovat jo edellä mainittu kansantautien esiintyvyyttä ja riskitekijöitä koskenut trendi- ja ennakointiraportointi. Muita esimerkkejä tulee SOTE-uudistuksesta, jos-

Luettelo SOTE-valmistelun tueksi vuonna 2015 tuotetuista raporteista ja taustapapereista

- *Taustamuistio hallitusneuvotteluihin*
- *Sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioidut menot 2014 maakunnittain*
- *Tarve-eröt maakunnittain suhteessa kuntiin 2014*
- *Sote-uudistuksen taloudellisten vaikutusten ennakkointi (HUS, Kainuu ja Eksote) 2000–2013*
- *Järjestämislain toimeenpanon tukea varten yhteistyössä STM:n kanssa laadittu toimeenpanosuunnitelma, joka raukesi hallituksen lakiesityksen rauettua.*
- *THL:n asiantuntijat osallistuivat monikanavarahoituksen purkamisen vaihtoehtoja selvittäneen työryhmän valmisteluryhmän ja sihteeristön työskentelyyn tuottamalla ja työstämällä vaihtoehtoisia rahoitusmalleja ja materiaalia työryhmän taustamuistioon ja maaliskuussa 2015 julkaistua loppuraporttiin, joka julkaistiin maaliskuussa 2015.*
- *THL:n kannanotto monikanavarahoituksen purkamisen vaihtoehtoista ja lausunnon taustamuistio.*
- *Sote-valmistelun eri vaiheisiin on haettu näkemyksiä ja tukea THL:n nimeämästä laitoksen ulkopuolisesta asiantuntijaryhmästä.*
- *Maaliskuussa 2015 järjestettiin ValVa- ja VALINT-hankkeiden toimesta seminaarit valinnanvapaudesta ja sen toimeenpanosta Suomessa sekä asiantuntijalähtöisyydestä, integraatiosta ja valinnanvapaudesta perusterveydenhuollossa.*
- *Maaliskuussa 2015 järjestettiin Pohjoismainen pyöreän pöydän kokous, jossa haettiin naapurimaiden johtavilta laitoksilta ja tutkijoilta näkemyksiä Suomen sote-uudistuksen keskeisiin kysymyksiin.*
- *Marraskuussa 2015 toimitettiin STM:ään toimeksiantona pääministerin kanslian pyynnöstä tehty yhteenveto valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveyspalveluissa kahdeksassa Euroopan maassa.*
- *Joulukuun alussa toimitettiin STM:ään ja VM:ään kuvaukset sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoituksesta ja järjestämisestä 11 Euroopan maassa.*
- *Samanaikaisesti mainittujen maakuvausten kanssa toimitettiin STM/VM:ään toimeksiantona kommentoiva arvio selvityshenkilön tuottamasta alueellisen itsehallinnon toteuttamistapoja Euroopassa koskevasta selvityksestä.*
- *Lääkärilehdessä julkaistiin tarkempi kuvaus Tanskan sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusjärjestelmästä.*

sa valmistaudutaan - ja rahoitusuudistusten vaikutusten ennakkoarviointiin. Ennakointimahdollisuuksia parantaa myös vuonna 2015 aloitettu erityispalvelujen seurantajärjestelmän kehittämistyö. Ennakointikyvyn vahvistamisen osalta 2015 oli käynnistysvaihe, ja toimia tehostetaan edelleen vuonna 2016. Oheisten lisäksi lastensuojelun ja kotihoidon tilastojen osalta käynnistettiin ennakkotiedon suunnittelutyö. Vuoden 2016 huhtikuussa tullaan ensimmäisen kerran julkaisemaan sekä lastensuojelun että kotihoidon keskeisimmät avainluvut ennakkotietoina.

THL seuraa eri infektioiden ilmaantuvuuden muutoksia, siihen vaikuttavia taustatekijöitä sekä uusien interventioiden kehittymistä ja ottaa ne huomioon toimintansa suunnittelussa. Vuonna 2015 tämä on johtanut mm. tarpeeseen laatia (STM:n johdolla ja tukena) kansallinen Hepatiitti C -strategia, johtuen uusien lääkkeitöiden kehittämisestä. Lisäksi THL on aloittanut kansallisen mikrobilääkeresistenssistrategian laatimisen varautuen antibioottiresistenssin merkittävään lisääntymiseen ja sen vastustamiseksi. Infektiotautien tilannekuvan ylläpitämiseksi hyödynnetään aktiivisesti Euroopan tautikeskuksen ja WHO:n viranomaisverkostojen kautta tulevia tilanneraportteja.

Otamme tietoaimeistomme tehokäyttöön: Nosamme tiedon jalostusastetta, parannamme aineistojemme ja tuotteidemme hyödynnettävyyttä. Siksi otamme käyttöön uusia toimintamalleja sekä kehitämme uudenlaisia dataan perustuvia sovelluksia. Edelläkävijyys datan tuottamisessa, jakamisessa ja yhdistelyssä on keskeinen tavoitteemme.

Vuonna 2014 toimiluvan saaneen THL-biopan-kin toiminta kehittyi voimakkaasti vuonna 2015. Myös väestötutkimusten ja niiden näyteaineistojen käyttöä laajennettiin. Yksittäisistä tietokokonaisuuksista ravintotietokanta avattiin avoimeksi dataksi. Tartuntatautirekisterin käytettävyyttä parannettiin. Hoitoilmoitusrekisterissä (Hilmo) käynnistettiin mitava sekä tietosisällöllinen että tekninen uudistustyö ja syntymärekisterin tietosisältö uudistettiin. Implantirekisterissä kehitettiin uutta raportointipalvelua, joka mahdollistaa myös laatuvertailut.

Tilastoista ja rekistereistä tarjottiin käyttäjille uusia tietokantaraportteja (kuutioita, tiivisteitä) käyttöön. Sotkanetissä otettiin käyttöön uusi käyttäjäystävällisempi käyttöliittymä. Kehitettiin toimia, joilla hyödynnetään jatkuvasti paremmin THL:n tietovarantoja erilaisten terveysuhkien arvioinnissa. Valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon Kanta-palvelujen käyttönotot etenivät vuonna 2015. Julkisessa terveydenhuollossa ja apteekeissa sähköisen reseptin käyttö on jo osa arkea.

Vuoden lopulla kaikki julkisen terveydenhuollon toimijat olivat liittyneet Potilastiedon arkiston käyttäjiksi. Yksityisessä terveydenhuollossa käytetään sähköistä reseptiä suhteellisen laajasti, mutta Potilastiedon arkistoon liittyminen siirtyivät vuoden 2016 puolelle. Kansalaiset käyttävät Omakanta-palvelua laajasti omien resepti- ja potilaskertomustietojensa katseluun. Marraskuussa 2015 avautui Omakannassa mahdollisuus tehdä itse sähköisten reseptien uusintapyyntöjä terveydenhuollon organisaatioille. Väestötutkimusten infrastruktuurin kehittämisprosessi eteni toimeenpanovaiheeseen 2015.

THL laati Datapolitiikkansa 2015 (julkaisu 26.1.2016). Avoimen datan osalta osallistuttiin Open Knowledge Finlandin avoimen datan haastekilpailuihin. Väestötutkimusten sekä tilasto- ja rekisteriaineistojen sisältö- ja tavoitearkkitehtuuryö eteni.

Priorisoinnit ohjaavat voimavarojemme kohdentumista: Suuntaamme resurssimme ydintoi- mintoihin ja tehostamme niitä tukevia prosesseja. Lisäämme tavoitteitamme tukevaa ulkoista rahoitusta ja yhteistoimintaa yritysten kanssa.

Vuoden 2015 aikana THL:n voimavarat supistuivat edelleen. Vaikuttava toiminta niukkenevilla resursseilla on johtanut tehtävien karsimiseen. Keskeiset toiminnot on voitu säilyttää ja joissakin tapauksissa priorisointitoimenpitein jopa vahvistaa niitä. Lakisääteisten ja yhteiskunnan välttämättömien toimintojen ylläpitämiseksi tarvittavia seuranta- ja varhaisvaroitussjärjestelmiä sekä erityistilanneviestintäkykyä voitiin ylläpitää ja kehittää pääpiirteissään toimintasuunnitelman mukaisesti. Laitoksen organisaation siirtyminen uusien valtion palvelutoimintojen (esim. vankiterveydenhuolto) sijoittamisvalmistelut pystyttiin hoitamaan asianmukaisesti. Monia keskeisiä toimintoja hoidetaan hyvin vähäisillä resursseilla. Avainhenkilöiden pitäminen talossa on entistäkin tärkeämpää; pieniä merkkejä osaavien ja korkeasti koulutettujen henkilöiden hakeutumisesta THL:n ulkopuolelle on jo havaittu. Senioriasiantuntijoiden siirtymässä eläkkeelle katoaa myös hiljaista tietoa, ja laitoksen inhimillinen pääoma uhkaa heiketä, kun tilalle ei voi palkata uusia. Osaamis pääoman jakaminen ja jatkuvuuden takaaminen ei ole onnistunut riittävästi.

Ulkoisen rahoituksen merkitys on suuri varsinkin tutkimustoiminnassa. THL:n hankkiman ulkoisen rahoituksen taso säilyi vuonna 2015 suurin piirtein aikaisemmalla tasolla. Kilpailu rahoituksesta on kiristynyt ja asiantuntijatyötä joudutaan panostamaan rahoitushakuihin aiempaa enemmän. Tämä vaatii rahoitushakujen tarkkaa suuntaamista. Ulkoisen rahoituksen tukitoimien kehittämistyö oli voimakasta vuonna 2015 ja jatkuu edelleen seuraavina vuosina.

1.2.2. THL:n vaikuttavuus eri asiakasryhmien tarpeiden näkökulmasta

Uudistimme kumppaneitamme ja asiakkaitamme varten. Tunnumme kumppanimme ja tuotteidemme käyttäjien tiedontarpeet nykyistä paremmin. Muutamme toimintatapojamme entistä joustavammiksi ja asiakaskeskeisemmiksi.

Tämän uudistumislupauksen täyttymistä voi arvioida vuonna 2015 tehdyn syventävän mainetutkimuksen tuloksia tarkastellen: THL:n toimintaa pidetään laadukkaana. Toisaalta ajatellaan myös, että toiminnasta puuttuu konkretiaa ja yksinkertaistamista. Laitoksen palveluihin ollaan tyytyväisiä, mutta sitä pidetään etäisenä, vaikeasti käsitettävänä kokonaisuutena.

THL:llä ajatellaan olevan paljon arvovaltaa, jota se ei täysin hyödynnä monien sidosryhmien odottamalla tavalla: THL:ltä toivotaan enemmän yhteiskunnallisia kannanottoja. Sidoryhmät toivovat lisäksi, että THL näkyisi laajemmin ja vähemmän ylhäältä sane-

levassa roolissa kansalaisten suuntaan. Sidosryhmät kaipaavat myös enemmän kohdennettua tiedottamista. Tiedottamisen välineistä tärkeimmät ovat henkilökohtaiset kontaktit ja THL:n nettisivut. Laitoksen toivotaan ottavan enemmän kantaa sosiaalisen hyvinvoinnin kysymyksiin, jotka jäävät terveystieteiden varjoon. Tällainen profiilinmuutos palvelisi vastaajien mukaan erityisesti kunta- ja järjestösektoreita. Myös yliopistot ovat ilmaisseet huolensa terveystieteiden näkyvyydestä laitoksen profiilissa.

Tuloksista nousee esiin näkemyksiä siitä, että THL voisi olla dynaamisempi yhteistyökumppani ja toimia vuorovaikutteisemmin. THL:n rooli SOTE-uudistuksen valmistelussa on pantu merkille, mutta toivotaan myös roolin selkeyttämistä. Tämä odotus toistuu muuallakin, kun toivotaan, että THL pysyy jatkossakin tutkimus- ja asiantuntijatyössään ehdottoman objektiivisena eikä myötäile päivän politiikkaa liikaa.

Vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että laitoksen tuotteet ovat helposti saatavilla erityisesti sähköisten välineiden kautta. THL seuraa jatkuvasti eri viestintäkanavia. Päättäjille suunnattu sähköinen uutiskirje saa koko ajan enemmän tilaajia. Vuoden 2015 aikana saatettiin loppuun THL:n verkkosivujen uudistus. Se pantiin myönteisenä merkille sidosryhmien keskuudessa ja thl.fi-sivuston käyttäjämäärä kasvoi 7 prosentilla. Sosiaalisen median käyttäjämäärät kasvoivat voimakkaasti kaikissa THL:n kanavissa (Twitter, Facebook, Tiedosta terveyttä ja hyvinvointia -blogi, Slideshare, Youtube). THL tukee koulutuksella laitoksen asiantuntijoita sosiaalisen median käytössä työn tulosten saattamiseksi eri käyttäjien ulottuville.

Valtionhallinnon tuottavuusodotukset pakottavat nekin vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseen. Esimerkkinä näistä toimista oli uuden pääraennuksen käyttöönotto, joka mahdollisti Helsingin toimintojen tiiviimmän keskittämisen Tilkanmäelle ja täten tilatehokkuus painui alle valtion toimitilastrategian mukaisen tavoitetason. Samalla säästettiin vuokramenoissa. Toinen hallinnon tuottavuusuudistus 2015 oli Kieku-järjestelmän käyttöönotto lokakuussa 2015. Siirtyminen vaati THL:n hallinnolta, osastoilta ja yksiköiltä merkittävän valmistelupanoksen, mutta syntyvien tehokkuus- ja sujuvuushyötyjen odotetaan nopeasti tehostavan toimintaa.

1.3 Toiminnallinen tehokkuus²

Vaikuttavuus- ja tuloksellisuustoimenpiteet

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL:n tuottavuus, vaikuttavuus ja tuloksellisuus on kehittynyt uudessa vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.	Laitoksessa otettiin käyttöön valtion henkilöstö- ja taloushallinnon prosesseja tuleva Kieku-järjestelmä. Toimitilatehokkuutta parannettiin tiivistämällä tilojen käyttöä uudessa J-rakennuksessa.	Vuoden 2015 tulostavoitteet toteutuneet erinomaisesti (arvosana 5)
THL osallistuu hallinnonalan nimettyjen VATU-hankkeiden toimeenpanoon erikseen sovittavalla tavalla.	Oikeuslääkinnän tietojärjestelmähankinta on saatettu päätökseen ja tietojärjestelmä on otettu käyttöön 1.1.2016. Projekti jatkuu vielä viimeistely- ja jatkokehitystyöillä Tietopalvelut- ja Valtion palvelut -osastojen yhteistyönä.	Tavoitteen osalta edistytty (arvosana 3)

2 Sanallisen tulosanalyysin lisäksi tuloksellisuutta on arvioitu myös arvosanan avulla (5 = erinomainen, tulostavoite saavutettu ja ylitetty huomattavasti 4 = hyvä, tulostavoite saavutettu tavoitteen mukaisesti, 3 = tyydyttävä, tulostavoite toteutunut lähes tavoitteen mukaisesti, 2 = välttävä, tulostavoite on toteutunut osittain, 1 = heikko, tulostavoitetta ei ole saavutettu tulossopimusvuonna).

Kokonaisarkkitehtuurimenetelmän käyttö

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on toteuttanut yhteentoimivuuden sekä kuvaukset kokonaisarkkitehtuurimenetelmällä ja menetelmä on osa jatkuvaa toimintaa.</p> <p>Merkittävimmät kehitysprojektit ovat hankesalkunhallinnan piirissä ja niissä toteutetaan arkkitehtuuria.</p> <p>Tietovarantojen kuvaukset ovat ajan tasalla ja avoimen datan osalta edetään suunnitelmien mukaisesti.</p> <p>KA-kypsyystaso 3 on saavutettu.</p>	<p>Kokonaisarkkitehtuurimenetelmä on osa jatkuvaa toimintaa. Kuvausten toteuttaminen on edennyt, mutta ei valmis.</p> <p>Merkittävimmät kehitysprojektit ovat hankesalkun hallinnan ja arkkitehtuurin hallinnan piirissä. Hankkeet raportoitu aikataulun mukaisesti 3 krt vuodessa, myös alle 1 miljoonan hankkeet listattu.</p> <p>Uusi Tietovarantopalvelut-yksikkö perustettu 1.1.2015 alkaen. Yksikkö on koordinoanut THL:n datapolitiikka "tietoaineistot tehokäyttöön" laadintaa. Julkaisu 26.1.2016. Datapolitiikan päälinjaukset sisältävät:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. aineistojen kuvaamisen, 2. tietovarantojen ajantasaisuuden, relevanssiuden ja asiakaskohtaisen raportoinnin, 3. avoimen datan sekä avoimen julkaisemisen ottamista toiminnan lähtökohdaksi, 4. käyttörajoitteisten aineistojen tehostamisen sekä 5. tiedon linkkaaren sähköisen hallinnan, käytön sekä säilyttämisen ratkaisuja. Läpileikkaavana toimenä yhteistyö. <p>Avoimen datan osalta on edetty suunnitelmien mukaisesti. Tietovarantojen kuvaukset ajantasaistetaan uuden datapolitiikan ja sen toimeenpanosuunnitelman myötä.</p> <p>Kuten ennustettiin, KA-kypsyystaso on kohonnut, mutta tasoa 3 ei ole saavutettu.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu suurimmaksi osaksi (3)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoite saavutettu erinomaisesti (5)</p> <p>Tavoite saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteen suhteen on edistytty (3)</p>

Tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen tehostaminen

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
Tietohallintolain ja JulkICT-strategian edellyttämät ja muut VIP:in tarjoamat yhteiset palvelut sekä järjestelmät on otettu käyttöön.	THL on Valtorin asiakas, ja laitoksella on tekniset valmiudet yhteisten palvelujen käyttöönotolle sitä mukaa, kun palvelut tulevat saataville. Vuoden 2015 lokakuussa otettiin käyttöön Kieku-järjestelmä. Lisäksi THL:n työntekijä liittyi yksityishenkilönä kansalliselle palveluväylälle keväällä 2015.	Tulostavoitteet saavutettu (4)
THL on ottanut v. 2015 aikana käyttöön valtion yhteiset palvelut (VYVI-palvelut).	THL on liittynyt VY-verkkoon niin laajasti kuin se VY-verkon sääntöjen mukaan on mahdollista. Toisin kuin muut virastot THL on noudattanut kaikkia VY-verkon sääntöjä, mikä on aiheuttanut toiminnallista haittaa ja lisäkustannuksia. VYVI-sähköpostin ongelmien vuoksi sen käyttöönottoa harkitaan seuraavan kerran Valtti-työasemien käyttöönoton yhteydessä. Muita VYVI-palveluita THL:llä on jo käytössään, viimeisimpänä VYVI-turvaposti.	Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)
Uusi yhteinen verkkopalvelujen julkaisujärjestelmä on otettu käyttöön.	Valmis ja käytössä.	Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)
THL kehittää yhteistä julkaisujärjestelmää yhteistyössä koko STM:n hallinnonalan kanssa	Hanke valmis. Osallistuttu aktiivisesti ja jaettu asiantuntemusta.	Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)
THL on siirtänyt perustietotekniikkapalvelunsa TORI-organisaatioon.	Tehty ja palvelut käytössä. Palveluiden kehittäminen yhteistyössä on osoittautunut haasteelliseksi.	Tulostavoitteet saavutettu (4)
THL on edennyt merkittävästi kohti korotettua tietoturvasoa.	Korotetun tason työtä jatkettu määrätietoisesti vuoden 2015 aikana. KoTva päättynyt ja tavoite saavutettu.	Tulostavoitteet saavutettu (4)
THL:ssä on käytössä hallinnonalan yhteinen jakelu- ja asiakasrekisterijärjestelmä.	Osallistuttu määrittelyyn ja valmius ottaa käyttöön. Työ on tehty pyydelyiltä osin. Hanke viivästynyt STM:ssä.	Tulostavoitteet saavutettu (4)

SOTERKO-yhteenliittymä

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL on osallistunut Soterkon tutkimusohjelmien avulla valtioneuvoston yhteiseen hanketoimintaan. Tulevaa hanketoimintaa on linjattu Soterkon pidemmän aikavälin suunnitelmien mukaisesti.	<p>Yhteiskunnallinen eriarvoisuus -ohjelman koordinointi on tehty.</p> <p>TIETOKO-ohjelman koordinaatio ja jatkosuunnitelmat on tehty.</p> <p>Uuden ilmastonmuutoksen terveys- ja hyvinvointivaikutukset ohjelman koordinointi toteutettu ja 1 VNK hanke käynnistynyt.</p> <p>SOTERKO-ohjelmien toiminta on arvioitu 6/2015 ohjelmaseminaarissa, joka järjestettiin SOTERKO -laitosten yhteistyönä.</p> <p>THL:n osalta SOTERKO-sihteeriyttä on hoidettu Suunnitteluosastosta käsin.</p>	Tavoite saavutettu (4)

Sukupuolten välisen tasa-arvon suunnitelmallinen edistäminen

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL on edistänyt naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä tukenut ministeriön työtä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi.	<p>Laitoksessa on tehty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma jonka toteutus on meneillään. Laitoksen toiminnassa huomioidaan toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet mm. viestinnässä ja tuotteistuksessa. Kokonaisuuden koordinoitua tullaan jatkossa kehittämään.</p> <p>Tasa-arvotiedon keskus Minna on valtakunnallisena tietopalveluna tuottanut ajantasaista tutkimukseen perustuvaa tietoa päätöksenteon tueksi ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi</p>	<p>Toteutunut osin (3)</p> <p>Tavoite saavutettu (4)</p>

Viestinnän kehittäminen

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>STM:n ja hallinnonalan keskeiset strategiset päämäärät viestitään suunnitelmallisesti ja vaikuttavasti sidosryhmille.</p> <p>Sidosryhmätyö</p> <p>THL:n viestinnän vaikuttavuus on parantunut (kansalaiskysely 2012, mediabarometrit 2013 ja 2015, mainetutkimus 2014).</p> <p>Julkaisutoiminta</p> <p>THL:n julkaisut on tallennettu hallinnonalan yhteiseen julkaisuarkistoon, ja ne löytyvät helposti verkkopalvelun kautta.</p> <p>Sähköinen julkaisuarkisto, Julkari, on vakiintuneessa käytössä THL:ssä, ja myös tiedot vanhoista aineistoista on tallennettu Julkariin.</p> <p>Kriisiviestintä</p> <p>THL:ssä on hyvä valmius hoitaa viestintää kriisitilanteissa.</p> <p>THL toteuttaa osaltaan valtionhallinnon kriisiviestinnän auditoinnin kehittämistoimet kriisivalmiuden parantamiseksi.</p> <p>SADE-hanke</p> <p>Hallinnonalan kansalaisille tuottama sosiaali- ja terveystieto on koordinoitua ja tavoittaa kohderyhmänsä tehokkaasti.</p>	<p>Toteutettu tilanteen mukaan</p> <p>Kaikki selvitykset tehty, vaikuttavuus parantunut</p> <p>Valmis. Kaikki löytyy Julkarista.</p> <p>Valmis. Kaikki löytyy Julkarista.</p> <p>THL:n erityistilanneviestinnän ohjeet on päivitetty vuonna 2015.</p> <p>SADE-sote-palvelukokonaisuudessa on koostettu sote-palveluhakemisto ja avattu omahoitopolu.fi -verkkopalvelu</p>	<p>Tavoite saavutettu (4)</p> <p>Tavoite ylitetty (5)</p> <p>Tulostavoitteet on toteutettu (4)</p> <p>Tavoite saavutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Tavoitteet saavutettu suurimmaksi osaksi (3)</p>

Riskienhallinnan, valvonnan ja sisäisen tarkastuksen kehittäminen

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL:ssä on käytössä systemaattinen riskienhallinta sekä kattava valvonta ja sitä tukeva sisäinen tarkastus. THL ryhtyy toimenpiteisiin sivutoimiin liittyvän ohjeistuksen selkeyttämiseksi.	Granite partners oy:n tietojärjestelmä on otettu käyttöön. Työsuojeluriskien arviointi tehtiin kattavasti kaikissa yksiköissä ko. tietojärjestelmää käyttäen. Sisäisen tarkastuksen palvelut ostetaan ulkopuolisena palveluna BDO Audiator Oy:ltä. Vuonna 2015 tehtiin kirjanpitoyksikössä yhteensä kolme tarkastusta. Päälaitoksessa yksi tarkastus ja alaiseen hallintoon kuuluvissa valtion lastensuojeluyksiköissä kaksi.	Tavoite toteutettu (4)

Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän käyttöönotto (KIEKU)

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL on ottanut käyttöön talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän (KIEKU).	Kieku otettu käyttöön ja siihen liittyvät koulutukset toteutettu suunnitellusti. VHT:n käyttöönotto ja tiedonsiirto vielä meneillään.	Tavoite saavutettu (4)

Toimitilojen käytön ja hankintatoimen tehostaminen

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL toimitilatehokkuus tavallisissa toimistotiloissa on parantunut ja lähestynyt selkeästi 25 htm2/henkilö tavoitetta.	THL on toteuttanut toimitilastrategiansa mukaisesti systemaattisesti toimitilojensa käytön tehokkuutta osana työympäristön kehittämistä. Toimistotilojen käyttötehokkuus vuoden 2015 lopussa oli 16,2m2/hlö (lähde HTH).	Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)
THL on lisännyt Hanselin käyttöä niin, että käyttövelvoitteen alaisissa hankinnoissa käyttöaste on 100 % ja muissa hankinnoissa käyttöaste lisääntynyt verrattuna vuoden 2011 tilanteeseen.	Käyttövelvoitteen alaisten hankintojen käyttöaste on 100%. Muiden hankintojen osalta Hanselin puitesopimusten käyttöä aktivoidaan osana hankintojen suunnitelmallisuuden kehittämistä jatkuvasti.	Tavoite saavutettu (4)

1.3.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus

THL:n kirjanpitoyksikön vuoden 2015 tuotot 105 976 (1000 €) euroa jakaantuivat alla olevan taulukon mukaisesti THL:n, valtion mielisairaaloiden ja valtion koulukotien tuottoihin.

THL:n kirjanpitoyksikön tuotot yhteensä vuosina 2013-2015

Tuotot laitoksittain	2015 1000 €	Osuus tuotoista %	2014 1000 €	Osuus tuotoista %	2013 1000 €	Osuus tuotoista %
THL ilman alaista hallintoa	29 878	28%	27 665	26%	30 197	28%
Mielisairaalat	56 218	53%	57 434	54%	56 913	52%
Koulukodit	19 880	19%	20 464	19%	21 465	20%
Tuotot yhteensä	105 976	100%	105 563	100%	108 575	100%

Yhteenveto THL:n kirjanpitoyksikön toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2013-2015

	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet sekä oikeusgen. isyystutkimus 2015 1 000 €	Julkisoikeudelliset suoritteet 2015 1 000 €	Yhteis-rahoitteinen toiminta 2015 1 000 €	Yhteis-toiminta 2015 1 000 €	Toiminta yhteensä 2015 1 000 €	Toiminta yhteensä 2014 1 000 €	Toiminta yhteensä 2013 1 000 €
TUOTOT							
- maksullisen/yhteisrah. toim. tuotot/yht.toim.kust.korv.	78 959	298	36 443	4 438	120 138	110 871	109 176
- muut tuotot	4 006	0	4 732		8 738	8 255	9 781
= tuotot/yhteistoiminnan kustann. korvaukset yhteensä	82 965	298	41 175	4 438	128 876	119 126	118 957
KOKONAISKUSTANNUKSET							
Erilliskustannukset							
- aineet, tarvikkeet, tavarat	5 562	0	683	12	6 257	6 516	6 703
- henkilöstökustannukset	60 171	144	12 933	1 916	75 164	78 224	79 444
- vuokrat	7 085	0	174	34	7 293	7 336	7 339
- palvelujen ostot	6 691	2	16 008	1 459	24 160	16 940	15 204
- muut erilliskustannukset	1 738	1	10 709	246	12 694	7 738	8 310
= erilliskustannukset yhteensä	81 247	147	40 507	3 667	125 568	116 754	117 000
Osuus yhteiskustannuksista							
- tukitoimintojen kustannukset	1 784	107	4 641	981	7 514	6 703	8 291
- poistot	158	0	38	8	204	414	361
- korot	6	0	23	5	34	47	75
- muut yhteiskustannukset	0	0	1 284	272	1 556	1 575	215
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 948	107	5 986	1 267	9 308	8 738	8 942
Kokonaiskustannukset yhteensä	83 195	254	46 493	4 934	134 876	125 492	125 942
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	-230	44	-5 318	-496			
Kustannusvastaavuus-% (tuotot-kustannukset)	100%	117%	89%	90%			
HTV:t	1 115	3	157	32	1 307	1 381	1 412

THL:llä on kirjausoikeus momenteille 24.90.68, 29.90.50, 33.01.25, 33.70.50 ja 35.10.64. Momenteille kirjatut kustannukset esitetään vastaavasti tässä laskelmassa tuottoina. THL:ssä tulot ja menot kohdennetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti kustannuslajeittain tulosyksiköille ja projekteille. Erilliskustannukset ovat suoritteiden ja projektien aiheuttamia välittömiä kustannuksia. Yhteiskustannukset sisältävät osastoille vyörytetyt tukitoimintojen kustannukset.

THL:n tuotot ja kustannukset jakautuvat alla olevan taulukon mukaisesti osastoittain.

THL:n tuotot ja kustannukset osastoittain vuonna 2015

	HYVIN- VOINTI 1 000 €	TERVEYS 1 000 €	INFEKTIO- TAUDIT 1 000 €	TERVEYDEN- SUOJELU 1 000 €	JÄRJES- TELMÄT 1 000 €	VALTION PALVELUT 1 000 €	YHTEENSÄ 1 000 €
Tuotot							
Maksullisen toiminnan tuotot	577	671	814	1 469	261	2 579	6 372
Yhteistoiminnan tuotot	5 179	7 912	1 724	3 793	2 443	115	21 165
Muut tuotot	5	62	19	20	109	34	250
Tuotot yhteensä	5 761	8 645	2 557	5 282	2 813	2 728	27 787
Kustannukset							
Aineet, tarvikkeet, tavarat	49	627	581	19 881	33	301	21 472
Henkilöstökustannukset	8 213	10 762	5 271	6 203	6 415	4 954	41 819
Vuokrat	76	47	8	80	9	233	453
Palvelujen ostot	1 660	4 943	362	1 079	723	9 375	18 142
Muut erilliskustannukset	333	414	162	289	364	128	1 690
Poistot	11	125	248	472	0	35	891
Vähennetään toimialojen sisäisen hallinnon kustannukset	-301	-211	-712	-192	-335	-514	-2 265
Erilliskustannukset yhteensä	10 041	16 707	5 920	27 812	7 209	14 512	82 202
Osuus yhteiskustannuksista							
Osastojen sisäinen hallinto	301	211	712	192	335	514	2 265
Johto ml. viestintä	540	679	323	424	368	229	2 561
Tietopalvelut	2 282	2 868	1 363	1 791	1 553	967	10 822
Hallinto ja kehittäminen	2 852	3 585	1 704	2 238	1 941	1 208	13 530
Vuokrat	1 705	2 143	1 018	1 338	1 160	722	8 086
Poistot	51	64	30	40	35	22	242
Korot	31	39	19	25	21	13	148
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	7 762	9 590	5 168	6 047	5 413	3 675	37 655
Kokonaiskustannukset yhteensä	17 803	26 297	11 088	33 860	12 622	18 186	119 856
HTV:t	195	245	116	153	133	83	925

Osastokohtaiset tuotot ja kustannukset -laskelma on laadittu THL:n 1.1.2015 voimaan tulleen uudistuneen organisaation mukaisesti. Organisaatio muuttui olennaisesti, joten vertailutietoja aiemmilta vuosilta ei ole esittä. Laskelma ei sisällä horisontaaliseen, pääasiassa tukipalveluja tuottavaan, Tietopalvelut-osastoon kuuluvan Operatiivisen toiminnan ohjaus -yksikön tuottoja ja kustannuksia. Yksikön (26 htv) toiminta liittyy pääasiassa kansallisten Kanta-palvelujen käyttöönottoon. Yksikön menojen rahoitus (14 463 tuhatta euroa) perustuu momentin 33.01.25 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät käyttöön. THL:n toimintameno-rahoinnukseen lisäksi osastojen erilliskustannuksiin on käytetty muuta talousarviorahoitusta seuraavasti:

Hyvinvointi-osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 299050103 Liikunta-alan tiedolla johdolla kehittäminen käyttöön liittyviä menoja 88 tuhatta euroa. Terveys-osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 336034 Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin käyttöön liittyviä menoja 2 600 tuhatta euroa sekä momentin 299050101 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit käyttöön liittyviä menoja 90 tuhatta euroa.

Terveyden suojele -osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 337020 Rokotteiden hankinnat käyttöön liittyviä menoja 18 571 tuhatta euroa.

Järjestelmät-osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 230103 Euroopan unionin kansallisten

asiantuntijoiden palkkamenot liittyviä menoja 64 tuhatta euroa.

Valtion palvelut -osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 330220 Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot liittyviä menoja 10 261 tuhatta euroa, momentin 336052 Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin käyttöön liittyviä menoja 122 tuhatta euroa, momentin 330104 Valtion mielisairaaloiden toimintamenot käyttöön liittyviä menoja 60 tuhatta euroa, momentin 330106 Vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot käyttöön liittyviä menoja 46 tuhatta euroa sekä momentin 330125 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisiin sähköiset asiakastietojärjestelmät käyttöön liittyviä menoja 15 tuhatta euroa.

Tietopalvelut-osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 330125 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisiin sähköiset asiakastietojärjestelmät käyttöön liittyviä menoja 350 tuhatta euroa.

Hallinto ja kehittäminen -osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 330106 Vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot käyttöön liittyviä menoja 179 tuhatta euroa, momentin 330104 Valtion mielisairaaloiden toimintamenot käyttöön liittyviä menoja 60 tuhatta euroa ja momentin 249068 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö käyttöön liittyviä menoja 95 tuhatta euroa.

Tukitoiminnoille kirjatut tuotot ja kustannukset on vyörytetty osastoille henkilötövuosien suhteessa.

THL:n henkilötyövuodet rahoituslähteittäin ja osastoittain

	Budjetti- rahoitus	Yhteis- rahoitteinen toiminta	Yhteis- toiminta	Maksullinen palvelu- toiminta	Tuki- toimin- not	Yht. 2015	Yht. 2014	Yht. 2013
Hyvinvointi	90	35	15	2	2	144		
Terveys	126	41	10	2	2	181		
Infektiotaudit	65	9	1	5	6	86		
Terveydensuojelu	86	19		7	1	113		
Järjestelmät	74	20	2	0	2	98		
Valtion sosiaali- ja terveyspalvelut	37	3		15	6	61		
Tietopalvelut	115	22	3	2	3	145		
Hallinto ja kehittäminen		2	1	7	95	105		
Ylin johto, viestintä					18	18		
	593	151	32	40	135	951	1 029	1 119

1.3.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

THL:n kirjanpitoyksikön maksulliset suoritteet on määritelty asetuksissa 1019/2013, 1132/2001 ja 833/2014. Suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein siten, että maksullinen toiminta on kannattavaa. Suoritteita hinnoiteltaessa kaikki kustannukset kohdennetaan suoritteille aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenveto THL:n kirjanpitoyksikön maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuudesta.

THL:n kirjanpitoyksikön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2015 oli 100 % (v. 2014: 99 %). Maksullisen toiminnan alijäämä kirjanpitoyksikössä oli 186 tuhatta euroa (v. 2014 alijäämä 740 tuhatta euroa). Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan tulos oli ylijäämäinen 53 tuhatta euroa (v. 2014 ylijäämä 76 tuhatta euroa). Valtion koulukotien maksullisen toiminnan tulos oli alijäämäinen 601 tuhatta euroa (v. 2014 alijäämä 833 tuhatta euroa). THL:n maksullisen toiminnan tulos oli ylijäämäinen 362 tuhatta euroa (v. 2014 ylijäämä 28 tuhatta euroa).

THL:n maksullisen toiminnan tiedot

Seuraavan sivun taulukossa on esitetty THL:n maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuosina 2013-2015.

Yhteenveto THL:n kirjanpitoyksikön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2013–2015

MAKSULLINEN TOIMINTA	Maksu- perustelain mukaiset muut suoritteet sekä oikeusgen. isyys- tutkimus 2015 1 000 €	Julkis- oikeudelliset suoritteet 2015 1 000 €	Maksullinen toiminta yhteensä 2015 1 000 €	Maksullinen toiminta yhteensä 2014 1 000 €	Maksullinen toiminta yhteensä 2013 1 000 €
TUOTOT					
- maksullisen toiminnan tuotot	78 959	298	79 257	81 594	81 620
- muut tuotot	4 006		4 006	3 803	4 422
= tuotot yhteensä	82 965	298	83 263	85 397	86 042
KOKONAISKUSTANNUKSET					
Erilliskustannukset					
- aineet, tarvikkeet, tavarat	5 562	0	5 562	5 751	5 709
- henkilöstökustannukset	60 171	144	60 315	62 338	61 551
- vuokrat	7 085	0	7 085	7 103	7 104
- palvelujen ostot	6 691	2	6 693	6 600	7 426
- muut erilliskustannukset	1 738	1	1 739	1 678	1 814
= erilliskustannukset yhteensä	81 247	147	81 394	83 470	83 604
Osuus yhteiskustannuksista					
- tukitoimintojen kustannukset	1 784	107	1 891	2 300	1 807
- poistot 1)	158	0	158	359	296
- korot	6	0	6	8	12
- muut yhteiskustannukset	0	0	0	0	0
= osuus yhteiskustannuksista yht.	1 948	107	2 055	2 667	2 115
Kokonaiskustannukset yhteensä	83 195	254	83 449	86 137	85 719
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	-230	44	-186	-740	323
Kustannusvastaavuus-%	100%	117%	100%	99%	100%
HTV:t	1 115	3	1 118	1 189	1 185

¹⁾ Poistot sisältävät vain mielisairaaloiden ja koulukotien poistot, koska THL:n osalta poistot on huomioitu kokonaiskustannusmallin mukaisessa yleiskustannuskertoimessa kohdassa tukitoimintojen kustannukset..

THL:n maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuosina 2013–2015

MAKSULLINEN TOIMINTA	Maksu- peruste- laki: muut suoritteet 2015 (1000 €)	Oikeusge- neett. isyystutk. 2015 (1000 €)	Julkis oikeud. suoritt. 2015 (1000 €)	Yhteensä 2015 (1000 €)	Maksupe- rustelaki: muut suoritteet 2014 (1000 €)	Oikeus geneett. isyystutk. 2014 (1000 €)	Julkis oikeud. suoritt. 2014 (1000 €)	Yhteensä 2014 (1000 €)	Maksupe- rustelaki: muut suoritteet 2013 (1000 €)	Oikeusge- neett. isyystutk. 2013 (1000 €)	Yhteensä 2013 (1000 €)
TUOTOT											
- maksullisen toiminnan myyntituotot	5 383	691	298	6 372	5 512	687	200	6 399	6 070	630	6 700
- maksullisen toiminnan muut tuotot					0	0	0	0	0	0	0
= tuotot yhteensä	5 383	691	298	6 372	5 512	687	200	6 399	6 070	630	6 700
KOKONAISKUSTANNUKSET											
Erilliskustannukset											
- aineet, tarvikkeet, tavarat	899	48		947	763	57	2	822	701	57	758
- henkilöstökustannukset	1 887	306	144	2 337	2 011	294	121	2 426	1 902	292	2 194
- vuokrat	73	0	0	73	121	13	0	134	108	1	109
- palvelujen ostot	774	41	2	817	773	27	0	800	1 260	31	1 291
- muut erilliskustannukset	410	2	1	413	416	1	1	418	422	0	422
= erilliskustannukset yhteensä	4 043	397	147	4 587	4 084	392	124	4 600	4 393	381	4 774
KÄYTTÖJÄÄMÄ	1 340	294	151	1 785	1 428			1 799	1 677	249	1 926
Osuus yhteiskustannuksista											
- tukitoimintojen kustannukset	1 090	226	107	1 423	1 468	215	88	1 771	1 112	178	1 290
- poistot ¹⁾					0	0	0	0	0	0	0
- korot ²⁾					0	0	0	0	0	0	0
- poistot					0	0	0				
- korot					0	0	0				
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 090	226	107	1 423	1 468	215	88	1 771	1 112	178	1 290
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 133	623	254	6 010	5 552	607	212	6 371	5 505	559	6 064
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	250	68	44	362	-40	80	-12	28	565	71	636
Kustannusvastaavuus-%	105%	111%	117%	106%	99%	113%	94%	100%	110%	113%	110%
HTV:t	31	6	3	40	30	6	3	39	30	6	36

¹⁾ Poistot sisältyvät laskennallisiin tukitoimintojen kustannuksiin.

²⁾ Korko on laskettu vain käyttöomaisuudelle, koska lähes koko vaihto-omaisuus on rokoteohjelman mukaisia rokotteita (ei maksullista).

Vuoden 2015 muiden suoritteiden myyntituottoja on laskutusviiveiden johdosta oikaistu suoriteperusteen mukaiseksi.

Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet ja erityislain (laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta: 378/2005) perusteella hinnoiteltavat suoritteet hinnoitellaan kokonaiskustannusmallin mukaisesti. Julkisoikeudellisten suoritteiden hinnoittelu poikkeaa em. suoritteiden hinnoittelusta.

Laskelma maksuperustelain mukaisista muista suoritteista sisältää ns. harvinaisten rokotteiden myyntiin ja välittämiseen liittyvän toiminnan, johon liittyvät tulot kirjataan bruttobudjetoidulle momentille 123.303. Tulot eivät siten jää laitoksen käyttöön. Vuonna 2015 tämän toiminnan tuotot olivat 99 tuhatta euroa, joita vastaavat menot olivat 94 tuhatta euroa.

THL:n maksullisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 6,4 miljoonaa euroa, kuten myös vuonna 2014. Toiminnan ylijäämä kasvoi 28 tuhannesta 362 tuhanteen euroon. Tukitoimintojen kustannukset kohdistettiin toiminnalle kokonaiskustannusmallin mukaisesti yleiskustannuskertoimen (74 % henkilöstökuluista)

avulla. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 106 %, mikä ylittää tavoitteen (102 %) neljällä prosentilla.

Seuraavassa taulukossa on esitetty yhteenveto THL:n maksullisesta toiminnasta vuosina 2013–2015.

Yhteenveto THL:n maksullisesta toiminnasta vuosina 2013–2015

TUNNUSLUVUT	Toteutunut 2015 (1 000 €)	Tavoite 2015 (1 000 €)	Toteutunut 2014 (1 000 €)	Tavoite 2014 (1 000 €)	Toteutunut 2013 (1 000 €)	Tavoite 2013 (1 000 €)
Tuotot	6 372	5397	6 399	7 250	6 700	8 250
Erilliskustannukset	4 587		4 600		4 774	
Käyttäjäämä	1 785		1 799		1 926	
Osuus yhteiskustannuksista	1 423		1 771		1 290	
Kokonaiskustannukset	6 010	5 289	6 371	7 105	6 064	8 085
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	362	108	28	145	636	165
Yli-/Alijäämä % tuotoista	6%	2%	0%	2%	9%	2%
Kustannusvastaavuus %	106%	102%	100%	102%	110%	102%
Maksullisen toiminnan HTV	40		39		36	

THL:n maksullisen toiminnan tuotot jakautuvat asiakasryhmittäin vuosina 2013–2015 seuraavasti.

Asiakasryhmät	2015 1 000 €	2014 1 000 €	2013 1 000 €
Tuotot kunnilta ja kuntayhtymiltä	1 383	1 399	1 746
Tuotot kotitalouksilta	64	76	72
Tuotot elinkeinoelämältä	1 292	1 080	1 036
Tuotot EU:lta	576	584	191
Tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta	2 596	2 550	2 224
Muut tuotot liiketaloudellisesti hinnoiteltavista suoritteista	452	703	1 426
Muut tuotot julkisoikeudellisista suoritteista	9	9	7
Tileistä poistot		-2	-2
Yhteensä	6 372	6 399	6 700

Valtion virastoilta ja laitoksilta sekä etenkin elinkeinoelämältä saadut maksullisen toiminnan tuotot ovat edelleen kasvaneet.

Maksullisen toiminnan tiedot mielisairaaloista ja koulukodeista

Valtion mielisairaalat

Valtion mielisairaalat (Niuvanniemen sairaala ja Vanhan Vaasan sairaala) harjoittavat maksullista toimintaa perimällä kunnilta hoitopäivämaksuja. Mielisairaaloiden tuomioistuimen määräyksestä rikoksesta epäillyille tekemät mielentilatutkimukset ovat myös niiden maksullista toimintaa.

Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sairaaloittain vuosina 2013-2015

MAKSULLINEN TOIMINTA	Niuvanniemen sairaala Toteuma 2015 1000 €	Vanhan Vaasan sairaala Toteuma 2015 1000 €	Mieli-sairaalat yhteensä Toteuma 2015 1000 €	Mieli-sairaalat yhteensä Tavoite 2015 1000 €	Mieli-sairaalat yhteensä Toteuma 2014 1000 €	Mieli-sairaalat yhteensä Toteuma 2013 1000 €
TUOTOT						
- maksullisen toiminnan myyntituotot	37 181	17 948	55 129	58 212	56 324	55 552
- maksullisen toiminnan muut tuotot	794	121	915	994	1 081	1 174
Tuotot yhteensä	37 975	18 069	56 044	59 206	57 405	56 726
KOKONAISKUSTANNUKSET						
Erilliskustannukset						
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 070	1 284	3 354	3 558	3 538	3 405
- henkilöstökustannukset	29 555	13 389	42 944	44 980	44 158	43 592
- vuokrat	3 164	1 622	4 786	4 986	4 796	4 673
- palvelujen ostot	2 664	1 348	4 012	4 434	3 764	4 005
- muut erilliskustannukset	359	279	638	819	615	655
Erilliskustannukset yhteensä	37 812	17 922	55 734	58 777	56 871	56 330
KÄYTTÖJÄÄMÄ	163	147	310	429	534	396
Osuus yhteiskustannuksista						
- tukitoimintojen kustannukset	81	39	120	108	120	100
- poistot	68	73	141	240	342	264
- korot	3	3	6	23	7	11
- siirto maksuttomaan	0	-10	-10	-16	-11	-12
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	152	105	257	355	458	363
KOKONAISKUSTANNUKSET YHT.	37 964	18 027	55 991	59 132	57 329	56 693
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	11	42	53	74	76	33
Kustannusvastaavuus %	100%	100%	100%	100%	100%	100%
HTV	542	243	785	815	799	817

Mielisairaaloiden maksullisen toiminnan tunnusluvut v. 2013–2015

Valtion talousarviossa on mielisairaaloiden kannattavuustavoitteeksi asetettu, että tuotoilla katetaan toiminnasta aiheutuvat kustannukset ilman voiton tavoittelua. Valtion mielisairaaloiden ylijäämä vuodelta 2015 on yhteensä 53 tuhatta euroa, joka alittaa 28 prosentilla tulossopimusten mukaisen tavoitteen (74 tuhatta euroa). Tuotot jäivät tavoitteesta 3 162 tuhatta euroa.

Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan tunnusluvut vuosina 2013–2015

	Niuvanniemen sairaala Toteutuma 2015 1000 €	Vanhan Vaasan sairaala Toteutuma 2015 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2015 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Tavoite 2015 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2014 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2013 1000 €
Tuotot	37 975	18 069	56 044	59 206	57 405	56 726
Erilliskustannukset	37 964	18 027	55 991	59 132	57 329	56 693
Käyttäjäämä	163	147	310	429	534	396
Osuus yhteiskustannuksista	152	105	257	355	458	363
Kokonaiskustannukset	37 964	18 027	55 991	59 132	57 329	56 693
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	11	42	53	74	76	33
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	0,0%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Kustannusvastaavuus %	100%	100%	100%	100%	100%	100%
HTV	542	243	785		799	817

Valtion koulukodit

Valtion koulukotien toiminta rahoitetaan pääasias-
sa kuntien maksamalla hoitopäivämaksuilla ja koulu-
kodeissa annettavan perusopetuksen ja muuhun ope-
tukseen saatavalla Opetusministeriön rahoituksella.
Opetushallituksen maksamat korvaukset perustuvat
laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetusminis-
teriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa vuosittain.
Opetushallitukselta saatavan rahoituksen määrä pe-
rustuu laskentapäivinä (20.1. ja 20.9.) olevaan oppilas-
lukumäärään. Laskentapäivien välillä tapahtuva vaih-
telu vaikeuttaa koulukotien talouden suunnittelua.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuosina 2013–2015

	Toteutuma 2015 (1000 €)	Tavoite 2015 (1000 €)	Toteutuma 2014 (1000 €)	Toteutuma 2013 (1000 €)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	17 756	19 730	18 871	19 368
- maksullisen toiminnan muut tuotot				
- Opetushallituksen osuus tuotoista	1 410	1 561	1 484	1 613
- Valtiovarainministeriön osuus tuotoista	1 152	1 022	1 131	1 178
- muut tuotot	529	56	107	457
Tuotot yhteensä	20 847	22 369	21 593	22 616
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 261	1 532	1 391	1 546
- henkilöstökustannukset	15 034	15 645	15 754	15 765
- vuokrat	2 226	2 184	2 173	2 322
- palvelujen ostot	1 864	1 839	2 036	2 130
- muut erilliskustannukset	688	738	645	737
Erilliskustannukset yhteensä	21 073	21 938	21 999	22 500
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-226	431	-406	116
Osuus yhteiskustannuksista				
- osuus THL:n tukitoimintojen kustannuksista	358	350	409	401
- poistot	17	25	17	32
- korot	0	2	1	1
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	375	377	427	434
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTENSÄ	21 448	22 315	22 426	22 934
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	-601	54	-833	-318
Kustannusvastaavuus %	97%	100%	96%	99%
HTV	293		322	332

Valtion talousarviossa on koulukotien kannattavuus-tavoitteeksi asetettu 100 % kustannusvastaavuus. Valtion koulukotien alijäämä vuodelta 2015 on 601 tuhatta euroa, joka jäi tavoitteesta (655 tuhatta euroa) 54 tuhatta euroa.

Valtion koulukotien tuotot alittivat tavoitteensa 10,0 prosentilla (1 974 tuhatta euroa). Kokonaiskustannukset alittivat tavoitteen 3,9 prosentilla (867 tuhatta euroa).

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuusvaihtelut johtuvat vaikeudesta hinnoitella toiminta kustannusvastaavasti vastaamaan vuositasolla esiintyvää suurta kysynnänvaihtelua, kustannusten sopeuttamiskeinojen hitaasta vaikutuksesta ja laskentapäivien välillä tapahtuvasta oppilasmäärän vaihtelusta. Koulukotien kustannustietoisuuteen ja talouden seurantaan on kiinnitetty erityistä huomiota.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan tunnusluvut vuosina 2013–2015

	Toteutuma 2015 (1000€)	Tavoite 2015 (1000 €)	Toteutuma 2014 (1000 €)	Toteutuma 2013 (1000 €)
Tuotot	20 847	22 369	21 593	22 616
Erilliskustannukset	21 448	22 315	22 426	22 934
Käyttäjäämä	-226	431	-406	116
Ouus yhteiskustannuksista	375	377	427	434
Kokonaiskustannukset	21 448	22 315	22 426	22 934
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	-601	54	-833	-318
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	-2,9%	0,2%	-3,9%	-1,4%
Tuotot % kustannuksista	97%	100%	96%	99%
HTV	293		322	332

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma koulukodeittain vuonna 2015

	Harvialan koulukoti toteutuma	Sairilan kou- lukoti toteutuma	Lagmans- gården toteutuma	Limingan koulutus- keskus toteutuma	Sippolan koulukoti toteutuma	Vuorelan koulukoti toteutuma	Koulukodit yhteensä
	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €	1000 €
TUOTOT							
Maksullisen toiminnan tuotot							
- maksullisen toiminnan myyntituotot	1 161	4 478	1 380	4 593	3 040	3 104	17 756
- maksullisen toiminnan muut tuotot							
- Opetushallituksen osuus tuotoista	156	282	124	307	282	259	1 410
- Valtiovarainministeriön osuus tuotoista	84	255	143	155	309	206	1 152
- muut tuotot	24	155	45	102	85	118	529
Tuotot yhteensä	1 425	5 170	1 692	5 157	3 716	3 687	20 847
KOKONAISKUSTANNUKSET							
Erilliskustannukset							
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	103	275	153	327	220	183	1 261
- henkilöstökustannukset	1 295	3 699	1 580	3 460	2 599	2 401	15 034
- vuokrat	248	568	95	507	398	410	2 226
- palvelujen ostot	166	261	93	466	259	619	1 864
- muut erilliskustannukset	79	129	130	154	111	85	688
Erilliskustannukset yhteensä	1 891	4 932	2 051	4 914	3 587	3 698	21 073
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-466	238	-359	243	129	-11	-226
Osuus yhteiskustannuksista							
- osuus THL:n tukitoimintojen kustannuksista	33	88	44	75	63	55	358
- poistot	0	4	10	0	3	0	17
- korot	0	0	0	0	0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	33	92	54	75	66	55	375
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	1 924	5 024	2 105	4 989	3 653	3 753	21 448
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	-499	146	-413	168	63	-66	-601
Kustannusvastaavuus %	74%	103%	80%	103%	102%	98%	97%
HTV	25	76	27	64	53	47	293

Vuonna 2015 valtion koulukodeista ylijäämän tekivät Sairilan koulukoti, Limingan koulutuskeskus sekä Sippolan koulukoti. Sippolan koulukoti on tehnyt ylijäämäiset tulokset myös vuosina 2014 ja 2013. Koulukotien keskimääräinen alijäämä vuonna 2015 on 100 tuhatta euroa. Vastaava luku vuonna 2014 oli 189 tuhatta euroa, vähennystä on 47 prosenttiyksikköä.

1.3.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteiseen toimintaan saadaan rahoitusta joko valtion ulkopuolelta tai toiselta virastolta tai laitoksesta ilman velvoitetta luovuttaa rahoittajalle välitöntä

vastiketta, kun taas valtion sisäiseen yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin liittyy yleensä vastike, työpanos, tavara, palvelu tai muu tuotannontekijä, jonka loppukäyttäjänä on korvauksen maksaja.

Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset sisältävät toisilta virastoilta ja laitoksilta saadut yhteistoiminnan ja yhteisten hankkeiden kustannusten korvaukset. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi viranomaistoimintaa, johon on toiselta virastolta saatu kustannusten korvausta. THL on saanut yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin rahoitusta lähes yksinomaan STM:ltä. Yhteisrahoitteinen toiminta eroaa maksullisesta toiminnasta siten, että yhteisrahoitteisessa toiminnassa rahoittaja ei saa rahoituspanostaan vastaan välitöntä vastiketta (suoritetta). Toiminnan tulokset, esim. tutkimustulokset ovat näin ollen lähtökohtaisesti julkisia. Yhteisrahoitetun hankkeen tulokset kuuluvat lähtökohtaisesti THL:lle, eikä rahoittaja yleensä saa niihin edes rajoitettuja oikeuksia.

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sekä yhteistoiminnan kustannusten korvaukset ja kustannukset sekä yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan yhdistelmä-laskelma vuosina 2013–2015.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan tunnusluvut koulukodeittain vuonna 2015

	Harvialan koulukoti	Kasvun Yhteisöt	Lagmansgården	Limingan koulutuskeskus	Sippolan koulukoti	Vuorelan koulukoti	Koulukodit yhteensä
	Toteutuma 1000 €	Toteutuma 1000 €	Toteutuma 1000 €	Toteutuma 1000 €	Toteutuma 1000 €	Toteutuma 1000 €	1000 €
Tuotot	1 425	5 170	1 692	5 157	3 716	3 687	20 847
Erilliskustannukset	1 891	4 932	2 051	4 914	3 587	3 698	21 073
Käyttäjäämä	-466	238	-359	243	129	-11	-226
Osuus yhteiskustannuksista	33	92	54	75	66	55	375
Kokonaiskustannukset	1 924	5 024	2 105	4 989	3 653	3 753	21 448
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	-499	146	-413	168	63	-66	-601
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	-35,0%	2,8%	-24,4%	3,3%	1,7%	-1,8%	-2,9%
Tuotot % kustannuksista	74%	103%	80%	103%	102%	98%	97%
HTV	25	76	27	64	53	47	293

THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan tuotot ja kustannukset rahoituslähteittäin vuosina 2013–2015 (ei sisällä mielisairaaloita eikä koulukoteja)

	Yhteisrahoitteinen toiminta				Yhteistoiminta			Yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminta yht.		
	2015 Toteuma 1 000 €	2015 Tavoite 1 000 €	2014 Toteuma 1 000 €	2013 Toteuma 1 000 €	2015 Toteuma 1 000 €	2014 Toteuma 1 000 €	2013 Toteuma 1 000 €	2015 Toteuma 1 000 €	2014 Toteuma 1 000 €	2013 Toteuma 1 000 €
Tuotot										
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan tuotot										
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	32 495	15 395	22 068	19 996	4 438	3 399	2 970	36 933	25 467	22 966
- EU:lta saatu rahoitus	2 900	2 380	2 991	3 581				2 900		
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	603	1 244	819	875				603		
- yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	4 732	5 358	4 452	5 359				4 732		
Tuotot yhteensä	40 730	24 377	30 330	29 811	4 438	3 399	2 970	45 168	33 729	32 781
Kustannukset										
Yhteisrahoitteisen toiminnan/ yhteistoiminnan erilliskustannukset										
- aineet, tarvikkeet, tavarat	671		742	948	12	23	34	683	765	982
- henkilökustannukset	12 593		14 226	16 327	1916	1 660	1 492	14 509	15 886	17 819
- vuokrat	174		217	222	34	16	13	208	233	235
- palveluiden ostot	16 005		8 964	6 621	1459	1 376	1 136	17 464	10 340	7 757
- muut erilliskustannukset	10 686		5 894	6 616	246	166	135	10 932	6 060	6 751
Erilliskustannukset yhteensä	40 129		30 043	30 734	3 667	3 241	2 810	43 796	33 284	33 544
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan osuus yhteiskustannuksista										
- tukitoimintojen kustannukset	4 631		3 692	4 306	981	711	587	5 612	4 403	4 893
- poistot	38		46	57	8	9	8	46	55	65
- korot	23		32	55	5	6	8	28	39	63
- muut yhteiskustannukset	1 284		1 320	1 579	272	254	215	1 556	1 575	1 794
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	5 976		5 091	5 997	1 267	980	818	7 243	6 071	6 815
Kokonaiskustannukset yhteensä	46 105	28 679	35 134	36 731	4 934	4 221	3 628	51 039	39 355	40 359
OMARAHOITUSOSUUS (tuotot-kustannukset)	-5 375	-4 302	-4 804	-6 920	-496	-822	-658	-5 871	-5 626	-7 578
Kustannusvastaavuus %	88,3		86,3	81,2	90,0	80,5	81,9	88,5	85,7	81,2
Omarahoitusosuus, %	11,7		13,7	18,8	10,0	19,5	18,1	11,5	14,3	18,8
HTV:t	151		161	198	32	31	27	183	192	225

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot sisältävät muilta valtion virastoilta saatua rahoitusta, jota on edelleen maksettu (laskelmassa sisältyy muihin erilliskustannuksiin) valtionavustuksena ja valtion sisäisenä menona. Tämän rahoituksen määrä oli 9,6 miljoonaa euroa vuonna 2015 (4,8 miljoonaa euroa vuonna 2014).

Yhteisrahoitteiseen toimintaan ja yhteistoimintaan kohdentui vuonna 2015 yhteensä 183 henkilötyövuotta, missä oli vähennystä edellisvuodesta 9 henkilötyövuotta.

Vuosina 2014–2015 välillä 20 suurinta rahoittajaa ovat vastanneet 94 prosentista yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista. Suurimmat rahoittajat ovat Sosiaali- ja terveysministeriö, Euroopan Unioni ja Suomen Akatemia, joilta saatiin vuonna 2015 rahoitusta yhteensä 37,5 miljoonaa euroa, mikä on 83,0 % yhteisrahoitteisen toiminnan kaikista tuotoista.

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n suurimmat yhteisrahoitteisen toiminnan (sis. yhteistoiminta) rahoittajat. Luvut sisältävät momenttien käytöt.

Vuosina 2014–2015 välillä 20 suurinta rahoittajaa ovat vastanneet 94 prosentista yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista. Suurimmat rahoittajat ovat Sosiaali- ja terveysministeriö, Euroopan Unioni ja Suomen Akatemia, joilta saatiin vuonna 2015 rahoitusta yhteensä 37,5 miljoonaa euroa, mikä on 83,0 % yhteisrahoitteisen toiminnan kaikista tuotoista.

THL:n 20 suurinta yhteisrahoittajaa	2015	2014		Muutos 2014-2015	2013	
Yhteisrahoittaja	1 000 €	sij.	1 000 €	1 000 €	sij.	1 000 €
Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)	32 487	1.	19 917	12 570	1.	16 023
Euroopan Unioni (EU)	2 900	2.	3 463	-563	2.	3 855
Suomen Akatemia	2 089	3.	3 490	-1 401	3.	3 968
Kunnat, kaupungit ym	774	6.	608	166	6.	731
GlaxoSmithKline Oy	671	7.	546	125	8.	700
Teknologian kehittämiskeskus TEKES	401	8.	530	-129	4.	782
National Institute of Health (NIH)	384	5.	704	-320	7.	725
Alko Oy	360			360		
Kansan eläkelaitos KELA	304	4.	718	-414	5.	777
University of South Florida	276	14.	135	141	12.	203
Opetus- ja kulttuuriministeriö	268	9.	251	17	9.	574
Puolustusvoimat	234	15.	135		17.	120
Raha-automaattiyhdistys	223	13.	136	87		
Valtioneuvoston kanslia	210			210		
Tutkijakoulut	202	12.	142		10.	381
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea	180	19.	87	93		
Työsuojelurahasto	184					
Emil Aaltonen säätiö	173					
Umeå University	171			171		
Turun yliopisto	161			161		
Yhteensä	42 320		(30 862)	10 942		(28 839)
%-osuus koko yhteisrahoitteista toiminnasta	94%					

Seuraavassa taulukossa on esitetty valtion mielisairaaloiden yhteisrahoitteisen toiminnan laskelma vuosina 2013–2015. Vanhan Vaasan sairaala on laatinut vuodelle 2015 ja takautuvasti vuosille 2014 ja 2013 yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmansa.

Valtion mielisairaaloiden yhteisrahoitteinen toiminta vuosina 2013–2015

	Niuvaniemen sairaala Toteutuma 2015 1000 €	Vanhan Vaasan sairaala Toteutuma 2015 1000 e	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2015 1000 e	Mielisairaalat yhteensä Tavoite 2015 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2014 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2013 1000 €
YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN TUOTOT						
- yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	105	340	445	330	422	552
Tuotot yhteensä	105	340	445	330	422	552
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset						
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	9	3	12	0	0	12
- henkilöstökustannukset	92	248	340	267	297	315
- vuokrat	0	0	0	0	0	0
- palvelujen ostot	0	3	3	3	20	23
- muut erilliskustannukset	3	20	23	20	25	38
Erilliskustannukset yhteensä	104	274	378	290	342	388
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus						
- Tukitoimintojen kustannukset	0	10	10	16	11	12
- Poistot	0	0	0	0	0	0
- Korot	0	0	0	0	0	0
- Muut yhteiskustannukset	0	0	0	0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	0	10	10	16	11	12
Kokonaiskustannukset yhteensä	104	284	388	306	353	400
OMARAHOITUSOSUUS (Tuotot-kustannukset)	1	56	57	24	69	152
Kustannusvastaavuus, %	101%	0%	115%	108%	120%	138%
Omarahoitusosuus, %	-1%	0%	-15%	-8%	-20%	-38%
HTV	1,7	4,5	6,2	4,8	5,3	5,7

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta

Tuotoksia ja laadunhallintaa koskevan luvun rakenne noudattaa STM:n ja THL:n välisen tulossopimuksen rakennetta. Taulukkomuotoisten tulossopimuksen tavoitteiden toteutumista kuvaavan raportoinnin jälkeen esitetään raportti joistakin merkittävistä kokonaisuuksista. Luvun taulukko-osuus jakautuu STM:n strategian mukaisesti kolmeen osaan:

- hyvinvoinnille vahva perusta
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Hyvinvoinnille vahva perusta

Kaste II-ohjelma

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL on onnistunut Kaste ohjelman tuessa sille osoitettujen tehtävien osalta.	Osaohjelman IV toteutus raportoitu ja kokonaisuohjelman toteutusta koordinoitu. Osaohjelmat I-V koordinoitu, toteutettu ja raportoitu sekä kokonaisuohjelman toteutusta on koordinoitu.	Toteutunut suunnitelmien mukaisesti (4)

Terveys ja hyvinvointi osaksi kaikkea päätöksentekoa

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on tukenut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä eriarvoisuuden vähentämisen huomioon ottamista kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.</p>	<p>Ministeriötä on tuettu HyTE toimeenpanosuunnitelman toteuttamisessa. Toteutettu kuntakohtaisia rokotustoimintaa arvioivia ja kehittäviä neuvotteluja. Toteutettu avoin arvio Helsingin energiapäätöksen vaikutuksista.</p>	<p>Tavoitteet toteutuneet suunnitellusti (4)</p>
<p>Ihmisiin kohdistuvien säädösvaikutusten arvioinnin työkalut ja prosessit on uudistettu. Eri ministeriöitä on tuettu työkalujen käyttöönotossa.</p>	<p>Koulutus ja oppimateriaaliin päivitys toteutunut suunnitelmien mukaisesti.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu (4)</p>
<p>THL tarjoaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä terveyserojen kaventamiseen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin välineet ja on tukenut kuntia ja alueita toiminnan kehittämisessä.</p>	<p>TEA-viisari ja ATH- tiedonkeruut toteutettu ja raportoitu suunnitellusti. Kannustavaa elementtiä on kehitetty yhteistyössä STM:n kanssa. HYTE-verkosto on toiminut aktiivisesti 2015. koska Kide-sarja on poistettu THL:n sarjoista, valmistettu esite Kuntien terveyden edistämisen tueksi.</p>	<p>Tavoitteet toteutettu (4)</p>
<p>KanTa-arkistoon kertyvien potilastietojen käytöstä tilastoinnissa ja raportoinnissa on hyväksytty suunnitelma.</p>	<p>Suunnitelma käsitelty Tietopalvelut-osaston johtoryhmässä. Pilottihahmotelma TIREKA-projektissa tehdyn kokonais-suunnitelman puitteissa.</p>	<p>Toteutunut (4)</p>
<p>THL varautuu SAdE -ohjelmassa valmistuvan kansalaisen yleisen sosiaali- ja terveystiedon ylläpitoon</p>	<p>SAdE-sote-palvelukokonaisuudessa rakennettu Oma-hoitopolut.fi -verkkopalvelu ylläpidetään THL:ssä</p>	<p>Tavoitteet toteutuneet pääosin (3)</p>
<p>THL varautuu vankien terveydenhuollon siirtoon oikeusministeriön hallinnonalalta sosiaali- ja terveysministerön hallinnonalalle</p>	<p>Hallinnonalan siirron valmistelu toteutunut suunnitellusti.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu (4)</p>

Pidempiä työuria työhyvinvoinnilla

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on kehittänyt työttömien ja osatyökykyisten mahdollisuuksia siirtyä kuntoutuksen kautta työelämään.</p> <p>THL osallistuu työttömien terveystalvakuista terveystalvakuksien terveydenhuoltohenkilöstölle järjestettävään koulutukseen (päävastuu koulutuksesta TTL:llä)</p> <p>THL tukee edelleen sujuvien ja tehokkaiden hoitoketjujen luomista perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, työterveyshuollon ja kuntoutuksen välille yhteistyössä TTL:n kanssa.</p> <p>THL on edistänyt työterveyshuollon integroitumista osaksi terveydenhuoltojärjestelmää STM:n linjausten mukaisesti, huomioon ottaen paikalliset olosuhteet, tarpeet ja resurssit.</p>	<p>Sosiaalisen kuntoutuksen palveluja kunnissa on kehitetty SOSKU-ESR-hankkeessa.</p> <p>SOKRA-hanke on koordinoanut sosiaalisen osallisuuden ESR-hankkeita.</p> <p>Kuntouttavan työtoiminnan käsikirjaa on ylläpidetty.</p> <p>TTL ei ole käynnistänyt koulutushanketta.</p> <p>Useita käsikirjoituksia sekä julkaisuja. Seminaari palveluiden integraation edellytyksistä pidetty syksyllä 2015. Yhteistyöedellytyksiä on ylläpidetty.</p> <p>Palvelurakenteen kehitystä on kuvattu RAI-juhlakirjajulkaisussa ja toteutettu saattohoitoseminaari.</p> <p>Ammatillista kuntoutusta koskeva osaselvitys on valmistunut.</p> <p>Osallistuttu valmisteluun ja otettu kantaa MKR-selvityksen yhteydessä.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet lähes saavutettu (3)</p> <p>Tulostavoitetta ei ole toteutettu tulossopimusvuonna (1)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Kaikki tavoitteet saavutettu (4)</p>

Elämän eri osa-alueet tasapainoon

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on tukenut perhevapaauudistusta tuottamalla tietoa ja vahvistamalla perhevapaiden käyttöön liittyvää asiantuntemusta.</p>	<p>Perhevapaat-hanke edennyt tavoitteiden mukaisesti.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu (4)</p>

Sosiaaliturvan rahoitus kestäväksi

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL viimestelee perusturvan riittävyttä koskevan raportin viimeistään maaliskuun loppuun mennessä.	Arviointiryhmän koordinointi on toteutettu ja loppuraportti julkaistu THL 001:2015	Tavoitteet saavutettu (4)

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin - Vähennetään hyvinvointi- ja terveyseroja

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL on tukenut eriarvoisuuden vähentämistä ja väestöryhmien välisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista sekä yhdenvertaisuutta palveluissa.	<p>ATH-tulokset julkaistu koulutusryhmittäin avi-alueille ja kunnille, joissa yli 30 000 asukasta. Tuloksia käsitelty kuntien ja avien tapaamisissa.</p> <p>Eriarvoisuuden kaventaminen otettu huomioon tutkimushankkeiden suunnittelussa.</p> <p>Osatyökykyisten ja työttömien asiakasosallisuutta edistäviä menetelmiä on koottu ja kehitetty.</p> <p>Peruspalveluhankkeessa sekä Perfect, EuroHOPE ja Benchmarking-hankkeissa tutkimuksellisenä tarkastelunäkökohtana eriarvoisuus.</p> <p>Lastensuojeluyksiköiden organisaatiouudistus ja toimintojen kehittäminen eteni suunnitellusti.</p> <p>Käynnistämisen lisäksi myös valmistettiin suunnitelma turvakotipalvelujen tuottamiseksi. Valmistettiin lisäksi tietopaketteja erityisryhmien palveluista sekä videoklippit turvakotipalveluista kansalaisille.</p>	<p>Tavoitetta edistetty hyvin (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet toteutuneet (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p>
THL osallistuu tupakkatuotedirektiivin kansalliseen voimaansaattamiseen.	<p>Sähkösavukkeiden ja nuuskan käyttöä on seurattu väestötutkimuksissa.</p> <p>Tupakkalainsäädännön taustaksi on julkaistu raportteja.</p>	<p>Tavoitteet toteutettu (4)</p> <p>Tavoitteet toteutettu (4)</p>
THL on onnistunut EU2020-strategian sekä HO:n köyhyyttä, eriarvoisuutta ja syrjäytymistä vähentävän ohjelman toimeenpanossa sille osoitettujen toimeenpanotehtävien osalta.	Hyvinvointiosaston johtaja on osallistunut STM-ohjausryhmään	Tavoitteet toteutettu (4)

Asiakaskeskeisyys palvelujen lähtökohdaksi

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on kehittänyt asiakaskeskeisiä menetelmiä ja toimintamalleja terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen painopisteen siirtämiseksi ehkäisevään toimintaan.</p> <p>THL tukee asiantuntemuksellaan vammaispalvelujen kehittämistä, -lainsäädännön uudistamista ja kehitysvammaisten asumisohjelman (2010–2015) toimeenpanoa sekä valmistautuu toteuttamaan palvelujen ja lainsäädännön toteutumisen seurantaa koskevan kuntakyselyn..</p> <p>THL tukee kansallisen omaishoidon kehittämisohjelman toimeenpanoa.</p> <p>THL tukee kansallisen muistiohjelman toimeenpanoa.</p> <p>THL toteuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhakemiston osana SADE -ohjelman toimeenpanoa ja varautuu vastaamaan hakemiston ylläpidosta ja kehittämisestä ohjelmakauden jälkeen.</p>	<p>Kehitetty toimintamalleja osana Kaste-osaohjelmia.</p> <p>THL:n alaisten lastensuojeluyksiköiden (valtion koulukodit ja vankilan perheosasto) toiminnassa asiakaskeskeisten menetelmien kehittäminen, kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen.</p> <p>THL on tukenut asiantuntemuksellaan vammaispalvelujen kehittämistä ja lainsäädännön uudistamista osallistumalla asiantuntijaryhmän työskentelyyn, laatimalla selvityksen (invalidivähennykset verotuksessa) sekä osallistumalla palvelujärjestelmän uudistuksen kehittämistyöhön alueilla mm. Eksoten kuljetuspalveluhankkeessa.</p> <p>Kehitysvammaisten asumisohjelman (2010–2015) toimeenpanoon on osallistuttu seurantaryhmän jäsenenä, työvaliokunnassa sekä osallistuttu alueellisiin seuranta-kierroksiin. Vammaispalvelujen käsikirjassa on julkaistu Kehas-ohjelman aineistoa.</p> <p>Lainsäädäntöuudistus ei ole edennyt vuoden 2015 syksyllä, mutta vammaisuuteen liittyvää tietotarpeita on kartoitettu mm. THL:n sisäisessä työryhmässä (VAMPALPO-tieto) sekä kesällä 2015 toteutettiin hammashoitoon liittyvä kysely kehitysvammaisten asumisyksiköiden henkilöstölle (julkaistaan 2016).</p> <p>Omaishoitoon liittyvää tutkimustoimintaa on aloitettu.</p> <p>Kansallisen muistiohjelman toimeenpanosuunnitelma on julkaistu THL:ssä sekä muistibarometrin tulokset.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhakemisto toteutettiin osana SADE -ohjelman toimeenpanoa ja sen ylläpito jatkuu THL:ssa v. 2016.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p>

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL luo käytännön kansallisten asiakaspalautekyselyjen toteuttamiseksi neuvoloissa ja suun terveydenhuollossa osana SAdE-ohjelman toimeenpanoa. THL vastaa kansallisen kyselyjen toteutuksesta sekä julkaisemisesta ja varautuu vastaamaan ylläpidosta hankekauden jälkeen.</p> <p>Lastensuojelun ja toimeentulotuen määräaikojen toteutumisesta kerätään tietoja.</p> <p>THL toimii lastensuojelun laatusuosituksen toimeenpanon tukena. THL osallistuu Toimiva lastensuojelu -toteuttamisuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin yhteistyössä STM:n kanssa.</p> <p>Terveydenhuollon palvelujen valinnan mahdollisuuksien käytöstä on käynnistetty arviointitutkimus ja seuranta.</p>	<p>Asiakaspalautekyselyjen toteuttamiseksi neuvoloissa ja suun terveydenhuollossa luotiin käytäntö osana SAdE-ohjelmaa.</p> <p>Asiakaspalautteiden tulokset ovat osana Palveluvaakaa. Lisäksi on varauduttu toteuttamaan kansallisia asiakaspalvelukyselyjä.</p> <p>Lastensuojelun ja toimeentulotuen käsittelyaikojen seurannat on toteutettu aikataulussaan kaksi kertaa vuodessa.</p> <p>Lastensuojelun määräaikoja koskeva selvitys tehty.</p> <p>Osallistuttu lastensuojelun laatusuositusten toimeenpanon tukeen aluekiertueilla, päivitetty sisältöä Lastensuojelun käsikirjaan.</p> <p>Toteutettu toimiva lastensuojelu -toteuttamissuunnitelmaa osana Kaste-osaohjelmaa, oppimisverkostojen ja LAS-SE-hankkeen kanssa sekä LaskeTut -hankkeessa.</p> <p>Tehty selvitys lastensuojelun moniammatillisten asiantuntijaryhmien toiminnan selkeyttämisestä.</p> <p>ValVa-tutkimushanke saatettu päätösvaiheeseen ja alustavia tuloksia raportoitu. Raportointia sovittu rahoittajan kanssa jatkettavaksi 4/2016 loppuun asti.</p> <p>VALINT-hankkeen seminaari pidettiin 3/2015, hankkeen loppuraportointi käynnissä, rahoittajan päätöksellä hanke jatkuu 6/2016 asti.</p> <p>Ikäihmisten palveluista on julkaistu tutkimustuloksia ja raportteja sekä annettu tukea STM:lle.</p>	<p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Toteutunut suunnitellusti (4)</p> <p>Toteutunut suunnitellusti (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Toteutunut suunnitellusti (4)</p>

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL tarjoaa palvelujen saavutettavuus- ja laatu-tietoja väestölle tukemaan valinnan mahdollisuuksia.</p> <p>THL on tukenut yhteistyössä TTL:n kanssa opiskeluterveydenhuoltoa.</p> <p>THL on tukenut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutosten toteuttamista osana kuntauudistusta ja on tukenut palvelujen saatavuuden parantamista mukaan lukien päivystyspalvelut yhteistyössä STM:n kanssa.</p> <p>THL tukee sote-järjestämissuunnitelman toimeenpanoa erikseen sovittavalla tavalla (erillinen sopimus).</p> <p>THL tukee sote-uudistuksen toimeenpanoa osallistumalla tarvittavan tietopohjan kokoamiseen.</p> <p>THL on seurannut ja arvioinut terveydenhuoltolain mukaisten järjestämissuunnitelmien ja -sopimusten mukaisia käytäntöjä ja niiden toteutumista kunnissa ja kuntayhtymissä.</p>	<p>SADe-SoTe-palvelukokonaisuudessa luotiin sote-palveluhakemisto, jota palveluvaaka.fi-portaali hyödyntää.</p> <p>Kattava selvitys turvakotipalveluiden saatavuudesta tehty 2014. 2015 kerätty valtakunnallista tietoa valtion turvakotien paikkaluvusta, asiakasmäärästä ja muihin tahoihin ohjattujen määrästä.</p> <p>Kehitetty opiskeluterveydenhuoltoa mm. opiskeluterveyspäivät; SORA-koulutus.</p> <p>Osallistuttu työryhmissä aktiivisesti lainvalmistelutyöhön.</p> <p>Toimeenpanovaihe ei ole vielä ajankohtainen eikä käynnistynyt. Erillistä sopimusta ei ole tehty.</p> <p>Tuotettu STM:n käyttöön tietopohjaa ja synteesejä mm. muiden maiden sote-järjestelmistä ja valinnanvapauden toteutuksesta (5)</p> <p>Tuotettu SOTE-uudistuksen tueksi taloudellista analyysia ja annettu taloudellisen analyysin tukea.(5)</p> <p>Tuotettu sote-uudistuksen lähtötilannetietoa tilasto- ja rekisteriaineistoista (4)</p> <p>Julkaistu työpaperi järjestämissuunnitelmista.</p>	<p>Tavoitteet lähes saavutettu (3)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Tavoitetta ei ole edistetty tulossopimusvuonna (1)</p> <p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p>

Uudet palvelujen rakenteet ja toimintatavat

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>Yhtenäisten hoidon perusteiden pysyvä päivitysrakenne toimii ja perusteiden noudattamisesta on käytössä vakiintunut seurantamenettely.</p>	<p>Olemme osallistuneet hoidon perusteiden uusimista valmistelevan STM:n työryhmän työskentelyyn sovitusti.</p>	<p>Tavoite saavutettu (4)</p>
<p>Kuntien käytössä on sosiaalityön arvioinnin ja vaikuttavuuden mittaamisen välineitä.</p>	<p>Sosiaalityön vaikuttavuuden AVAIN-mittari testattu</p>	<p>Tavoite saavutettu (4)</p>
<p>THL selvittää ja tukee täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kehittämistä sosiaalityön välineenä.</p>	<p>Työryhmäraportti STM 2015:28</p>	<p>Toteutunut (4)</p>
<p>Tutkimus- ja seurantarekisteripohja valmistuvat yhteistyössä KELA:n kanssa ja THL:lla on valmiudet seurata pienituloisten asumismenorasituksen kehitystä. Toimeentulotuella korvattujen asumismenojen määrää ja osuutta toimeentulotuessa koskeva selvitysraportti on valmistunut.</p>	<p>Aineistopohja on valmis, raportti julkaistu THL 022/2015</p>	<p>Tavoite saavutettu (4)</p>
<p>Kunnilla on käytössä kuntoutusta ja työelämäosallisuutta tukevia toimintamalleja ja palvelurakenteita.</p>	<p>Sosiaalisen kuntoutuksen ja työelämäosallisuuden toimintamalleja on kehitetty, koottu ja levitetty kunnille</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti (4)</p>
<p>THL on tukenut seulontakysymysten kansallisen ohjauksen edellytysten luomista.</p>	<p>Seulontatyöryhmän työhön on osallistuttu aktiivisesti; sihteeri ja 2 jäsentä.</p> <p>Osallistuttu pohdintoihin seulontojen jatkuvuuden varmistamiseksi (seulonta-asetus ja sote-muutokset).</p>	<p>Tavoitteet saavutettu (4)</p>
<p>Kuoleman toteamista ja kuolinsyyn selvittämistä koskeva ohjeistus on päivitetty.</p>	<p>Asiantuntija-apua tarjottu suunnitellusti. STM asetti 6.11.2015 kuolemansyyn selvittämisen lainsäädännön ja oikeuslääkinnän kustannusten työryhmän ajalle 6.11.2015-31.12.2017, johon nimetty kolme jäsentä THL:sta.</p> <p>Oikeuslääketieteellistä näytteenottoa koskeva ohjeistus valmistui 12/2014</p>	<p>Toteutunut (4)</p>
<p>Turvallista lääkehoitoa on edistetty osana potilasturvallisuutta. Turvallinen lääkehoito -opas on päivitetty ja toimijoille tiedotetaan päivityksestä sekä turvalliseen lääkehoitoon liittyvistä tekijöistä.</p>	<p>Turvallinen lääkehoito -opas valmistuu tammikuussa 2016.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti (4)</p>

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL tukee sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön laadullista ja määrällistä ennakointia ylläpitämällä ja kehittämällä tarvittavaa tietopohjaa	Vanhuspalvelukysely toteutettu, analysointiin saatu rahoitusta TSR:sta vuosiksi 2016–17. Lääkäri kysely on toteutettu, raportointi meneillään yhteistyössä Lääkäriiliton kanssa .	Tavoitteet saavutettu (4)
THL tukee sote-tieto hyötykäyttöön-strategian toimeenpanoa.	Osallistuttu ja tuettu eri rooleissa, myös viestinnän avulla, strategian toimeenpanoa Osallistuttu STM:n pyynnön mukaisesti työryhmän alaryhmien työhön.	Tavoite saavutettu (4)

Vahva sosiaalinen yhteenkuuluvuus

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL on tukenut erityis- ja vähemmistöryhmien hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.	Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi (UTH)-tutkimusaineisto ja sen perustulokset julkaistiin	Tulostavoite toteutunut (4)
THL on osallistunut romanipoliittisen ohjelman seurantaan ja aloittanut romanien terveyttä ja hyvinvointia koskevan tutkimuksen, mikäli kokonaisrahoitus on toteutunut.	Romanien hyvinvointi ja osallisuus -tutkimuksen tutkimussuunnitelma ja rahoitushakemus on tehty osana DiAKin koordinoimaa ESR-hanketta.	Tavoitteet saavutettu (4)
THL on osallistunut vammaispoliittiseen ohjelman seurantaan ja tuottanut laaja-alaisen katsauksen vammaispoliittisen ohjelman toteuttamisesta 2012–2015.	VAMPO:n seuranta on toteutettu neljän aihe-seminaarin avulla sekä hallintokunnille suunnatulla kyselyllä. Loppuraportti julkaistaan 3/2016. 2015 aikana raportoitu toimenpiteiden etenemisestä seurantasuunnitelman mukaisesti VANE:lle ja VAMPO:n koordinaation seurantaryhmälle sekä puheenvuorossa Valtakunnallisilla vammaisneuvostopäivillä.	Tavoitteet toteutuneet ja ylitetty (5) Tavoitteet toteutuneet ja ylitetty (5)

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL on tukenut toiminnallaan lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn poikkihallinnollista yhteistyötä.</p> <p>THL varautuu Istanbulin sopimuksen voimaantuloon.</p> <p>THL edistää turvakotien kansallisten laatusuosituksen levittämistä osana naiseen kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman toimeenpanoa</p> <p>THL on tukenut ja kehittänyt sovittelun yhdenmukaisia käytäntöjä koko maassa.</p> <p>THL jatkaa rikos- ja riita-asioiden sovittelua koskevien tilastotietojen, seurannan ja koordinaation kehittämistä. Lisäksi THL valmistautuu sovittelulain muutokseen.</p>	<p>Tuotettu lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn aineistoa (video, esitteet, verkkosisällöt) ja koulutusta.</p> <p>Kehitetty LASTA-toimintamallia yhdessä VSSH:n kanssa.</p> <p>Koordinoitu ja levitetty MARAK-mallia.</p> <p>Käynnistetty suunnitellusti, järjestetty työkokous turvakotipalveluiden tuottajille sekä seminaari kuntien edustajille ja turvakotipalveluiden tuottajille yhteistyön kehittämiseksi syksyllä 2015.</p> <p>THL on lyhyen siirtymäajan puitteissa toimeenpannut turvakotilain ja tehnyt sopimukset 19 palveluntuottajan kanssa sekä käynnistänyt kehittämistyön. (5)</p> <p>Annettu asiantuntijatukea lähisuhdeväkivallan ehkäisyn kansallisen koordinaation valmistelussa. (4)</p> <p>Laatusuositukset on otettu huomioon turvakotipalvelutuottajien kanssa tehdyssä sopimuksessa.</p> <p>On kehitetty yhdenmukaisia käytäntöjä yhteistyössä palvelutuottajien kanssa ja valmisteltu sovittelupalveluiden uudistamisohjelmaa.</p> <p>On valmistauduttu suunnitellusti sovittelulain muutokseen ja THL:lle tulevaan järjestämisvastuuseen.</p> <p>Tuotettu aikataulussa valtakunnalliset rikos- ja riita-asioiden sovittelua koskevat tilastot.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Toteutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet toteutuneet ja ylitetty (5)</p> <p>Tulostavoite toteutunut (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Toteutunut suunnitellusti (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Toteutettu (4)</p>

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

Vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL tukee ja edistää osaltaan, että ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arviointi sekä esteettömyyden edistäminen otetaan osaksi kaikkea suunnittelua ja päätöksentekoa.	Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen asiointin esteettömyys-luokituksen opas on julkaistu sekä luokituksen rakenne on esitelty koodistopalvelulle. THL:n verkkopalvelussa noudatetaan esteettömyyden ja saavutettavuuden periaatteita.	Tavoitteet saavutettu (4)
THL jatkaa ympäristöstä aiheutuvan väestön tautitaakan arviointia ja osallistuu talousveden turvallisuussuunnitelman (WSP) jalkauttamiseen kansallisesti.	Kehitetty mm. oppilaiden oirekysely ja tutkimusmenetelmiä ja tehty selvitys toimenpiteiden kiireellisyyden kipukohdista.	Tavoite toteutettu suunnitellusti (4)
Kansainvälisen arvionnin suositusten mukaisesti THL käynnistää yhteistyössä TTL:n kanssa uusien yhteistyömuotojen kehittämisen ympäristöterveyteen liittyvissä kysymyksissä.	Tutkimussuunnitelma ympäristöterveysriskeille altistumisesta raskauden aikana, jossa hyödynnetään laajamittaisesti valtakunnallisia terveysrekistereitä.	Tavoitteet saavutettu (4)
THL osallistuu ympäristöherkkyyden verkoston toimintaan.	Talous-, ja jätevesien turvallisuussuunnittelu (WSP) käyttöönotto v.2015 lopulla.	Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)
THL osallistuu ympäristöherkkyyden verkoston toimintaan.	Kehitetty yhteistyössä altistumisen arvioinnin luokittelua.	Tavoite lähes saavutettu (3)
THL osallistuu kosteus- ja homealkoiden sekä eduskunnan kirjelmän (EK 5/2013 vp) toimeenpanoon erityisesti kehittämällä rakennusten terveyshaittojen arviointiin nykyistä luotettavampia tutkimusmenetelmiä niin terveyshaittaa aiheuttavien tekijöiden kuin rakennuksen käyttäjien terveydentilan selvittämiseksi	Osallistuttu ympäristöherkkyyden verkostoon. Annettu asiantuntijatukea.	Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5) Tavoitteet saavutettu (4)
	QPCR-menetelmän validointi homeaurion toteamiin lähes valmis; raportoidaan THL:n julkaisusarjassa kevään aikana. Mycometer-menetelmän testaus edennyt aikataulussa.	Toteutunut (4)
	Sisäilmäkysely kehitetty, vertailuaineisto kerätty, lisäaineiston kerääminen aloitettu, tulkintaohjetta testataan Kysely- ja haastatteluaineisto kerätty ja käsitelty. Tulosten käsittely menossa.	Tavoitteet saavutettu (4)
	Arvioinnin kehittäminen aloitettu (3)	Tavoitteet toteutettu (4) Tavoite lähes saavutettu (4)

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL toteuttaa vastuullaan olevia kansallisen kemikaaliohjelman tavoitteita</p> <p>Esteettömyysluokitusta pilotoidaan osana SDe-Sote palveluhakemistoa sen vuonna 2015 tapahtuvaa käyttöönottoa varten.</p> <p>THL tukee tartuntatautilain kokonaisuudistuksen toimeenpanoa uudistamalla sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille ja ammattihenkilöille tarvittavaa ohjeistusta.</p> <p>Biopankkilaki, sen nojalla annetut asetukset ja BBMRI:fi:n kansallinen koordinaatio toimeenpantu THL:ää koskevilta osin.</p> <p>Biopankkiin siirretään asteittain siihen soveltuvia näyteaineistoja. Biopankkeihin liittyvää kansalaisviestintää tehostetaan vuoden 2015 aikana.</p> <p>Vanhusten ja vammaishuollon toimintayksiköiden turvallisuusohjeistus on valmis julkaistavaksi THL:n toimesta. Sosiaalihuollon ja kotiin annettavien sosiaalipalvelujen turvallisuusohjeistusta valmistellaan julkaistavaksi THL:n toimesta vuonna 2016</p> <p>Mikrobilääkeresistenssiä ja mikrobilääkekäyttöä seurataan yhteistyössä Evian ja Fimean kanssa ja tilanteesta raportoidaan säännöllisesti.</p>	<p>THL on osallistunut Kemikaaliohjelman viestintäverkoston toimenpideohjelman toteuttamiseen ja tuottanut tutkimustietoa altistumisesta eri ympäristöperäisille altisteille.</p> <p>Esteettömyysluokituksen integroiminen palveluhakemistoon aloitettiin syksyllä 2015.</p> <p>Tartuntatautilakiluonnoksen jätö eduskunnalle viivästynyt 1/2016 saakka. Rokottaminen -verkkosivulla ajantasaista ja helposti käytettävää tietoa ja materiaalia. Toteutettu laajamittaista verkkopohjaista koulutustoimintaa.</p> <p>THL Biopakin toiminta on käynnistynyt suunnitelman mukaisesti.</p> <p>Ensimmäiset aineistot on siirretty biopankkiin ja ne on tukijoiden käytettävissä.</p> <p>Julkaisun käsikirjoitusaikataulu muuttunut, syynä lähinnä muut kiireelliset tehtävät STM:ssä. Julkaisua valmistelevalle työryhmän aikaa on jatkettu 31.5.2016 asti, uusi julkaisuajankohta kesä 2016.</p> <p>THL on ylläpitänyt mikrobien lääkeresistenssin seuranta-verkoston sekä Mikrobilääkeresistenssin asiantuntijaryhmää sekä raportoinut tuloksista.</p>	<p>Tavoitteet lähes saavutettu (3)</p> <p>Tavoite toteutettu suunnitellusti (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoite lähes saavutettu (3)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p>

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>Infektiotautien jatkuvaa seurantaan toteutetaan tartuntatautilain ja EU:n päätöksen EU/1082/2013 mukaisesti ja tilanteesta raportoidaan sähköisesti ja säännöllisin väliajoin.</p> <p>THL tukee STM:ää ja valtioneuvostoa Yhdysvaltojen Global Health Security Agendan (GHSA) -aloitetta ja siitä muotoutunutta 5-vuotisterveysturvaohjelmaa valmisteltaessa puheenjohtajuuskauden aikana erikseen sovittavalla tavalla. Kv-yhteistyötä, erityisesti WHO:n kanssa, kohdennetaan terveysjärjestelmien kehittämiseen ja ebolan vastaisiin toimiin. STM neuvottelee Suomen panostuksesta ja mahdollisen puheenjohtajuutta tukevan koordinaatio- ja hankeryhmän resurssoinnista valtioneuvoston tasolla</p>	<p>THL on toteuttanut kansallista tartuntatautien seuranta-tehtävää tartuntatautilain ja EU -päästösten mukaisesti.</p> <p>Asiantuntijalaboratoriotoiminnassa on resurssien piene- nemisen johdosta jouduttu osittain karsimaan maksutta tehtävää palveluvalikoimaa.</p> <p>Tartuntatautilanteesta raportoitu viikoittain päivittyvien avointen tilastoverkkosivustojen kautta, viikoittain julkais- tavien infektio uutisten sekä luottamuksellisten viikoittain STM:lle tuotettavien tilannekuva-raporttien kautta.</p> <p>THL on tuottanut useita koontiraportteja (mm. Tartun- tatautiraportti, Mikrobin lääkeresistenssiraportti ja Influenssaseurantaraportti).</p> <p>Poikkihallinnollinen asiantuntijaryhmä on tukenut GHSA-ohjausryhmän toimintaa suunnitellusti.</p> <p>THL on osallistunut maa-arviointeihin asiantuntijapa- noksella sekä aktiivisesti ollut johtamassa arviointien prosessien ja instrumenttien kehittämistä.</p> <p>Vuoden lopulla WHO päätti ottaa nämä instrumentit globaalitason IHR-prosessin käyttöön.</p>	<p>Toteutunut (4)</p> <p>Tavoitteet lähes saavutettu (3)</p> <p>Tavoitteet toteutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Tavoite lähes saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p>

Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
<p>THL:llä on jatkuvan tartuntatautiseurannan lisäksi valmius nopeaan (24/7) tukeen, riskinarviointiin ja toimintaan ympäristöterveyteen ja tartuntatauteihin liittyvissä erityistilanteissa.</p> <p>THL uudistaa mikrobiologista laboratoriotointaansa ottamalla käyttöön uusia nopeita ja kokonaisvaltaisia analyysimenetelmiä jotta laitoksen asiantuntijatoiminnan rooli säilyisi relevanttina.</p> <p>THL on vahvistanut traumaattisten tilanteiden psykososiaalisen tuen osaamistaan.</p> <p>THL:llä on jatkuvan tartuntatautiseurannan lisäksi valmius nopeaan (24/7) tukeen, riskinarviointiin ja toimintaan ympäristöterveyteen ja tartuntatauteihin liittyvissä erityistilanteissa.</p>	<p>THL on ylläpitänyt kansallisten ja EU säädösten vaatimaa 24/7/365 infektiopäivystystä viranomaisille.</p> <p>THL on seurannut WHO:n ja EU:n viranomaisille rajattu- ja varhaisvaroitus-järjestelmiä ja raportoinut tarvittaessa niiden kautta välittyvää tietoa STM:lle ja muille yhteistyökumppaneilleen.</p> <p>Vesiepidemia ja -ongelmatilanteiden hoito onnistunut.</p> <p>THL on osaltaan toteuttanut COSK 24/7 päivystystä erityistilanteiden hoidon varalta, neljä päivystäjää on hoitanut 4-5 kukin päivystysviikkoa vuoden 2005 aikana.</p> <p>Genomiikkaan perustuvien menetelmien käyttöönotto on edennyt suunnitelmien mukaisesti (4)</p> <p>Uusien molekyylibiologisten (NGS) menetelmien käyttöönotto (5)</p> <p>Tutkimustyö ja tulosten julkaisu edennyt hyvin. Oppaan suomennos ja työntekijöiden koulutus tehty. Osallistuttu aktiivisesti kriisityön päivien 2016 suunnitteluun.</p> <p>THL on ylläpitänyt kansallisten ja EU säädösten vaatimaa 24/7/365 infektiopäivystystä viranomaisille.</p> <p>THL on seurannut WHO:n ja EU:n viranomaisille rajattuja varhaisvaroitus-järjestelmiä ja raportoinut tarvittaessa niiden kautta välittyvää tietoa STM:lle ja muille yhteistyökumppaneilleen.</p> <p>Vesiepidemia ja -ongelmatilanteiden hoito onnistunut.</p> <p>THL on osaltaan toteuttanut COSK 24/7 päivystystä erityistilanteiden hoidon varalta, neljä päivystäjää on hoitanut 4-5 kukin päivystysviikkoa vuoden 2005 aikana.</p>	<p>Pystytty toimimaan tavoitteen mukaisesti (4)</p> <p>Tavoitteet toteutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Toteutunut (4)</p> <p>Tavoite saavutettu (4)</p> <p>Tavoite saavutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Toteutunut (5)</p> <p>Pystytty toimimaan tavoitteen mukaisesti (4)</p> <p>Tavoitteet toteutettu (4)</p> <p>Tavoitteet saavutettu ja ylitetty (5)</p> <p>Toteutunut (4)</p>

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
THL uudistaa mikrobiologista laboratoriotoimintaansa ottamalla käyttöön uusia nopeita ja kokonaisvaltaisia analyysimenetelmiä jotta laitoksen asiantuntijatoiminnan rooli säilyisi relevanttina.	Genomiikkaan perustuvien menetelmien käyttöönotto on edennyt suunnitelmien mukaisesti (4)	Tavoite saavutettu (4)
	Uusien molekyylibiologisten (NGS) menetelmien käyttöönotto (5)	Tavoite saavutettu ja ylitetty (5)
THL on vahvistanut traumaattisten tilanteiden psykososiaalisen tuen osaamistaan.	Tutkimustyö ja tulosten julkaisu edennyt hyvin. Oppaan suomennos ja työntekijöiden koulutus tehty. Osallistuttu aktiivisesti kriisityön päivien 2016 suunnitteluun.	Toteutunut (5)

Palvelukyky ja laatu

Toiminnallinen ja tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
Käsittelyajat		
THL suorittaa sille lainsäädännössä, tulosopimuksessa ja toimeksiantosopimuksissa annetut tehtävät määräaikojen puitteissa.	THL suorittaa sille lainsäädännössä, tulosopimuksessa ja toimeksiantosopimuksissa annetut tehtävät määräaikojen puitteissa.	Toteutunut (4)
Asiakas- ja sidosryhmätyytyväisyys		
Sidosryhmäyhteistyö on vaikuttavaa ja suunnitelmallista.	Kaikkiin uusiin ja olemassaoleviin verkkopalveluihin asennetaan kävijäseuranta.	Tavoitetta edistetty (4)
THL:n tietotuotanto on kehitetty selkeäksi ja helppokäyttöiseksi ja asiakkaiden tarpeita vastaavaksi.	Tuotteet on kartoitettu, prosessi tuotteiden kehittämiseksi luotu ja osittain jalkautettu. Kehitys jatkuu 2016.	Tavoite saavutettu osin (4)
THL:n asiantuntijapalvelut ovat laadukkaita ja niitä kehitetään vastaamaan sidosryhmien, muiden toimijoiden ja kansalaisten tarpeita.	Asiakkuustyöhön on panostettu laitostasoisesti.	Toteutunut (4)

Rokotteiden hankinta

Rokotehankintamäärärahalla toteutettiin kansalliseen rokotusohjelmaan tarvittavien rokotteiden hankintaa. Lisäksi toteutettiin kausi-influenssarokotteiden sekä puolustusvoimien meningokokkirokotteiden olemassa olevien sopimusten mukaista hankintaa. Vuoden aikana aloitettiin asetusmuutoksen mukainen terveydenhuolto- ja rikosseuraamusalan opiskelijoiden B-hepatiitti rokotusohjelma minkä tarpeisiin hankittiin rokotteita uudella sopimuksella.

Voimassa olevia rokotteiden hankintasopimuksia oli vuoden 2015 lopussa yhteensä 25, joista 10 solmittiin 2015 aikana. Yleensä hankintasopimusten pituus on 4 vuotta. Rokotteita saatiin vuoden aikana 81 toimitusta. Toimitusten yhteisarvo oli 17 889 241,04 euroa. THL:n lääketukkaupalla oli vuoden 2015 lopussa yhteensä 85 kuntatoimijaa rokotejakelujärjestelmän asiakkaina. Vuoden aikana kuntiin toimitettujen rokotetilausten määrä oli 1901. Ne sisälsivät yhteensä 2 609 707 rokoteannosta.

Vuoden aikana luonteenomaista olivat lisääntyneet rokotteiden saantivaikeudet. Tämä on hankaloittanut normaalien pitkäkestoisten hankintasopimusten solmimista. Rokotteita onnistuttiin kuitenkin hankimaan riittävästi, jotta rokotusohjelma on voinut toimia häiriöttä. Pienten lasten tuberkuloosirokotteen (BCG) hankintaongelmista johtuen THL on hankkinut vuoden 2016 rokotuksia varten erityisluvallista BCG-rokotetta. Aiempina vuosina osa 1 200 000 hankitusta kausi-influenssarokotteesta on jäänyt hävitettäväksi. Vuonna 2015 kaikki THL:n hankkimat influenssarokoteannokset jaettiin käyttöön, jonka li-

säksi hankittiin noin 100 000 annosta lisää. Lisäksi vuonna 2015 hankittiin kaksivuotiaalle lapsille 22500 annosta uutta nenään suihkutettavaa influenssarokotetta.

Rokotehankintamäärärahalla tuettiin myös kansallisen rokotusohjelman toteutusta ja väestön korkeaa rokotuskattavuutta ylläpitävää toimintaa. Erityisesti panostettiin influenssarokotus- ja HPV-rokotusviestintään. Rokotusrekisteri kattoi julkisen perusterveydenhuollon osalta vuonna 2015 noin 92 % lapsiväestöstä ja 98 % aikuisväestöstä. Rekisterin rokotustietojen laatua on arvoitu ja kattavuutta selvitetty. Rekisteriä on hyödynnetty aktiivisesti alueellisen rokotuskattavuuden arvioinnissa ja yhteistyössä kuntien kanssa.

Valtion oikeuslääkintä

THL on ollut lakisääteinen viranomainen kuolemansyyn selvittämisen alalla vuodesta 2010, kun lääninhallitukset lakkautettiin. THL:n oikeuslääkärit, assistentit ja obduktiokoordinaattorit toimivat koko maan alueella viiteen tiimiin organisoituna Helsingissä, Turussa, Tampereella, Oulussa ja Kuopiossa. Yksikön johdon toimipiste on Helsingissä, siihen kuuluvat yksikön päällikkö, kehittämisspäällikkö ja yksikön assistentti. THL:n vuonna 2014 toteuttaman organisaatio-uudistuksen jälkeen oikeuslääkintäyksikkö on valtion palvelut -osastolla. Oikeuslääkintäyksikön tehtävänä on kuolemansyyn selvittämisen ohjaus ja valvonta, oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittaminen ja muut oikeuslääkinnän asiantuntijatehtävät. Kuo-

lemansyyn selvittämisen valvonta toteutuu Suomesa kirjoitettavien kuolintodistusten tarkastamisen yhteydessä. Kuolintodistukset toimitetaan koko maasta THL:n oikeuslääkäreiden tarkastettavaksi, tarkastamisen jälkeen osa palautetaan korjattavaksi kuolintodistuksen kirjoittaneelle lääkärille ja suurin osa suoraan Tilastokeskukseen.

Oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset suoritetaan useimmiten poliisin määräyksestä. Niitä tehdään sairaaloissa ja yliopistojen oikeuslääketieteen laitoksilla. Ruumiinavauksia tekevät THL:n ja yliopistojen oikeuslääkärit ja erikoistuvat lääkärit sekä eräät eläkkeellä olevat oikeuslääkärit. Oikeuslääkintätoiminnan kehittämiseksi vuonna 2010 laadittiin oikeuslääkinnän kehittämissuunnitelma vuosille 2010–2015. Kehittämissuunnitelman tavoitteiden mukaan oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten keskittämistä jatkettiin siten, että Kuopion yliopistollisen sairaalan uusien obduktiotilojen valmistuttua vuonna 2015 ruumiinavausten tekeminen Mikkelissä loppui.

Lisäksi oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset on keskitetty suoritettaviksi Ahvenanmaan osalta Turussa. Oikeuslääketieteelliset ruumiinavaustoiminnot on nyt keskitetty suunnitelman mukaisessa aikataulussa viidelle yliopistopaikkakunnalle.

Helsingin yliopisto on tuottanut THL:lle oikeuslääketieteellisiä palveluita sekä tilat toimintaa varten. Oikeuslääkinnän Etelä-Suomen toimipisteen avustava henkilöstö on ollut yliopiston palveluksessa.

Lisäksi yliopisto on tuottanut oikeuslääketieteellistä ruumiinavaustoimintaa varten laboratoriopalveluita. Vuoden 2014 lopulla käynnistettiin yliopiston aloitteesta neuvottelut edellä kuvattujen palvelutoi-

mintojen siirtämiseksi THL:een. Asiaa selvitettiin useissa neuvotteluissa vuoden 2015 aikana. Samanlaisesti tehtiin huomattava määrä käytännön järjestelyjä. Toimintojen siirtoa koskeva sopimus allekirjoitettiin kesällä 2015. Toiminnot ja henkilöstö siirtyivät Valtion palvelut osastolle oikeuslääkintäyksikköön, oikeustoksikologian yksikköön ja oikeusgenetiikan yksikköön vuosien 2015–2016 vaihteessa. Oikeuslääkintäyksikköön suunniteltiin siirtyväksi vuoden 2016 alusta 21 uutta henkilöä. Histologian laboratoriotoinnot tulivat osaksi oikeuslääkintäyksikköä.

Oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset ovat vähentyneet toiminnan siirryttyä THL:een siten, että vuonna 2015 niitä suoritettiin noin 27 % vähemmän kuin vuonna 2009. Oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus suoritettiin noin 24 prosentille Suomessa kuolleista henkilöistä vuonna 2009. Vuonna 2015 oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen ohjautui enää noin 16 % kuolleista. Oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten määrän vähentyminen on tulosta pääasiassa poliisin, hoitavien lääkäreiden ja oikeuslääkäreiden välisistä konsultaatioista. Konsultaatioiden tarkoituksena on, että oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen lähetetään vain ne vainajat, joiden kohdalla toimenpide on indisoitu.

Vallitsevan oikeuslääkärivajauksen vähentämiseksi myös THL on palkannut ja kouluttanut erikoistuvia lääkäreitä. Vuoden 2015 aikana THL:n palveluksessa oli kolme erikoistuvaa lääkäriä. Yliopistoissa tapahtuva kahdeksan lääkärin erikoistumiskoulutus maksettiin oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen arviomäärärahasta. Alalla vallitsee edelleen pula oikeuslääkäreistä. Haasteellista on ollut rekrytoida riittävä määrä alalle soveltuvia henkilöitä kaikille

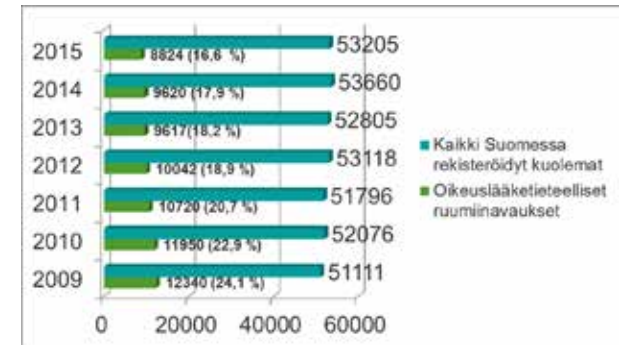
alueille. Lisäksi ongelmana ovat olleet yllättävät alalta poistumiset. Vuonna 2015 alalta poistui kolme henkilöä. Yksi alalta poistunut on nuori, vasta valmistunut oikeuslääkäri.

Oikeuslääkinnän tietojärjestelmä valmistui vuonna 2015. Oikeuslääketieteellisten ruumiinavausasiakirjojen sähköinen arkistointi on mahdollista vuoden 2016 alusta. Asiakirjojen sähköisen säilyttämisen lupa saatiin vuoden 2015 alusta. Vuonna 2013 THL hyväksyttiin Euroopan komission rahoittamaan kuolinsyytietojen sähköisen ilmoittamisen projektiin. Hankkeessa selvitetään ja kokeillaan mahdollisuuksia kuolinsyytietojen sähköiseen ilmoittamiseen, siirtoon ja käsittelyyn. Hanke jatkui vuonna 2015, jolloin muun maussa laadittiin raporttimuotoinen selvitys kuolintodistuksen rakenteesta ja selvitettiin kuolintietojen sähköisen siirtämisen ratkaisuja yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Hanke päättyi vuonna 2016.

STM:n toimeksiannosta THL:n oikeuslääkintäyksikkö laati raportin ja ohjeet oikeuslääketieteellisestä näytteenotosta. Raportti julkaistiin vuoden 2015 alussa.

Oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset ovat vähentyneet toiminnan siirryttyä THL:een siten, että vuonna 2015 niitä suoritettiin noin 27 % vähemmän kuin vuonna 2009.

Kuvio 1. Oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten osuus kaikista Suomessa rekisteröidyistä kuolemista 2009–2015.

Oikeuspsykiatria

THL:n oikeuspsykiatristen asioiden lautakunta käsittelee kaikki tuomioistuimen määräyksestä suoritettua mielentilatutkimuslausunnot sekä Helsingin hovioikeuden pyytämät koko rangaistusajalle tuomittujen vaarallisuudesta laadittavat arviot ja antaa niistä oman lausuntonsa.

Lautakunta päättää psykiatriseen sairaalahoitoon tai kehitysvammaisten erityishuoltoon määräämisestä niissä tapauksissa, joissa henkilön mielentilatutkimuksen päättyessä arvioidaan tarvitsevan tahdosta riippumattomasti psykiatristasairaalahoitoa tai vastentahtoista kehitysvammaisten erityishuoltoa. Lautakunta päättää myös kyseisen hoidon lopettamisesta ja valvonta-ajan päästämistä. Tehtäväalue järjestäytyi tiimiksi THL:n uudessa organisaatiossa Terveysosaston mielenterveysyksikköön.

Mielentilatutkimusyksiköiden vastuuhenkilöiden kanssa järjestettiin neuvottelut, joissa käsiteltiin pääasiassa hallinto-, poistolupa- sekä kuulemismenettelyyn liittyviä kysymyksiä sekä THL:n vuoden 2014 lopulla valmistunutta valvonta-aikaa koskevaa suositusta.

Oikeuspsykiatristen hoito- ja tutkimusyksiköiden sekä muiden sidosryhmien ja THL:n välistä yhteydenpitoa käytiin lähes päivittäin. Paikan päällä käytiin muutamassa tutkimussairaalassa (Psykiatrisen vankisairaalan yksiköt, TAYS-oikeuspsykiatrian ja kehitysvammaisten erityishuollon yksiköt) sekä Helsingin vankilassa. Juridisiin asioihin liittyviin koulutus- ja konsultaatiopyyntöihin pyrittiin vastaamaan. STM käynnisti uhka-arviotoimintamallin valmistelun

ja sen lisäksi osallistuttiin muun muassa oikeuspsykiatriaa koskevien mielenterveyslain toimivaltasäännösten ja mielenterveys- ja päihdehuoltolakien uudistamisen valmistelutyöhön.

Vuosien 2006 ja 2015 välisenä aikana THL on käsitellyt sairaaloissa tehtäviä mielentilalausuntoja keskimäärin 116 vuosittain. Vuodesta 2011 alkaen keskimääräinen vuosimäärä on ollut 106 ja vuonna 2015 se oli 101. Naisten osuus on ollut keskimäärin 14 %. Alaikäisiä on ollut vuosittain yhdestä viiteen, keskimäärin kaksi vuosittain. Vuonna 2015 alaikäisiä oli viisi. Suurin osa tutkittavista on tehnyt henkirikoksen tai muun väkivaltarikoksen. Viime vuosina Niuvanniemmen sairaalassa on tehty eniten mielentilatutkimuksia, vuonna 2015 lähes puolet. Toiseksi eniten tehdään Vanhan Vaasan sairaalassa, vuonna 2015 noin 19 %.

Vuonna 2015 lautakunta arvioi sairaaloissa tutkituista syyntakeisiksi suurimman osan, n. 60 %. Syyntakeettomiksi arvioitiin 28 % ja alentuneesti syyntakeisiksi 12 %. THL määräsi vuonna 2015 mielentilatutkimuksen jälkeen tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon 29 henkilöä. Oikeuspsykiatrisen hoito kestää yleensä useita vuosia ja useimmiten ennen kuin se päättyy, henkilö on ollut ns. valvonta-ajalla. Hän on tavallaan harjoitellut elämää sairaalan ulkopuolella. Vuonna 2015 ensimmäiselle valvonta-ajalleen päästettiin 45 henkilöä, valvonta-aikaa jatkettiin 75:llä. THL:n lautakunta lopetti 28 henkilön oikeuspsykiatrisen hoidon.

Vuoden 2015 toimintasuunnitelman tavoitteena oli oikeuspsykiatrian viranomaistoiminnan laadullinen ja asiakaslähtöinen kehittäminen sekä tehtäväkenttää palvelevan tutkimuksen ja sähköisen toimintaympä-

ristön edistäminen yhteistyötahojen kanssa. Asioiden käsittelyajoille asetetut tavoiteajat täyttyivät pääsääntöisesti. Esitutkintavaiheen mielentilatutkimusten käsittelyajat viivästyivät edelleen hieman esitutkintamateriaalin valmistumista odotellessa. Valvonta-aika suositus otettiin käyttöön ja siitä julkaistiin käytännön työtä tukeva artikkeli lääkirilehdessä (4.12.2015). Henkilön kuulemiseen häntä koskevassa päätöksenteossa kiinnitettiin aikaisempaa enemmän huomiota ja toimintaohjeistusta laadittiin käytännön työn helpottamiseksi ja oikeudellisesti riittävän kuulemisen turvaamiseksi. Alustavat suunnitelmat laadittiin lautakuntatyön laadullista kehittämistä, oikeuspsykiatrisen sähköisen tiedonhallinnan hanketta ja STN-hakua varten.

Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellyt asiat vuosina 2013–2015

Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellyt mielentilalausunnot yhteensä	2013	2014	2015
	101	110	101
Käräjäoikeus	95	102	88
Hovioikeus	6	8	13
Korkein oikeus	0	0	0
Mies	87	97	83
Nainen	14	13	18
Vangittu	86	77	82
Ei vangittu	15	33	19
Tutkituista alle 18-vuotias	1	1	5
Teko			
Henkirikos	40	41	37
Muu väkivaltarikos	43	39	39
Tuhotyö	6	9	5
Seksuaalirikos	5	15	10
Omaisuusrikos	5	5	7
Muu syyte	2	1	3
Tutkimuspaikat			
Niuvanniemen sairaala	53	59	50
Vanhan Vaasan sairaala	26	26	19
OYS/Psykiatrian klinikka	6	5	4
TAYS/Oikeuspsykiatrian klinikka	1	3	5
TAYS/EVA-yksikkö	0	0	0
Psykiatrinen vankisairaala;			
Turun yksikkö	2	3	6
Vantaan yksikkö	2	1	5
Kellokosken sairaala	11	13	12

	2013	2014	2015
Vaarallisuusarviot mielentilatutkimuksen yhteydessä	4	5	8
Helsingin hovioikeuden pyytämät vaarallisuusarviot 1)	4	3	7
Mielentilalausunnot asiakirjojen perusteella	7	4	5
MtL 21§:n mukaisen hoidon tarpeen arvio	2	0	0
Hoitoonmääramispäätös mielentilatutkimuksen jälkeen/hoitopaikka			
Valtion mielisairaalaan	27	29	27
Kunnalliseen sairaalaan	3	0	2
Kehitysvammaisten erityishuoltoon	2	3	3
Yhteensä	32	32	32
Hoitoonmääramispäätös ilman mielentilatutkimusta (MtL 22§)			
Valtion mielisairaalaan	2	0	0
Kunnalliseen sairaalaan	1	0	0
Kehitysvammaisten erityishuoltoon	0	0	0
Yhteensä	3	0	0
Hoitoonmääramispäätös myöhemmin			
Psykiatrinen sairaalahoido	2	9	6
Kehitysvammaisten erityishuolto	2	2	2
Yhteensä	4	11	8
Hoidontarve päätynyt			
Psykiatrinen sairaalahoido	5	3	2
Poistettu sairaalasta lopullisesti	31	24	26
Kehitysvammaisten erityishuolto	3	2	2
Yhteensä	39	29	30
MtL 18 a §:n mukaiset päätökset 2			
Päästetty valvonta-ajalle	58	29	45
Valvonta-aikaa jatkettu	48	77	75
Ei päästetty valvonta-ajalle	6	5	3
Yhteensä	112	111	123
Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellyt asiat yht.	293	296	281

- 1) Rikoslaki 2 C luku 12 §
- 2) Sairaalasta poistaminen sairaanhoitopiiriin toimintayksikön valvonnassa

Alkoholitutkimussäätiö

Vuonna 1950 perustettu Alkoholitutkimussäätiö on vuodesta 2009 lähtien toiminut Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tiloissa Alkoholi ja huumeet -yksikön yhteydessä. Säätiö edistää ja tukee sellaista tieteellistä tutkimusta, jonka kohteena on alkoholin käyttö yleensä tai alkoholi yksilön ja yhteiskunnan ongelmana. Raittiustutkimus ja alkoholitutkimukseen liittyvä huumausainetutkimus sekä erilaisista riippuvuuksista aiheutuvien haittojen, ongelmien, ehkäisyn ja hoidon tutkimus voivat kuulua säätiön toiminnan piiriin. Alkoholitutkimussäätiö on hallinnollisesti itsenäinen, yleishyödyllinen säätiö. Säätiön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen solmiman sopimuksen mukaan THL luovuttaa säätiön tutkimusjohtajan ja THL:n tiloissa työskentelemään hyväksytyjen tutkijoiden käyttöön tarpeelliset työtilat, työvälineet ja hallintopalvelut.

Apurahahakemuksia jätettiin arvioitavaksi yhteensä 70 kappaletta ja hakemusten yhteissumma oli 2 047 172 euroa. Alkoholitutkimukseen myönnettyjen uusien apurahojen summa on yhteensä 280 160 euroa. Lisäksi jatkettiin kahdeksan tutkimussopimusprojektin rahoittamista aikaisempien päätösten mukaisesti 91 695 eurolla. Alkoholitutkimussäätiö myönsi lisäksi erityismäärärahoista rahapeliongelmaa koskeviin tutkimuksiin apurahaa 268 511 euroa.

Suurimmat apurahat kohdennettiin kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen alueella Raija-Leena Punamäen ja Marjo Flyktin hankkeelle ”Äidin huumeriippuvuus ja lasten emotionaalinen, kognitiivinen ja psykofyysinen kehitys kouluikässä: intervention ja vä-

littävien mekanismien rooli” ja terveyden tutkimuksen alueella Nina Kaminen-Aholan ja Heidi Marjosen hankkeelle ”Raskaudenaikaisen alkoholialtistuksen vaikutus sikiön geenien säätelyyn ja kehitykseen”.

Rahapeliongelmiin tutkimuksen alueella merkittävimmän rahoituksen sai Ville Oinion hanke ”Rahaperiippuvuuden neurobiologiset taustatekijät: opioidi-järjestelmän ja alkoholiriippuvuusperimän merkitys”.

Alkoholitutkimussäätiön tukea saaneita väitöskirjoja julkaistiin vuoden 2015 aikana yksi. Vertaisarviointimenettelyn läpikäyneitä uusia artikkeleita ilmestyi kansainvälisissä julkaisusarjoissa 22 ja kotimaisissa sarjoissa kaksi. Lisäksi ilmestyi kahdeksan muuta julkaisua.

Julkaiseminen

Vuoden 2015 julkaisutuotannossa tärkeimpiä tuotteita olivat oppaat, jotka tukevat uuden opiskeluholto-lain käytännön toteutusta. Vuoden lopulla ilmestyi myös uudistettu versio neuvoloissa jaettavasta Meille tulee vauva -oppaasta, joka on nyt painettuna maksullinen tuote.

THL:n yleisissä julkaisusarjoissa ilmestyi yhteensä 113 nimekettä, tilastoraportteja ilmestyi 37 ja tilastojulkistuksia 12. Päätösten tueksi -sarjassa ei ilmestynyt yhtään tuotetta. Hyödylliseksi koetun sarjan tuotantoprosessia kevennettiin sisäisen houkuttelevuuden lisäämiseksi johtoryhmän päätöksellä vuoden lopussa.

Julkaisuja myytiin yhteensä 10 080 kappaletta ja julkaisumyynnin euromääräinen arvo oli 206 662,02 €. Julkaisumyynti laski 20 prosenttia edellisestä vuo-

desta. Suosituimpia myyntijulkaisuja olivat Monialainen opiskeluholto ja sen johtaminen, Tunne- ja turvataitoja lapsille, Meille tulee vauva, Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos, ”Nehän kuunteli meitä!” sekä vuoden 2014 lopussa ilmestynyt Suomalaisten hyvinvointi 2014. Monet aiempien vuosien oppaat myivät edelleen hyvin. Äitiysneuvolaoppaasta julkaistiin kauan odotettu ruotsinkielinen versio.

Valtaosa THL:n julkaisuista on vapaasti saatavilla verkossa pdf-muodossa Julkari-tietokannassa (www.julkari.fi). Vuonna 2015 THL:n julkaisuja ladattiin Julkarista 896 799 kertaa (lisäystä latauksissa 37 % vuoteen 2014).

Sarja, nimikkeitä kpl

	2013	2014	2015
Tutkimus (väitöskirjat)*	21	30	-*
Raportti	21	30	19
SVT-kokoomatilastot	3	2	2
Tilastoraportti-sarja	34	34	37
Tilastojulkistus		11	12
Opas	6	7	4
Tietokirjat (Teema)	3	5	0
Kide	3	2	1
Päästösten tueksi	0	2	0
Tutkimuksesta tiiviisti	14	32	28
Ohjaus		22	16
Työpaperi-sarja (alkoi 2013)	45	38	38
Muut	11	12	5
Yhteensä	166	183	162

*Väitöskirjojen julkaiseminen THL:n tutkimussarjassa päättyi vuoden 2014 lopussa. Väitöskirjat siirtyivät yliopistojen sarjoihin.

Lehdet

THL:n julkaisema Yhteiskuntapolitiikka-lehti (YP) ilmestyi suunnitelmien mukaisesti kuusi kertaa. Kuudessa numerossa julkaistiin yhteensä 26 vertaisarvioitua artikkelia.

Lisäksi julkaistiin kymmeniä muita asiantuntijakirjoituksia. Painetun YP:n vuosittainen sivumäärä on noin 700. Julkaisufoorumi on luokitellut YP:n tasolle 2 eli alansa johtavaksi tutkimusjulkaisuksi. YP oli vuonna 2015 alansa viitatuin suomenkielinen tutkimusjulkaisu. YP:n kaikki kirjoitukset viedään kahden numeron viiveellä julkari.fi-arkistoon. Vuoden 2015 aikana Julkari ladattiin yksittäisiä YP-kirjoituksia lähes 260 000 kertaa eli yli 20 000 kertaa kuukaudessa.

Facebookissa YP:n tiedotteita seurasi noin 2000 ja Twitterissä yli 1200 henkilöä tai organisaatiota. Suosituttuun YP-blogiin kirjoittivat vuosittain kymmenet asiantuntijat. Uutena kokeiluna YP:n nettisivuilla lanseerattiin ”YP-radio”, jossa voi kuunnella tutkijahaastatteluja, referaatteja YP:n jutuista ja ääniblogeja. YP:n digitaaliseen kehittämiseen saatiin apuraha Koneen säätiöltä. Lisäksi Tiedekustantajien liitto tuki YP:n edeltäjän Alkoholipolitiikka-lehden digitointia: lehdet on tähän mennessä digitoitu julkari.fi-palveluun vuosilta 1960–1997.

YP noteerattiin valtamediassa hyvin. Helsingin Sanomat, STT tai YLE sekä muut mediat uutisoivat vuoden 2015 aikana jokaista YP:tä – usein näyttävästikin.

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille ja päättäjille suunnattu Tesso-lehti ilmestyi vuoden aikana suunnitellusti neljä kertaa. Lehden levikki oli noin 23 000, mutta lukijatutkimuksen mukaan lukijakunta on huomattavasti laajempi eli noin 100 000. Käytännön toimitustyöstä vastasi MCI Press Oy yhteistyössä THL:n ja STM:n kanssa. THL julkaisee myös useita sähköisiä uutiskirjeitä, joista laajimmalle leviää erityisesti kuntapäättäjille suunnattu uutiskirje. Sen tilaajakunta kasvaa tasaisesti ja on tällä hetkellä noin 5500.

Verkkopalvelut

THL:n pääverkkopalvelun uudistus saatiin myös aihe sivustojen osalta päätökseen. Uudistuksen seurauksena käyttäjiä palvelee 20 aihetta. Aihe-sivusto sisältää kaikkialla THL:ssä tuotetun kyseiseen teemaan liittyvän sisällön. Vierailujen määrä thl.fi:ssä kasvoi vuodesta 7 prosenttia. Käyntejä oli vuonna 2014 5 300 000. Sidosryhmätutkimusten tulokset kertovat, että verkkosivu-uudistus huomioitiin positiivisesti sidosryhmiemme parissa. Noin 70 prosenttia kävijöistä tulee thl.fi- verkkopalveluun hakukoneiden kautta. THL:n verkkosivuilla käytiin sosiaalisen median palvelujen kautta yli 185 000 kertaa. Sosiaalisesta mediasta saapuvien suhteellinen määrä kasvoi vuoden aikana. Verkkosivujen mobiilikäyttö on kasvanut reilusti. Noin 40 prosenttia verkkopalvelujen kävijöistä vierailee sivuilla mobiililaitteella.

THL uudisti vuoden 2015 aikana suosittuja verkkopalvelujaan. Fineli.fi, Sotkanet.fi ja Teaviisari.fi saivat uuden ulkoasun ja niiden käyttöliittymät uusittiin helppokäyttöisemmiksi ja THL:n ilmettä vastaaviksi. THL julkaisi myös ensimmäisen apps-sovelluksen, kloorilaskurin vuoden aikana. Laskuri on tarkoitettu vesihuoltoammattilaisen työn tueksi klooripitoisuuden mittaamista ja laskemista varten. Laskuri on ladattavissa älypuhelimien kunkin puhelinmallin sovelluskaupasta ilmaiseksi.

THL julkaisi uuden yhteistyotilat.fi-verkkopalvelun, joka toimii koko hallinnonalan dokumentointi- ja viestintäratkaisuna projektien ja/tai työryhmien käytössä. Vuoden 2015 aikana kartoitettiin kaikki THL:n tarjoamat, ulkoisille asiakkaille suunnatut, verkkopal-

velut. Työ oli ensimmäinen askel THL:n tuotevalikoiman kehittämiseen. Osa vanhoista verkkopalveluista suljettiin, osa siirrettiin osaksi thl.fi:n sisältöjä ja osa jäi odottamaan tuotevalikoiman kehittämistyön edistymistä. Tuotevalikoiman kehittämistyö jatkuu yhdessä asiakkuustyön rinnalla vuoden 2016–2017 aikana.

Sosiaalinen media

Sosiaalisen median käyttäjämäärät kasvoivat voimakkaasti kaikissa THL:n kanavissa. Kaikkein voimakkaimmin kasvoi Twitterin käyttö ja seuraajamäärät. Seuraajamäärä kasvoi vuoden aikana 85 %, vuoden lopussa se oli 11 600. Viestintä tuki koulutuksella asiantuntijoiden sosiaalisen median käyttöä. Vuoden aikana moni THL:läinen perusti asiantuntijatilin omilla kasvoillaan. Vuoden 2015 lopussa asiantuntijatilejä oli THL:n Twitter-listalla jo 47. Myös Facebook-sivujen tykkääjämäärä kasvoi 36 prosentilla ja tykkääjiä oli vuoden lopussa 7 768. THL:n Tiedosta terveyttä ja hyvinvointia -blogissa julkaistiin 100 asiantuntijakirjoitusta. Suosituinta kirjoitusta luettiin 5700 kertaa. Esitysten jakoon tarkoitettuun Slideshare-palveluun oli vuoden loppuun mennessä ladattu 1873 esitystä ja niitä katsottiin yhteensä yli 338 000 kertaa. YouTube-palvelun THL-kanavaan oli vuoden lopussa ladattu 386 videota, joita oli käyty vuoden aikana katso-massa yli 100 100 kertaa.

Mediaviestintä

Vuosi 2015 oli mediaviestinnän osalta vilkas aiempien vuosien tapaan. Tiedotteita julkaistiin yhteensä 49 kappaletta. Niistä yli puolet käännettiin ruotsiksi ja noin neljäsosa englanniksi. Tämän lisäksi laitos julkaisi 173 verkkouutista. Niistä 17 prosenttia käännettiin ruotsiksi ja englanniksi. Tiedotteista suurin osa huomioitiin mediassa. Trendinä on ollut, että mediahuomion saaminen vaatii aktiivisempaa tiedottamista. Pelkästään verkossa julkaistu verkkouutinen ei enää helposti päädy mediaan.

Tapahtumat ja konferenssit

THL:n suurin koulutus- ja näyttelytapahtuma TERVE-SOS 2015 järjestettiin Jyväskylässä 6.–7.5.2015. Teemana oli ”Ihminen ensin - tavoitteena toimivat ja kestävät sosiaali- ja terveyspalvelut”. Seminaareja oli kaikkiaan 16 kappaletta. Seminaarien ohessa järjestettiin näyttely, jossa 80 näytteilleasettajaa esitteli palveluitaan ja tuotteitaan. Tapahtumaan osallistui 1200 sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaista, päättäjää, tutkijaa ja opiskelijaa. Tapahtuman tulot kattoivat toiminnasta aiheutuneet kustannukset, THL:n maksullisen toiminnan tuottovaate saavutettiin (voittoa n. 40 000 €, 16%). Seminaarien keskiarvoksi annettiin 7.9 (aiemmin arvot 7,5-8,1). Osallistujat arvioivat, että seminaarien aiheet olivat hyödyllisiä ja saivat tukea työhönsä ja päätöksentekoon. THL osallistui näytteilleasettajana keskeisimpiin sosiaali- ja terveydenhuollon messu- ja koulutustapahtumiin (yhteensä noin

25:een) eri puolella Suomea. THL ja sen asiantuntijat olivat mukana myös useissa kansainvälisissä konferensseissa sekä osallistujana että järjestäjänä.

Sidosryhmäpalautteet

Syksyllä tehdyn mediabarometrin tulokset olivat STM:n hallinnonalan parhaat. THL on STM:n hallinnonalan mediabarometrin mukaan tutkituista yhdeksästä organisaatiosta tunnetuin (3,91 asteikolla 1–5). Lähes 3/4 vastaajista ilmoitti tuntevansa THL:n melko tai erittäin hyvin. THL:n tunnettuus on nousut tasaisesti aikaisempiin tutkimusvuosiin (2011 ja 2013) verrattuna. Tutkituista yhteisöistä myönteisin mielikuva toimittajilla on niin ikään THL:stä (4,02). Mielikuva on melko tai erittäin hyvä 79 prosentilla vastaajista. Myös tämä kehitystrendi on ollut vertailuvuosina THL:n kohdalla positiivinen. THL:n viestintä nähdään vahvasti asiantuntevana (4,42), luotettavana (4,33) ja yhteydenottoa helppona (4,03). Merkittävien parannus on tapahtunut verkkosivujen palvevuudessa (3,97). Taustalla on thl.fi:n asiakaslähtöinen uudistaminen, jonka yhteydessä perustettiin kattavat aihesivustot. Samalla verkkopalvelusta tuli myös helposti käytettävä niin puhelimella kuin tabletilla. Toimittajien näkemyksen mukaan viestintäyksikön palvelun ammattitaito ja laatu ovat parantuneet tasaisesti viime vuosina (3,86). Viestintäyksikkö onkin panostanut median palveluun kuluvan vuoden aikana. Kuluvan vuoden aikana toimittajat ovat soittaneet viestintäyksikön median päivystyspuhelimeen yli 1 000 kertaa.

Viestintä järjesti loppuvuodesta 2015 hallinnonalan mainetutkimuksen THL:ää koskevia tuloksia syventävän kvalitatiivisen tutkimuksen. Tutkimuksessa haastateltiin verkkoympäristössä 50 määriteltyä sidosryhmien edustajaa. Tutkimusten tulokset jalkautetaan vuonna 2016. Tutkimuksessa tuli esiin mm. seuraavia huomioita: THL:n toimintaa pidetään laadukkaana. Samalla kuitenkin ajatellaan, että siitä puuttuu konkretiaa ja yksinkertaistamista. THL:n palveluihin ollaan tyytyväisiä, mutta laitosta pidetään jokseenkin etäisenä, vaikeasti käsitettävänä kokonaisuutena.

THL:llä ajatellaan olevan paljon arvovaltaa, mutta se ei täysin hyödynnä sitä tavalla, jota moni sidosryhmä odottaa: THL:ltä toivotaan enemmän yhteiskunnallisia kannanottoja. Sidoryhmät myös toivovat, että THL:n näkyisi laajemmin ja vähemmän ylhäältä sanelevassa roolissa ns. tavallisen kansan suuntaan. Sidoryhmissä kaivataan myös enemmän sidosryhmäkohtaista tiedottamista. Tiedottamisen välineistä tärkeimmät ovat henkilökohtaiset kontaktit ja THL:n nettisivut. THL:n toivotaan ottavan enemmän kantaa sosiaalisiin asioihin. Tämä palvelee erityisesti kunta- ja järjestösektoreita.

Asiakkuudet

THL aloitti koko talon laajuisen asiakkuustyön vuoden 2015 alussa. Pää tavoitteena oli selvittää asiakkuuksien hoitoon ja asiakkuustyöhön liittyvä nykytila THL:ssa. Asiakkuustyötä toteutettiin eri näkökulmista. Kukin THL:n yksikkö ja osasto analysoi nykyis-

tä asiakaskuntaansa, pohti nykyisiä toimintatapoja, asiakkuustyön hyötyjä ja haasteita ja raportoi asiakashallinnan ja -seurannan työkaluista ja tavoista. Asiakkuus-teema oli vahvasti näkyvillä esimiesten koulutuksissa ja johdon asialistalla koko vuoden 2015. Nykytilan kartoituksen pohjalta tehtiin ehdotus asiakkuustyön jatkamisesta vuodelle 2016.

Kunta- ja sairaanhoitopiirikierros

Pääjohtajan kunta- ja sairaanhoitopiirikierros käynnistyi syksyllä 2015 ylijohtajan aloitteesta. Vierailujen tarkoituksena oli saada kokonaisnäkemys sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisesta tilanteesta ja alueellisista erityispiirteistä sekä keskustella ajankohtaisista asioista. THL:n ylin johto ja asiantuntijoita vierailivat kierroksen ensimmäisessä vaiheessa viidellä yliopistosairaalapaikkakunnalla. Helsingin, Kuopion, Oulun, Tampereen ja Turun kaupunkien sekä Helsingin ja Uudenmaan, Pohjois-Savon, Pohjois-Pohjanmaan, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirien johdon tapaamisiin osallistuivat mm. valtuuston, hallituksen ja lautakuntien puheenjohtajia sekä kaupungin ja sosiaali- ja terveydenhuollon johtavia virkamiehiä.

Vierailujen lähtökohtana oli laitoksen pyrkimys tiivistää yhteistyötä kuntien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon päättäjien kanssa, tuntea kumppanit entistä paremmin ja muuttaa toimintatapoja asiakaskeskeisemmäksi. Vierailuilla esiteltiin lyhyesti THL:n uutta strategiaa. Kunta- ja sairaanhoitopiirikierroksilla saa-

tua tietoa hyödynnetään toiminnan kehittämisessä ja muun muassa sote-uudistuksen valmistelussa.

THL:n neuvosto

THL neuvosto on THL:stä annetussa laissa mainittu ja laitoksen työjärjestyksessä määritelty neuvosto. Laitoksen ulkopuolisten yhteistyötahojen ja asiantuntijoiden edustajista koostuvan neuvoa antavan elimen tehtävänä on asettamispäätöksen mukaisesti edistää laitoksen toimintaa ja sen toimialaan kuuluvaa tieteellistä tutkimusta sekä edistää laitoksen ja sen sidosryhmien välistä yhteistyötä.

THL neuvosto kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Tehtäväkenttensä mukaisesti THL neuvosto on kokouksissaan arvioinut uudistunutta THL:n strategiaa ja laitoksen toimintaa muuttuvassa toimintaympäristössä sekä ennakoinut haasteita ja kehityssuuntia laitoksen toiminnan vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Neuvosto asetti vuonna 2015 keskuudestaan edellisenä vuonna valmistuneen kansainvälisen arvioinnin suositusten mukaisesti arviointijaoston THL:n toiminnan säännölliseksi arvioimiseksi. Ryhmän raportti valmistuu huhtikuussa 2016 ja koskee toimintaa lähinnä vuonna 2015. THL:n toiminnan vaikuttavuus on yksi useista arviointikohteista.

Kokouksissa on vuonna 2015 lisäksi esitelty THL:ssä tehtävää tutkimusta ja biopankkitoimintaa sekä keskusteltu tietovarantojen hyödyntämisestä, THL:n alaisen hallinnon ohjauksesta ja THL:n osallistumisesta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseen Suomessa. THL neuvostossa on ollut esillä myös

THL:n näkemys valtion vuoden 2016 budjettilinjausten vaikutuksista.

THL:n lausunnot, eduskuntakuulemiset ja viralliset nimeämiset eri valmisteluelimiin

THL:n asiantuntijoilla on vuosittain STM:n työryhmissä puheenjohtajuuksia, jäsenyyksiä ja sihteeritehtäviä huomattava määrä. Lisäksi THL:n asiantuntijat palvelevat runsaasti myös muuta valtionhallintoa (eri ministeriöitä, neuvottelukuntia, työryhmiä) vastaanvanlaisissa tehtävissä. Vuoden 2015 aikana THL:n nimesi edustajan 106 valmisteluelimeen. Lisäksi THL:n henkilökuntaa kuullaan asiantuntijana STM:n toiminnassa ja muussa valtionhallinnossa. Eduskunnassa THL:n asiantuntijat olivat kuultavana 35 kertaa. Laitos antoi 151 lausuntoa, joista suuri osa on STM:n pyytämiä, mutta myös muun keskushallinnon osuus on merkittävä.

THL:n alaiset valtion laitokset

THL:n alaisuudessa on kaksi valtion mielisairaala ja kuusi koulukotia, jotka solmivat tulossopimuksen THL:n kanssa. Toimintavuoden lopulla koulukotitoiminta päättyi yhdessä yksikössä, joka samalla aloitti vastaanottokeskuspalvelun tuottamisen Maahanmuuttovirastolle.

Valtion kahden mielisairaalan toiminnan tarkoituksena on tuottaa oikeuspsykiatrian erikoisalan pal-

veluja koko maata varten. Sairaaloissa hoidetaan kriminaalipotilaita, jotka on oikeudessa mielentilatutkimuksen perusteella jätetty tuomitsematta, sekä erityisen vaarallisia ja/tai vaikeahoitoisia psykiatrisia potilaita. Molemmissa sairaaloissa suoritetaan mielentilatutkimuksia ja annetaan oikeuspsykiatrian erikoisalan perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta sekä tehdään alan tieteellistä tutkimustyötä. Tämän lisäksi Niuvanniemen sairaala toimii Itä-Suomen yliopiston oikeuspsykiatrian klinikkana

Sairaaloiden hoitotoiminta on ollut jatkuvasti yhteiskunnallisesti merkittävää, koska se on kohdentunut pääasiassa vaikeasti psyykkisesti sairaisiin henkilöihin, jotka voivat olla sairautensa takia vaarallisia toisten hengelle, terveydelle tai turvallisuudelle. Perustuslakiin kirjattujen perus- ja ihmisoikeuksien ja Suomen mielenterveyslain välinen ristiriita ei selkiytynyt kertomusvuonna valtion sairaaloiden toiminnan kannalta.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) ratkaisu (N:o 34806/04) vaikutti merkittävästi toimintaan, koska sen perusteella hallinto-oikeudet katsoivat sairaalan ulkopuolisen lääkärin lausunnon hankkimisen hoitopäätöstä jatkettaessa tarpeelliseksi. Tätä koskeva muutos mielenterveyslakiin tuli voimaan 1.8.2014. Mielenterveyslain oikeuspsykiatriaa koskevan osan muutoksia ei ole vielä valmisteltu lakiesitykseksi, asiaa käsitellyt itsemääräämisoikeuslainsäädäntöhankkeen oikeuspsykiatrian työryhmän toiminta on keskeytetty v. 2011. Epäselvä tilanne on heijastunut myös THL:ssa toimivan oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnan työskentelyyn.

Valtion koulukotien toimintaa ohjaava Laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä (1379/2010) tuli voimaan 1.1.2011. Uuden lainsäädännön mukaisesti valtion lastensuojeluyksiköillä on yhteinen johtokunta ja toiminnasta vastaava johtaja. Valtion koulukotien yhtenäistymistä on edistetty niin palveluiden sisällön, laadunhallinnan kuin toiminnanohjauksen organisoinnin osalta. Toimintavuoden aikana koulukotiyksiköiden hallinnon rakennetta kevennettiin siirtymällä kaikissa yksiköissä yhden johtajan malliin. Vuoden 2014 alusta lukien koulukodit muodostivat yhden tulosityksikön (yhteinen Y- tunnus). Koulukotien johtokunta päätti marraskuussa 2015 rakennemuutoksesta, jonka mukaisesti suomenkielinen palvelu tuotetaan jatkossa neljässä yksikössä – Liminka, Sairila, Sippola, Vuorela – ja koulukotitoiminta Harvialassa päättyy. Ruotsinkielistä palvelua tuotetaan Lagmansgårdenissa. Koulukotien toimitilahankkeiden suunnittelu ja toteutus jatkuu toimintaa jatkavien yksiköiden osalta tavoitteella saattaa kaikkien yksiköiden toimitilat vaativan lastensuojelun tarpeita vastaavaan ja laadultaan hyvään kuntoon. Hankekokonaisuutta valmistellaan yhteistyössä Senaatti kiinteistöjen kanssa.

Valtion kuudessa koulukodissa on yhteensä 154 paikkaa. Koulukodeissa annetaan kasvatusta, hoitoa ja peruskouluopetusta tai ammatillista koulutusta sellaisille lastensuojelulain perusteella sosiaalilautakunnan huostaan otetuille lapsille, joita ei voida tarkoituksenmukaisesti kasvattaa ja hoitaa perhehoidossa, lastenkodissa tai muussa lastensuojelulaitoksessa ja jotka eivät sairautensa tai vammaisuutensa vuoksi tarvitse muualla annettavaa hoitoa (Laki terveyden ja hy-

vinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä, 1 § 2 mom). Koulukodeissa voidaan järjestää myös lastensuojelulain mukaista avohuoltoa ja jälkihuoltoa sekä mielenterveyslaissa (1116/1990) tarkoitettuja ja mielenterveyspalveluja lukuun ottamatta tahdosta riippumatonta hoitoa (L THL:n alaisista lastensuojeluyksiköistä, 1 § 2 mom.). Koulukoteihin sijoitetaan pääasiassa murrosikäisiä vaikeasti oireilevia lapsia, joilla voi olla mm. psyykkisiä ja käyttäytymisongelmia, päihteiden käyttöä ja kouluvaikeuksia. Koulukodeissa on erikoistuttu erityisen huolenpidon järjestämiseen kaikista haastavimmin oireileville nuorille.

Kunnat ostavat sijaishuollon, jälkihuollon ja erityisopetuksen palveluita koulukodeilta. Koulukotien lastensuojelutoiminnasta aiheutuvat menot katetaan johtokunnan vuosittain vahvistamien hoitopäivämaksujen tuotoilla, mutta jo yli puolet palveluiden myynnistä perustuu kuntien kanssa tehtyihin puitesopimuksiin, jolloin palveluhinnat on sidottu sopimuksella usean vuoden ajaksi. Valtion talousarvioon sisältyy määräraha, jota voidaan käyttää oppilashoito- paikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun ta- saamiseen. Lisäksi määrärahaa voidaan suunnata toiminnan sisällölliseen kehittämiseen ja tutkimukseen. Toimintavuoden aikana käytettävissä oli erikseen toimitilahankkeisiin tarkoitettu määräraha.

Koulukodit ja THL tekevät vuosittain tulossopi- muksen, jossa sovitaan valtion budjettirahoituksen kohdentamisesta ja toiminnan suuntaviivoista. Myös Opetushallitus osallistuu tulossopimusneuvotteluihin ja allekirjoittaa tulossopimuksen koulukotien opetus- toiminnasta ja sen rahoituksesta vastaavana virastona.

Koulukotien vaikuttavuutta mitataan kaikissa yk- siköissä käytössä olevalla kasvatus- ja hoitotyön seu- rantamittarilla, joka on sisällytetty koulukotien käyt- tämään Nappula asiakasjärjestelmään. Mittariston jälkiseurantaosuus sisällytetään asiakasjärjestelmään vuoden 2016 alussa. Mittarin avulla saadaan kerätyk- si kasautuvaa tutkimuskäyttöön soveltuvaa aineistoa, jolla mm. toiminnan vaikuttavuutta voidaan arvioida. Koulukodeilla on käytössään sähköinen IMS- laadun- hallintajärjestelmä.

THL:n alaisten valtion laitosten toimintaa kuvaavat luvut vuosilta 2013–2015 olivat seuraavat:

THL:n alaiset valtion laitokset									
Laitos	Henkilöstö			Paikkaluku			Suoritteiden lukumäärä		
	2015	2014	2013	2015	2014	2013	2015	2014	2013
Mielisairaalat									
Niuvanniemen sairaala (htv)	549	545	574	296	296	296	101 704	103 301	100 479
Vanhan Vaasan sairaala (htv)	263	259	255	152	152	152	47 742	50 307	50 085
Yhteensä	812	829	841	448	448	448	149 446	150 564	155 269
Koulukodit									
Harvialan koulukoti	25	30	29	15	15	15	6366	8 038	9 627
Sairilan koulukoti	76	79	83	35	35	34	16 886	17 154	17 008
Lagmansgårdenin koulukoti	27	40	48	15	20	22	6346	7 935	10 610
Limingan koulutuskeskus	64	67	62	30	35	40	17 394	17 060	16 944
Sippolan koulukoti	53	57	60	33	33	33	13 969	15 020	17 161
Vuorelan koulukoti	47	49	52	26	26	26	12 265	11 711	13 388
							+PO	PO:	PO:
							1933	3 160	2 670
Yhteensä	293	322	334	154	164	170	73 226	76 918	84 737
							+PO	+PO:	+PO:
							75159	80 078	87 407

1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstörakenne ja osaaminen

Toiminnallinen tavoite 2015	Tulostavoite 2015	Toteuma 2015	Tulosanalyysi ja arvio
Sairauspoissaolot (pv/htv) ei nouse vuodesta 2010	Ei nouse vuodesta 2010 (8,0)	6,7 pv/htv	Tulostavoite saavutettiin (4)
Eläkkeelle siirtymisen keski-ikä vähintään 64,5 (vuotta)	Vähintään 64,5 v	65,3 v	Tulostavoite saavutettiin (4)
Työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien osuus (% henkilöstöstä) on alle 0,5 %	Alle 0,5 %	0,2 %	Tulostavoite saavutettiin (4)
Määräaikaisten osuus (% henkilöstöstä) on enintään 20 %	Enintään 20 %	21%	Tulostavoite lähes saavutettu (3)

Vuonna 2015 merkittävien henkilöstövoimavaroja koskeva asia oli uudistuneen organisaation toiminnan aloittaminen. Vuoden 2015 alusta lähtien laitoksessa toimii 8 osastoa (entisten 20 sijaan) ja näiden alaisuudessa yhteensä 39 yksikköä. Uudistuksen tavoitteena oli saattaa entistä paremmin yhteen samojen teemojen parissa työskentelevät asiantuntijat ja tiivistää yhteistyötä laitoksessa. Kevät 2015 oli uusien yksiköiden ja osastojen toiminnasuunnittelun aikaa. Samaan aikaan laitoksessa toivuttiin isoista leikkauksista, joiden johdosta laitoksessa jouduttiin vuoden 2014 lopussa irtisanomaan 84 henkilöä.

Organisaatiouudistuksen yhteydessä pääosa laitoksen esimiestehtävistä tuli uudelleen haettaviksi.

Esimiesvalintojen tärkeinä kriteereinä olivat osoitettu johtamiskokemus sekä halukkuus hoitaa esimiestehtävää. Vuoden alussa vahvistetuissa yksikönpäälliköiden tehtäväkuissa määriteltiin, että päällikön työnkuva muodostuu ensi sijassa (vähintään 50 %) esimies- ja johtamistehtävistä. Laitoksen henkilöstö- ja taloushallinnon toimintatapoja uudistettiin vuoden aikana valtionhallinnon yhteisen Kieku-toimintamallin mukaiseksi ja koko laitoksessa otettiin käyttöön talous- ja henkilöstöhallinnon Kieku-portaali. Laitoksen esimiehille ja henkilöstölle järjestettiin useita Kieku-perhdytystilaisuuksia.

Laitoksen nykytoiminnan uudelleenorganisoinnin rinnalla valmisteltiin uusien toimintojen liittämistä

laitoksen yhteyteen. Neuvotteluja Helsingin yliopiston oikeuslääketieteellisten toimintojen siirtämiseksi 1.1.2016 lähtien osaksi THL:n vastaavia toimintoja käytiin koko kevätkausi ja siirron käytännön toteutus valmisteltiin syksyn aikana. Vastaavasti kevään aikana käynnistettiin siirtoprojekti Rikosseuraamuslaitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toiminnan liittämiseksi osaksi laitoksen alaista hallintoa. Samanaikaisesti siirron kanssa valmisteltiin ja toteutettiin vankiterveydenhuollon yksikön Kieku-käyttöönotto.

Vuonna 2015 jatkettiin laitoksen inhimillisen pääoman kehittämissuunnitelman (IPO) toteutusta

IPO:n keskeisin tavoite osaava henkilöstö -osavoitteen osalta on luoda ja ottaa käyttöön toiminnan

suunnittelun kokonaisuuteen integroitu henkilöstösuunnittelun toimintatapa. Vuoden 2015 henkilöstösuunnitelma laadittiin käytännössä syksyllä 2014 toteutetun organisaatiouudistuksen valmistelun – osastovalmistelun – yhteydessä. Vuoden 2015 toimintasuunnitelmat laadittiin uusissa yksiköissä ja osastoilla kevään 2015 aikana; henkilöstösuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sisällytettiin suunnitelmaan.

Vuoden 2015 lopulla laadittiin laitoksen toimintasuunnitelma vuosille 2016–2019. Toiminnasuunnittelun painopiste oli laitoksen yhteisten strategisten tavoitteiden konkretisointi toimenpiteiksi. Laitoksen kaksi tärkeää strategista tavoitetta inhimillisiin voimavaroihin liittyen ovat rakennamme yhdessä työyhteisöämme ja priorisoinnit ohjaavat voimavarojemme kohdentamista. Osastoilla laadittiin osana toiminnan suunnittelua määrälliset henkilöstösuunnitelmat vuotta 2016 koskien. Henkilöstösuunnitelmien täsmennys tulevia vuosia koskien (2017–) jatkuu keväällä 2016.

Yhtenä IPO:n osaava henkilöstö -tavoitteena oli laitoksen keskitetyn koulutuksen tarjonnan laajentaminen koskemaan valittuja yhteisiä teemoja. Vuonna 2014 aloitettua työtä jatkettiin: vuonna 2015 järjestettyjen koulutusten painoituksina olivat tiedolla vaikuttamisen ja viestinnän teemat (Vaikuttaja-akatemian jatko, vaikuttava esitys -tilaisuudet, kielikoulutukset, fasilitointitaitojen työpajat), asiakaslähtöisyyden ja palvelumuotoilun teemat sekä työhyvinvointia tukevat (ajanhallinta, työyhteisön vuoropuhelu) valmennukset. Lisäksi henkilöstölle järjestettiin useita koulutuksia valtion Kieku-talous- ja henkilöstöhallinnon toimintamallin käyttöönoton tueksi. Myös perehdy-

tystilaisuuksien järjestämistä jatkettiin. Rekrytointiprosessia kehitettiin ottamalla keväällä 2015 käyttöön ns. kevennetty rekrytointimalli lyhytaikaisen työpaikannoksen hankkimisen helpottamiseksi.

IPO:n **Hyvinvoiva työyhteisö** -kokonaisuuden keskeinen osa oli Joustoilla jaksamista -kokeilun toteutus. Kokeilun tavoitteena oli parantaa henkilöstön työssä jaksamista lisäämällä työn kannalta järkevien joustojen hyödyntämismahdollisuuksia ja edistää työn, perheen ja vapaa-ajan yhteensovittamista. Kokeiluun osallistumisesta oli kiinnostunut peräti 23 yksikköä, näistä viisi valittiin kokeiluyksiköiksi. Hankkeeseen valituissa yksiköissä laadittiin syksyn 2014 aikana suunnitelmat erilaisten työn joustojen hyödyntämisestä työmotivaation, jaksamisen ja työn sujuvuuden parantamiseksi. Kokeilu toteutettiin vuoden 2015 aikana. Kokeiltavia joustoja olivat mm. työaikajärjestelyt kausivaihtelevan työn organisoimiseksi, laajennetut etätöy ja liikkuvan työn hyödyntämismahdollisuudet, tiivistetty työ sekä työaikajoustojen laajentaminen (pidennetyt aamu- ja iltaliukumat). – Kokeilun tulokset olivat erittäin myönteisiä. Vuoden 2015 lopussa laadittiin kokeilun yhteenveto sekä tehtiin ehdotus jatkossa käyttöön otettavista joustoista.

Vuonna 2015 työhyvinvoinnin arvioinnin toimintatapoja kehitettiin. Keväällä 2015 toteutettiin sekä työsuojeluriskien arviointi että VMBaro-työhyvinvointiarviointi. Arviointien käsittelyn tueksi järjestettiin esimiesten valmennuksia. Tavoitteena oli edistää osallistavien menetelmien hyödyntämistä kaikissa laitoksen yksiköissä sekä vahvistaa kulttuuria, jossa tulosten pohjalta laaditaan mahdollisimman konkreettiset kehitysuunnitelmat. VMBaron tuloksissa

esille tulleen kiusaamista koskevan palautteen perusteella päivitettiin kiusaamiseen ja häirintään puuttumisen ilmoitusmenettelyä sekä otettiin käyttöön uusi toimintatapa kiusaamistilanteiden ratkaisemisen tueksi (mahdollisuus käyttää sovittelijaa).

Vuonna 2014 aloitettua tukea vaikeaan tilanteeseen joutuneiden työyhteisöjen osalta jatkettiin sekä sisäisen konsultoinnin muodossa että Kaiku-rahoituksen turvin. Kaiku-rahoitusta hyödynnettiin kolmen uuden tukihankkeen toteutuksessa. Yhdessä tukiprosessissa hyödynnettiin teatterin keinoja työhyvinvoinnin edistämiseksi. Tämä liittyi siihen, että laitoksessa aloitettiin vuonna 2015 STM:n hallinnonalan yhteinen Voimia taiteesta -hanke. Hankkeen aikana tullaan osallistuvissa viidessä virastossa käynnistämään kehittämisprosesseja, joissa taiteen avulla edistetään työhyvinvointia. THL toimii käytännön koordinoijana hankkeessa, joka jatkuu vuonna 2016.

Työympäristön kehittämisen merkitys kasvoi laitoksen toimitilauudistuksen myötä – uudisrakennus otettiin käyttöön helmikuussa 2015. Vuonna 2015 toteutettiin ergonomiaselvitykset kampusalueen uusissa ja muuttuneissa työtiloissa ja selvitysten pohjalta käynnistettiin niiden vaatimat kehittämistoimet. Selvityksissä tarkasteltiin sekä uusien tilojen parempaa hyödyntämistä että vanhoissa tiloissa työskentelevien tarpeita.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutus alkoi kesällä 2015. Suunnitelman teemat linkittyvät henkilöstön kehittämisen kokonaisuuteen ja toteutuvat sekä osana henkilöstöhallinnon toimintatapojen että IPO:n toteutusta. Tasapuolisuudesta huolehditaan rekrytoinneissa, urakehityksessä ja irtisanomis-

tilanteissa talon henkilöstöpoliittisten periaatteiden mukaisesti. Työn ja perheen yhteensovittamisen teema oli erityisesti esillä joustoilla jaksamista -kehittämistyössä. Palkitsemisen tasa-arvoisuutta edistettiin tarkistamalla työntekijöiden siirtymäajan palkat 100 prosentin tasolle sekä aloittamalla uusien palkitsemisen muotojen valmistelu. Yhtäläistä oikeutta hyvään työyhteisöön edistettiin toteuttamalla työyhteisötaitojen valmennuksia sekä vahvistamalla varhaisen välittämisen toimintatapaa ja ongelmiin puuttumista. Teema on käsitelty esimiesten valmennuksissa vuosina 2014 ja 2015.

IPO:n **Laadukas johtaminen** -osion toteutus on vuonna 2015 painottunut esimiesvastuun selkiyttämiseen ja esimiesten osaamisen kehittämiseen, tavoitteena esimiestyön ammattimaistaminen. Organisaatiomuutoksen yhteydessä jokainen yksikönpäällikkö sitoutui tehtäväänsä kirjoittamalla johtamissopimuksen. Samalla päällikön esimiesvastuuta vahvistettiin: esimiehen työajasta tulee käyttää vähintään 50 % esimiestehtäviin. Esimiesvastuun sisältöä sekä työnjakoa esimiehen ja tiiminvetäjien kanssa täsmennettiin edelleen vuoden aikana.

Esimiestyön kehittämiseksi käynnistettiin vuonna 2014 Esimiehenä THL:ssä -valmennusohjelma, johon voivat osallistua varsinaisten esimiesten lisäksi esimiesten sijaiset. Valmennus jatkui vuoden 2015 keväällä seuraavilla jaksoilla: Esimiesvastuu uudessa organisaatiossa, Esimies työnjohtajana sekä Esimies työhön ottajana. Kustakin jaksosta toteutettiin useampi samansisältöinen osio. Syksyllä 2015 toteutettiin Esimies arvioijana ja kehittäjänä (ohjeet VM-Baron osallistavaan käsittelyyn) sekä useita esimiesten

Kieku-valmennuksia. Ohjelman painopisteenä vuonna 2015 oli esimiehen vastuu henkilöstöjohtamisen tehtävissä. Tavoitteena oli valmistella esimiehet loppuvuoden 2015 Kieku-käyttöönottoon.

Vuonna 2014 aloitettiin kaksi johtamisen erikoissammattitutkinto (JET) -koulutusta, jotka jatkuivat vuoden 2015 ajan. Lisäksi esimiesten kouluttautumista tuettiin vuonna 2015 varaamalla määrärahaa, jolla osarahoitettiin yhteensä kuuden esimiehen osallistuminen HAUS-JOKO valtiohallinnon johdon koulutusohjelmaan tai HAUS-JUST-ohjelmaan. Myös esimiesten työnohjausta oli tarjolla vuonna 2015. Ohjausta tarjottiin myös projektinjohtotehtävissä toimiville. Ylimmän johdon toimintaa kehitettiin johtoryhmävalmennuksella. Tavoitteena oli selkiinnyttää johtoryhmän roolia ja vastuuta laitoksessa sekä johtoryhmän toimintatapaa.

Työhyvinvoinnin kehittyminen

Organisaatiouudistuksen johdosta vuonna 2014 ei toteutettu VMBaro-työtyytyväisyyskyselyä vaan toteutus siirrettiin kevääseen 2015, kun uusien yksiköiden toiminnasta oli saatu riittävästi kokemusta. Kyselyn tulokset olivat parantuneet vuoteen 2013 verrattuna hienoisesti useiden väittämien osalta, osa keskiarvoista on pysynyt vuoden 2013 tasolla. Kokonaistyötyytyväisyysindeksi oli 3,5. Tulos- ja kehityskeskustelujen toimivuus osaamisen kehittämisessä sekä esimiehen antamat mahdollisuudet uudistua työssä -väittämistä annettujen vastausten keskiarvo oli noussut. Myös muissa osaamisen kehittämistä koskevissa väittämis-

sä on tapahtunut positiivista kehitystä. Tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi nousivat Baron pohjalta työssä jaksamisen tukeminen (mahdollisuus selviytyä työtehtävistä työajan puitteissa) sekä IPO:n Indeksit kehittyivät vuodesta 2013 vuoteen 2015 seuraavasti:

OKU: osaamisen kehittyminen ja uudistuminen 3,45 -> 3,59

JTV: johtaminen ja työyhteisön vuorovaikutus 3,56 -> 3,58

MTI: motivaatio ja työn imu 3,5 -> 3,63

Vuoden 2014 ja 2015 tulossopimuksissa asetettujen VMBaron väittämien osalta laitokselle asetettu tavoite saavutettiin. Seurattavien väittämien taso oli pysynyt ennallaan tai noussut edellisestä arviointikerrasta.

Tulossopimuksen väittämät	2012	2013	2015	Trendi
Töiden yleinen organisointi	3,17	3,25	3,28	=
Johdon toiminta esimerkkinä ja suunnannäyttäjänä	3,05	3,18	3,33	+
Työyhteisön avoimuus asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa	3,06	3,22	3,2	=
Työn innostavuus ja työssä koettu ilo	3,58	3,67	3,75	+
Tulos- ja kehityskeskustelujen toimivuus osaamisen kehittämisessä	2,89	3,02	3,21	+
Esimiehen antamat mahdollisuudet uudistua työssä	3,24	3,38	3,53	+

Vuoden 2015 lopussa laitoksessa työskentelee 1034 työntekijää, joista suurin osa on työsuhteisia. Virkasuhteessa laitokseen työskentelee 236 henkilöä. Naisten osuus työntekijöistä on 71 %, miesten 29 %. Valtaosa laitoksen työntekijöistä (80 %) työskentelee asiantuntijatehtävissä tai tutkijoina. Laboratorioissa työskentelee noin 70 henkilöä. Esimiesasemassa toimivia on laitoksessa 49.

Laitoksen palkkalistoilla työskentelee 177 osa-aikaista työntekijää. Työntekijöistä n. 21 % on määräaikaista. Määräaikaisten osuus laitoksen työntekijöistä ei edellytä erityisiä uusia kehittämistoimia. Määräaikaisten osuuden vähentämiseen ja määräaikaistuuksien lainmukaisuuden varmistamiseen on aktiivisesti panostettu laitoksessa jo useamman vuoden ajan. Määräaikaisen työvoiman hyödyntäminen on kuitenkin jatkossakin tarpeen, koska varsin suuri osa laitoksen työtehtävistä toteutetaan projektiluontoisissa hankkeissa. Työ- ja virkasuhteisten työntekijöiden ohella laitoksen tehtäviä hoitaa merkittävä joukko vierailevia tutkijoita/harjoittelijoita (vuoden aikana 592 työjaksoa, 500 henkilöä).

Laitoksen työntekijöiden keski-ikä on 46,7 vuotta. Yli 65-vuotiaita on työntekijöistä 2 %. Keskimääräinen eläkkeellejäämisikä on 65 vuotta 3 kk. Tällä hetkellä laitoksessa työskentelee 24 yli 65-vuotiasta mikä kuvastaa hyvää sitoutumista laitokseen. Sairauspoissaolojen määrä henkilöä kohden (8) on valtion keskiarvoa alhaisempi.

THL:n henkilöstörakenne kertomusvuoden lopussa

	2013	2014	2015	Vuosi muutos %
Henkilötyövuodet	1 118,80	1 029,60	951,5	-7,6
Henkilöstömäärä	1 232	1 088	1 034	-5
naiset	871 (71 %)	779 (72 %)	738 (71 %)	-5,3
miehet	361 (29 %)	309 (28 %)	296 (29 %)	-4,2
Keski-ikä	46,4	46,9	46,7	-0,4
naiset	46,4	46,7	46,6	-0,2
miehet	46,4	47,6	47,2	-0,9
Henkilöstömäärät ikäluokittain				
-24	12	7	9	28,6
25-34	213	170	164	-3,5
35-44	330	286	283	
45-54	352	328	299	-8,8
55-64	294	273	255	-6,6
65-	31	24	24	0
Koulutustasoindeksi	6,2	6,3	6,3	-0,2
naiset	6,1	6,2	6,2	0,9
miehet	6,5	6,7	6,5	-2,9
Vakinaiset	944 (77%)	865 (80 %)	816 (79 %)	-5,7
naiset	666	618	581	-6
miehet	278	247	235	-4,9
Määräaikaiset	288 (23 %)	223 (20 %)	218 (21 %)	-2,2
naiset	205	161	157	-2,5
miehet	83	62	61	-1,6
Kokoaikaiset	1 008 (82 %)	904 (83 %)	857 (83 %)	-5,2
naiset	719	657	620	-5,6
miehet	289	247	237	-4
Osa-aikaiset	224 (18 %)	184 (17 %)	177 (17 %)	-3,8
naiset	152	122	118	-3,3
miehet	72	62	59	-4,8

Niuvanniemen sairaalan henkilöstörakenne 2013–2015

	2013	2014	2015	Vuosi muutos %
1. Henkilöstöresurssit				
Henkilöstömäärä				
naiset	573	559	554	-0,9
miehet	334	346	334	-3,5
	239	213	220	3,3
Henkilötyövuodet	573,4	544,9	548,8	0,7
Keski-ikä				
naiset	44,8	45,2	45,5	0,7
miehet	45,1	44,8	45,3	1,1
	44,2	45,8	45,8	0
Henkilöstömäärät ikäluokittain				
- 24	16	20	13	-35
25-34	101	94	98	4,3
35-44	159	144	136	-5,6
45-54	177	173	176	1,7
55-64	118	126	125	-0,8
65-	2	2	6	200
Koulutustasoindeksi	4,6	4,7	4,8	2,5
naiset	4,8	4,9	5	2,8
miehet	4,3	4,3	4,4	2,5
Vakinaiset	484	491	488	-0,6
naiset	277	293	288	-1,7
miehet	207	198	200	1
Määräaikaiset	89	68	66	-2,9
naiset	57	53	46	-13,2
miehet	32	15	20	33,3
Kokoaikaiset	530	524	514	-1,9
naiset	312	321	309	-3,7
miehet	218	203	205	1
Osa-aikaiset	43	35	40	14,3
naiset	22	25	25	0
miehet	21	10	15	50
säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	77,4	78	78,1	0,1
2. Työhyvinvointi				
kokonaistyötytyväisyysindeksi	3,5		3,5	100
lähtövaihtuvuus, %				
tulovaihtuvuus, %				
työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen, % henkilöstöstä				
sairauspoissaolot, työpäivää/htv	16	13,9	14,3	3,1
sairaus tapauksien lkm	1 213	1 155	1 268	9,8
3. Henkilöstöinvestoinnit				
työtytyväisyyden edistäminen, €/htv	90,7	104,3	0	-100
työkunnan edistäminen, €/htv	84,9	103,1	0	-100
koulutus ja kehittäminen, työpäivää/htv	4,9	4,3	0	-100
koulutus ja kehittäminen, €/htv	1 527,10	1 358,70	0	-100
työterveyshuolto, €/htv	536,5	237		-100
henkilöstöinvestoinnit yhteensä, €/htv	2 239,20	1 803,20	0	-100

Vanhan Vaasan sairaalan henkilöstörakenne 2013–2015

	2013	2014	2015	Vuosi- muutos %
1. Henkilöstöresurssit				
Henkilöstömäärä				
naiset	257	263	256	-2,7
miehet	158	165	161	-2,4
	99	98	95	-3,1
Henkilötyövuodet	260,2	265,8	260	-2,2
Keski-ikä	43,9	44,2	44,3	0,3
naiset	44,5	44,8	44,9	0,2
miehet	43	43,1	43,2	0,3
Henkilöstömäärät ikäluokittain				
-24	13	10	10	0
25-34	49	49	47	-4,1
35-44	72	73	70	-4,1
45-54	78	83	83	0
55-64	40	44	45	2,3
65-	5	4	1	-75
Koulutustasoindeksi	4,7	4,7	4,8	1,3
naiset	4,9	4,9	5	0,5
miehet	4,4	4,4	4,5	2,6
Vakinaiset	189	195	189	-3,1
naiset	126	130	124	-4,6
miehet	63	65	65	0
Määräaikaiset	68	68	67	-1,5
naiset	32	35	37	5,7
miehet	36	33	30	-9,1
Kokoaikaiset	234	236	228	-3,4
naiset	142	146	140	-4,1
miehet	92	90	88	-2,2
Osa-aikaiset	23	27	28	3,7
naiset	16	19	21	10,5
miehet	7	8	7	-12,5
säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	76,4	76,2	76,7	0,7
2. Työhyvinvointi				
kokonaistyötyytyväisyysindeksi			3,5	100
lähtövaihtuvuus, %				
tulovaihtuvuus, %				
työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen, % henkilöstöstä				
sairauspoissaolot, työpäivää/htv	11,7	12,6	9,2	-26,8
sairaustapauksien lkm	587	645	582	-9,8
3. Henkilöstöinvestoinnit				
työtyytyväisyyden edistäminen, €/htv	0	0	0	0
työkunnan edistäminen, €/htv	0	0	0	0
koulutus ja kehittäminen, työpäivää/htv	5,9	4,5	3,1	-31,3
koulutus ja kehittäminen, €/htv	2 453,60	1 938,90	625,9	-67,7
työterveyshuolto, €/htv	463,9	229,7		-100
henkilöstöinvestoinnit yhteensä, €/htv	2 917,50	2 168,60	625,9	-71,1

Valtion koulukotien henkilöstörakenne 2013–2015

Henkilöstörakenne	2013 toteuma	2014 toteuma	2015 tavoite	2015 toteuma
Henkilömäärä (lkm)	354	344	316	293
Henkilötyövuodet yht. (htv)	331,6	322,4	315	298
Keski-ikä (v.)	40,8	40,3	40,5	40,5
Alle 45-vuotiaat (%)	66,5	65,7	66	63
Määräaikaiset (lkm)	125	100	78	49
Vakinaiset (lkm)	229	244	238	244
Osa-aikaiset (lkm)	46	45	38	28
Koko-aikaiset (lkm)	208	299	278	265
Virkasuhteiset (lkm)	354	344	316	293
Työsuhteiset (lkm)				
Koulutusvuorokaudet				
Koulutusvuorokaudet/htv	2,5	2,5	2,25	2,7
Työhyvinvointi				
Sairauspoissaolot (pv/htv)	12,4	14,9	9,2	15,4
Eläkeikä keskim (v.)	63,9	61,6	63,1	63,1
Työkyvyttömyyseläkkeelle (%)	1	0	0	1
Naisten osuus johtotehtävissä (%)	48	50	45	58
Työtyytyväisyys	3,4	3,5	3,5	3,4

Henkilöstön koulutusaste	2013 %	2014 %	2015 naiset	2015 miehet	2015 (%) yht.	Tavoite 2015 yht.
Perusaste	6,7%	7,6%	2,9%	12,4%	7,6%	6,5%
Keskiaste	34,2%	31,0%	22,0%	40,6%	31,3%	33,0%
Alin korkea-aste	11,5%	10,1%	7,1%	13,0%	10,1%	7,0%
Alempi korkeakouluaste	37,5%	38,5%	56,0%	20,8%	38,5%	41,5%
Ylempi korkeakouluaste	9,3%	11,6%	10,8%	12,6%	11,6%	11,0%
Tutkijakoulutus tai vastaava	0,8%	0,9%	1,2%	0,6%	0,9%	1,0%
Yhteensä	100%	100%	100%	100%	100%	100%

1.6 Tilinpäätösanalyysi

1.6.1 Rahoitusrakenne

THL:n toiminta rahoitetaan talousarvio- ja yhteisrahoituksella, yhteistoiminnan ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen rahoitusosuuksilla, maksullisen palvelutoiminnan tuotoilla sekä valtion muiden kirjanpitoyksiköiden (ministeriöiden ja virastojen) THL:n käyttöön osoittamalla määrärahoilla (kirjausoikeus).

THL:n 168 miljoonan euron kokonaisrahoituksesta valtion talousarvio- ja yhteisrahoituksen osuus kaikki THL:n käyttämät momentit huomioon ottaen (sis. toimintamomentin 33.04.04 siirtyneen erän 10,07 milj. €) on 138 miljoonaa euroa eli 82 %.

Ulkopuolisen rahoituksen (yhteisrahoitteinen/yhteistoiminta toiminta 23,9 miljoonaa euroa ja maksullinen palvelutoiminta 5,9 miljoonaa euroa) osuus on yhteensä 29,8 miljoonaa euroa eli 18 % kokonaisrahoituksesta (ei sisällä momentin käyttöä yhteisrahoitteisen toimintaan jotka on huomioitu jo edellä). Vuonna 2014 ulkopuolisen rahoituksen kokonaismäärä oli 27,6 miljoonaa euroa ja osuus kokonaisrahoituksesta 18 %. Ulkopuolisen rahoituksen tuotot ovat kasvaneet vuodesta 2,2 miljoonaa euroa vuodesta 2014.

THL-kirjanpitoyksikön liikekirjanpidon mukainen tuotto- ja kustannusrakenne poikkeaa THL:n vastaavasta siten, että maksullisen toiminnan tuottojen osuus on merkittävästi suurempi kuin THL:ssä. Maksullisen toiminnan tuotot muodostivat 75,0 % tuotoista kirjanpitoyksikössä vuonna 2015 (75,7 % vuonna 2014). THL:llä yhteisrahoitteisen ja yhteistoiminnan tuotot ovat suurin

Toiminnan rahoitus	2015	%
Talousarvio- ja yhteisrahoitus (THL:n toimintamomentti ja siirtynyt erä)	70 482	42%
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot*	19 465	12%
Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset toisilta valtion virastoilta*	4 448	3%
Maksullisen palvelutoiminnan tuotot*	5 905	4%
Muut tuotot*	59	0%
Talousarvion muiden momenttien käyttö (pl.arvonlisäveromomentit)	67 446	40%
Yhteensä	167 805	100%

*Tuotto- ja kululaskelmalta lkp-tilien mukaisesti (ilman teknisiä oikaisuja)

tuottoerä muodostaen tuotoista yhdessä 78,4 % (76,6 % vuonna 2014).

THL:n budjettirahoitukseen on kohdistunut viime vuosina merkittäviä leikkauksia. THL:n talousarvio- ja yhteisrahoituksen kohdistuu lähivuosina edelleen suuria leikkauksia. Leikkaukset perustuvat pääosin STM:n

hallinnon alalle kohdistettuun sektoritutkimuslaitossäästöön, tutkimuslaitosuudistukseen liittyvään rahoituksen siirtämiseen Valtioneuvostoon ja Suomen Akatemiaan sekä erilaisiin tuottavuus- ja toimintamenosäästöihin. Talousarvio- ja yhteisrahoituksen euromääräistä kehitystä kuvaa alla oleva taulukko.

Talousarvio- määräraha t €	Muutos-€	Muutos-%
TAE2013	70 051	
TAE2014	67 953	-2 098
TAE2015	60 412	-7 541
TAE2016	52 492	-7 920
Kehys 2017	46 761	-5 731
Kehys 2018	45 662	-1 099
Kehys 2019	45 321	-341
Yhteensä	-24 730	-35%

THL:n toimintamenot jakautuivat kululajeittain vuosina 2013–2015 seuraavasti:

THL:n toiminnan kulujen osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2013–2013

	2015 1000 e	Osuus toiminta-menoista %	2014 1000 e	Osuus toiminta-menoista %	2013 1000 e	Osuus toiminta-menoista %
Aineet, tarvikkeet, tavarat 1)	21 887	16,5%	24 684	18,8%	22 154	16,90%
Henkilöstökulut	58 080	43,7%	60 938	46,3%	64 589	49,20%
Vuokrat	8 584	6,5%	9 373	7,1%	9 809	7,50%
Palvelujen ostot	39 784	29,9%	31 937	24,3%	29 640	22,60%
Muut kulut	3 341	2,5%	3 708	2,8%	4 039	3,10%
Poistot	1 133	0,9%	827	0,6%	577	0,40%
Sisäiset kulut	213	0,2%	121	0,1%	597	0,50%
Kulut yhteensä	133 022	100 %	131 588	100 %	131 405	100%

1) sisältää rokotevaraston arvon vähenemisen 1.100 tuhatta euroa ja julkaisuvaraston arvon vähenemisen 41 tuhatta euroa
Laitoksen henkilöstökulujen ja vuokrien suhteellinen osuus on edelleen laskenut ja vastaavasti palvelujen ostojen osuus edelleen kasvanut.

THL kirjanpitoyksikkö yhteensä

Toiminnan kulujen osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2013–2015

	2015 1000 e	Osuus toimintamenoista %	2014 1000 e	Osuus toiminta-menoista %	2013 1000 e	Osuus toiminta-menoista %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	26 557	12,5 %	30 111	14,2 %	27 147	12,9 %
Varaston muutokset 1)	1 141	0,5 %	-466	-0,2 %	-4	-0,0 %
Henkilöstökulut	117 044	55,1 %	121 677	57,6 %	124 776	59,1 %
Vuokrat	16 091	7,6 %	16 345	7,7 %	16 805	8,0 %
Palvelujen ostot	45 828	21,6 %	37 927	17,9 %	35 872	17,0 %
Muut kulut	4 398	2,1 %	4 630	2,2 %	5 097	2,4 %
Poistot	1 291	0,6 %	1 067	0,5 %	872	0,4 %
Sisäiset kulut	213	0,1 %	121	0,1 %	597	0,3 %
Kulut yhteensä	212 563	100,0 %	211 412	100,0 %	211 162	100,0 %

1) Aineet ja tarvikkeet sekä valmisteverasto: rokotevarasto väheni 1 100 tuhannella eurolla, julkaisuvarasto väheni puolestaan 41 tuhannella eurolla. Kirjanpitoyksikön henkilöstökulujen ja vuokrien suhteellinen osuus on edelleen laskenut ja vastaavasti palvelujen ostojen osuus edelleen kasvanut.

1.6.2 Talousarvion toteutuminen

Kirjanpitoyksikkötasolla määrärahojen käyttö on jatkunut edellisen vuoden kaltaisena.

THL:n tulot (harvinaisten rokotteiden ja muiden myytävien rokotteiden myynnistä) olivat noin 100 tuhatta euroa, mikä oli tavoitearviota 400 tuhatta euroa pienempi. Vuoteen 2014 verrattuna tulot kaksinkertaistuivat. Tälle bruttobudjetoidulle momentille kirjautuvat tulot tulevat rokotetuotteista, joita mikään muu taho ei tuo maahan (kuten Japanin aivokuume botuliini antitoksiini).

THL:n vuoden 2015 toiminta on ollut 4-vuotisen tulossopimiskauden 2012–2015 viimeinen vuosi. Budjetoinnissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. THL:n käyttöön talousarviossa ja lisätalousarvioissa osoitettu toimintamääräraha oli vuonna 2015 yhteensä 60 412 000 euroa. THL:n toimintamäärärahoista siirryt seuraavalle vuodelle 6 848 694,83 euroa, jossa vähennystä edellisvuoteen on 3 221 528,68 euroa. Alaisen hallinnon osalta valtion mielisairaaloitten siirryvä määräraha seuraavalle vuodelle on 441 770,23 euroa. THL:n alaisilta lastensuojeluyksiköiltä (valtion koulukodit sekä vankilan perheosasto) siirtyi määrärahaa seuraavalle vuodelle vain 4 272,17 euroa, sillä huonon maksullisen palvelutoiminnan tuloksen kattamiseksi käytettiin lähes koko määräraha. Edellisvuonna siirryvää ei jäänyt lainkaan.

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyntä selvittämisen menot arviomäärärahan käyttö oli vuonna 2015 yhteensä 10 243 572,97 euroa. Talousarvion mukaiselle 10 000 000 euron summalle saatiin ylityslupa 500 000 eurolle.

Vuoden 2015 rokotteiden hankintamäärärahaan kohdistui kertaluonteisena sopeutustoimena 12 miljoonan euron vähennys, josta johtuen siirryvä määräraha oli vuoden 2015 lopussa 27 516 541,88 euroa, jossa vähennystä edellisvuoteen on 6 780 530,76 euroa. Terveydenhuolto- rikosseuraamusalan opiskelijoiden hepatiitti B -rokotusohjelma käynnistettiin onnistuneesti. Rokotehankintoihin liittyy erityisesti vuosien 2015–2017 aikana epävarmuustekijöitä johtuen joidenkin rokotteiden maailmanlaajuisista tuotanto-ongelmista ja tästä seuranneesta hintatason vaihtelusta. Rokotemarkkinat ovat keskittyneet harvoille toimijoille ja joitakin rokotteita on jouduttu tarjoajien puutteessa hankkimaan suorahankintoina. Rokotevalmistajien fuusioista ja pandemiarokotteiden myyntilupiin liittyvien järjestelyiden johdosta pandemiarokotteiden varaussopimuksen kilpailuttaminen siirtyi vuodelle 2016. Vuoden 2016 talousarviossa rokottei-

Toiminnan kokonaiskulut olivat 212,5 miljoonaa euroa. Kokonaiskulut kasvoivat maltillisesti vain 1,1 miljoonaa euroa eli 0,5 %. Kuluryhmistä laskivat muut paitsi palvelujen ostot.

den hankintamäärärahaan kohdistuu kertaluonteisena sopeutustoimena 5 miljoonan euron vähennys.

Uusina talousarviotileinä THL:lle tulivat Terveyden ja Hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (TAE 421 000 € siirtoprojektiin) ja Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (TAE 11 790 000 €).

Talousarvion toteutumalaskelman muilta osin ei ole muuta erityistä esitettävää.

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Tuotto- ja kululaskelma kuvaa kirjanpitoyksikön tuotto- ja kulurakennetta. THL-kirjanpitoyksikön tuotot olivat vuonna 2015 yhteensä 105, 976 miljoonaa euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 413 tuhatta euroa. Kaksi aiempaa vuotta jatkunut laskutettavien tuottojen lasku päättyi (momentin käyttöä ei huomioida). Maksullisen toiminnan tuotot laskivat noin 2,5 miljoonaa euroa. Muut kasvoivat vastaavasti 2,9 miljoonaa euroa, mikä on pääosin seurausta THL:n yhteisrahoitteen toiminnan kasvusta 2,7 miljoonalla eurolla.

Toiminnan kokonaiskulut olivat 212,5 miljoonaa euroa. Kokonaiskulut kasvoivat maltillisesti vain 1,1 miljoonaa euroa eli 0,5 %. Kuluryhmistä laskivat muut paitsi palvelujen ostot.

Henkilöstökulut jatkoivat laskuaan edellisvuodesta vähentyen noin 4,7 miljoonaa euroa eli 4 %. Henkilöstökulut ovat laskeneet kirjanpitoyksikkötasolla vuosien 2012–2015 välillä yhteensä lähes 12,6 miljoonaa

euroa eli 10,8 %. Lasku on seurausta THL:n htv-määrän vähenemisestä vuoden 2015 kuluessa 78,1 htv:lla (THL:n htv:t ovat kahdessa vuodessa vähentyneet 167,7). Vähentymisen syynä ovat siirrot Valtoriin 2014 ja tehdyt henkilöstön sopeuttamistoimet. Koulukotien htv:t ovat vähentyneet vuoden 2015 kuluessa 51 htv:llä tehtyjen sopeuttamistoimenpiteiden johdosta ja osastojen asiakaspulan vuoksi.

Palvelujen ostot kasvoivat noin kirjanpitoyksikötasolla 7,9 miljoonaa euroa. Palvelujen ostojen kasvu selittyy yksinomaan THL:n ostojen kasvusta 7,8 miljoonalla eurolla. Kasvua selittävät THL:n tila- ja rakennusjärjestelyihin, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin ict-palveluiden, oikeuslääketieteelliseen kuolemansyyn selvittämiseen ja tutkimustoimintaan liittyvien palveluostojen lisääntyminen.

Toiminnan muissa kuluryhmissä oleellisin muutos oli myönnettyjen valtionapujen määrän kasvu THL:lle siirtyneiden uusien valtioavustusviranomaistehtävien vuoksi (valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin).

1.6.4 Tase

THL:n kirjanpitoyksikön taseen loppusumma on 73,335 miljoonaa euroa. Taseen loppusumma kasvoi edellisvuodesta 4,998 miljoonaa euroa. Taseen kasvu johtuu myyntisaamisten kasvulla 5,953 miljoonalla eurolla. Myyntisaamiset tilinpäätöksessä kasvoivat voimakkaasti kun kirjanpitoyksikkö siirtyi valtion yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon Kieku-järjestelmän käyttäjäksi 1.10.2015 alkaen ja siirron vuoksi laskutuksessa jouduttiin pitämään katkos, mikä myöhästytti laskutuksen lähelle tilivuoden katkoa. Taseen osalta ei ole muuta erityistä esitettävää.

1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

THL-kirjanpitoyksikön johto vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä, sen asianmukaisuudesta ja riittävydestä sekä siitä, että talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin toteutetaan asianmukaiset menettelyt, jotka varmistavat toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden sekä THL-kirjanpitoyksikön hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen.

Ylimmällä johdolla on vastuu sisäisen valvonnan rakenteen asianmukaisuudesta ja tehokkuudesta. Valvonta tapahtuu toimintaprosesseissa. Kunkin toimintayksikön esimiehen tulee yksikkönsä toiminnan ja talouden järjestelyissä ja valvonnassa ottaa huomioon sisäisen valvonnan näkökohdat.

THL ohjaa sisäistä valvontaa sisäisillä määräyksillä ja ohjeilla, politiikoilla, tulossopimuksilla sekä pääjohtajan päätöksillä. Sisäisen valvonnan toimivuutta arvioidaan mm. erilaisten ulkoisten ja sisäisten arviointien avulla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

Edellisen toimintakauden aikana tehty THL:n organisaatiouudistus astui voimaan 1.1.2015. Toimintakertomusvuoden alussa THL:n strategiaa kirkastettiin ja kiteytettiin. Nykytilan riskienarviointi tehtiin edelleen tulosraportoinnin ja toimintakertomuksen valmistelun yhteydessä. Tietoturvallisuuden riskienarviointia on tehty koko toimintakertomusvuoden aikana.

THL:n sisäinen tarkastus toimii suoraan pääjohtajan alaisuudessa. THL:llä on ostopalvelusopimus sisäisen tarkastuksen palveluntuottajan kanssa. Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman mukaisesti tarkastukset kohdistuivat THL:n lisäksi THL:n alaiseen hallintoon.

Alainen hallinto: valtion koulukodit ja mielisairaalat

THL:n tilinpäätösohjeiden mukaisesti valtion koulukotien ja mielisairaaloiden johto arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa joko VM:n arviointikehikon tai toimintayksikössä käytössä olevan laadunhallintaohjelman tuottaman tiedon pohjalta. Lisäksi Niuvanniemen sairaalalla on käytössään riskienarviointimenettely ja riskienhallintasuunnitelma. Limingan koulutuskeskus on hyödyntänyt myös CAF-itsearviointianalyysejä sekä toiminnanohjausjärjestelmää. Tietoturvallisuuden kehittämisen tilanetta valtion koulukodeissa ja mielisairaaloissa arviointiin THL:n tilinpäätösohjeiden mukaisesti valtion koulukotien ja mielisairaaloiden selvitysten pohjalta.

THL:n osalta tarkastelu perustui tietoturvan toimintasuunnitelman, toimintakertomuksen sekä muuhun dokumentaation tarkasteluun.

Kehittämiskohteet:

Tietoturvallisuus

THL teki vuoden helmikuussa 2015 tietoturvalisuudesta valtionhallinnossa annetun asetuksen (681/2010) 7 § mukaisen tietojenluokittelupäätöksen. Laitos on jatkanut tietoturvallisuuden kehittämistä luokittelupäätöksen edellyttämällä tavalla. Toimialariippumattomien tietotekniikkapalvelujen siirtyminen Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskukseen (Valtori) on tuonut merkittäviä haasteita laitoksen toimintaympäristöön sekä -prosesseihin. Valtorin palveluihin liittyviin prosesseihin, toimintatapoihin sekä yhteistyömuotoihin on jatkossa syytä kiinnittää erityistä huomiota. Myös laitoksen jatkuvuuden- sekä tieto- ja turvallisuusriskien hallinnan kehittämiseen tullaan jatkossakin kiinnittämään erityistä huomiota. Laitoksessa ei tietoturvallisuuden arviointihetkellä todettu perustason vaatimuksiin nähden vakavia poikkeamia.

Valtion mielisairaalat ja valtion koulukodit ovat jatkaneet työtä tietoturva-asetuksen ja Vahti-ohjeistuksen asettamien vaatimusten täyttämiseksi ja turvallisen toiminta-ympäristön edelleen kehittämiseksi. Tietoturvatyöhön kohdennettavien resurssien riittävyudessa todettiin riski. Myös toimialariippumattomien tietotekniikkapalvelujen siirtyminen Valtion

tieto- ja viestintätekniikkakeskukseen (Valtori) on tuonut esiin uusia osin myös toteutuneita riskejä. Tietojärjestelmä- ja tietoliikennehäiriöt sekä monet palveluviiveet ovat lisääntyneet selvästi. Myös prosessien toimivuudessa on havaittu puutteita ja tietotekniikkapalvelujen kustannukset ovat kasvaneet.

Valtion mielisairaaloilla ja koulukodeilla tietoturvallisuuden kehittämisen tilanne on yleisesti ottaen hyvä. Valtion mielisairaalat ja koulukodit ovat jatkaneet aikaisempien vuosien tietoturvan kehittämistöitä.

Niuvanniemen sairaalassa on tehty Valtiokonttorin ohjaama tietoturva-auditointi v. 2013, jonka mukaan valtion tietoturva-asetuksen perustaso ei enää täyty Kieku-järjestelmän käyttöönoton jälkeen. Palvelujen siirryttyä Valtoriin ovat lisääntyneet toistuvat tietojärjestelmien ja tietoliikenteen häiriöt sekä palveluviiveet haitaten ja vaarantaen myös potilaiden hoitoon liittyvää tiedonvälitystä.

Rahoitus ja omaisuuden hallinta

Arvio perustuu vuonna 2015 THL:n toimintayksiköissä osana päivittäistä johtamista toteutettuihin riskien arviointeihin sekä THL:n talousyksikön keräämiin havaintoihin. Rahoituksen ja omaisuuden hallintaan liittyvät menettelyt ovat pääosin riittävät.

Budjettirahoituksen merkittävien leikkausten vuoksi ja ulkopuolisen rahoituksen kilpailun kiristyttyä rahoituksen jatkuvuuteen liittyvien epävarmuusriskien hallintaan on edelleen kiinnitetty huomiota toiminnan suunnitteluprosessien eri vaiheissa. Olenaiset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittä-

tämiskohteet liittyvät yhteisrahoitteisen toiminnan johtamiseen ja hallintaan. Talouden raportointia on edelleen kehitetty hankkeiden toiminnan suunnittelun, seurannan ja raportoinnin tueksi. Myös eri rahoittajien hallinnointikäytäntöjen yhtenäistämistä on edelleen kehitetty.

Yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa on laadittu yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan sopimusmallit ja yleiset ehdot.

Maksullisen palvelutoiminnan hinnoittelun oikeellisuutta volyymiltaan suurimpien suoritteiden osalta on varmennettu vuosittaisilla hinnoittelun tarkastuksilla. Maksullisen toiminnan kasvupotentiaalin kartoittamistyö on aloitettu. Omaisuuden hallinnan osalta käyttöomaisuuskirjanpidon ja irtaimistorekisterin tietojen varmentaminen sekä päivittäminen säännöllisten inventointien avulla ovat jatkuvaa toimintaa. Omaisuuden hallinnassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Koulukotitoiminnan taloudellinen riski muodostuu arvioidun hoitopäivämaksuihin sekä perusopetuksen rahoitukseen perustuvan tulokertymän alitumisesta ja/tai toisaalta kustannusten ennakoitua suuremmasta kasvusta. Kysynnän vaihtelut etenkin kesäisin aiheuttavat taloudellisen riskin. Lastensuojelu- ja perusopetuslakien sääntely edellyttää toiminnassa riittävää henkilöstömitoitusta myös silloin, kun sijoituksia on vähemmän. Toimintakertomusvuoden aikana henkilöstöä vähennettiin, millä saavutettiin taloudellisia säästöjä. Koulukotien toimitilahankkeisiin liittyy riskejä, joita pyritään hallitsemaan yhteistyössä Senaatti kiinteistöjen laaditun toimitilastrategian avulla.

Sairaaloiden suurimmat taloudelliset riskit liittyvät kiinteistöihin kohdistuviin toimintahäiriöihin. Niuvanniemen sairaalan suurimmat taloudelliset riskit liittyvät kiinteistöihin kohdistuviin toimintahäiriöihin, esimerkiksi tulipalon tai vesivahingon aiheuttamana. Niuvanniemen sairaala on saanut useita langettavia päätöksiä virkamieslautakunnasta ja hallinto-oikeudesta liittyen määräaikaisten virkasuhteiden laillisuuteen. Hallinto-oikeuden päätösten mukaan sairaala ei ole osoittanut, että sillä olisi ollut valtion virkamieslain 3 luvun 9 §:ssä vaadittua perustetta nimittää henkilöitä toistuvasti määräaikaisiin virkasuhteisiin. Sairaala on valittanut päätöksistä KHO:een, mutta varautuu oikeustapausten aiheuttamaan taloudelliseen riskiin. Sairaaloissa talouden ja omaisuuden hallinnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt koetaan riittäviksi.

Henkilöstö

THL:n suuri henkilöstöä koskeva muutos vuonna 2015 oli toiminnan aloittaminen uudistuneessa organisaatiossa. Tässä yhteydessä suurin osa esimiestehtävistä tuli uudelleen haettavaksi. Tärkeitä kriteereitä valinnoissa olivat johtamiskokemus ja -halukkuus. Esimiesten valmennukseen on edelleen panostettu. Keväällä 2015 toteutettiin sekä työsuojeluriskien arviointi että VMBaro-työhyvinvointiarviointi. Näiden avulla on tunnistettu tärkeimmät kehittämiskohteet henkilöstön työssä jaksamisen parantamiseksi. Osa toimenpiteistä on aloitettu. Joustoilla jaksamista -kokeilun tulosten pohjalta laitoksessa otetaan käyttöön uusia joustavia työskentelytapoja. Suuri haaste on ol-

lut budjettileikkausten vuoksi tehdyt henkilöstövähennykset.

Koulukoteihin rekrytoitavan pätevän henkilöstön rekrytoinnissa on edelleen alueellisia eroja. Erityisesti miespuolisen henkilökunnan rekrytoinnissa on koettu haasteita. Henkilökunta on ammatillisesti pätevää ja pääosin resurssit koetaan riittäviksi. Henkilöstön henkistä jaksamista heikentää jossain määrin toimintaan luonteeseen liittyvät riskit, joita kuitenkin pyritään vähentämään ohjeistuksilla ja ennakoinnilla. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt täyttävät niille asetetut tavoitteet eikä merkittäviä laillisuusriskejä ole havaittu.

Sairaaloissa henkilöstöriskejä tiedostetaan sisältyvän terveydenhuollon ammattihenkilöstön rekrytointiin. Riskejä hallitaan kohtuullisesti mm. työnohjauksella, täydennyskoulutuksella ja esimiestyöhön sisällytetyllä sisäisellä valvonnalla. Rekrytointitilanne Niuvanniemen sairaalassa on erittäin hyvä kaikkien terveydenhuollon ammattihenkilöiden saatavuudella arvioiden. Työturvallisuudesta ja -terveydestä huolehditaan erillisen työsuojelun toimintaohjelman, työterveyshuollon vuotuisen toimintasuunnitelman ja työhyvinvointistrategian mukaisesti.

Vanhan Vaasan sairaalan lääkäri- ja psykologitilanne on hyvä, mutta sijaisten saaminen lääkäri- ja psykologeihin on vaikeutunut.

Myös talous- ja henkilöstöhallinto on haavoittuvainen pidemmissä sairauspoissaolotapauksissa ja ammattitaitoisten sijaisten rekrytointi viivytyksettä on haasteellista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt täyttävät niille asetetut tavoitteet eikä merkittäviä laillisuusriskejä ole havaittu.

Johtaminen

THL:n organisaatiouudistus astui voimaan toimintakertomuskauden alussa. Johtamisjärjestelmää madallettiin, työjärjestyksellä delegoitiin toimivaltaa aiempaa enemmän osastoille ja johtamisen kehittämiseen panostettiin edelleen. Toiminnan ja talouden suunnitteluun yhdistettiin aiempaa vahvemmin henkilöstösuunnittelu. Uutena elementtinä toiminnan suunnitteluun tuotiin strategiakartta-ajattelu. Strategiakartta tiivistää strategian toimeenpanon kannalta olennaimmat näkökulmat yhteen kuvaan.

Koulukotien johtamis- ja ohjausjärjestelmän kehittäminen on vähentänyt toimintaan sisältyvää vaihtelua yksiköiden välillä. Johtamisen ja laadunhallinnan työkalun, IMS-toimintajärjestelmän, käyttöönotto on osaltaan tukenut johtamisen kehittämistä.

Sairaaloissa henkilökunnan mielipiteitä johtamisesta kartoitetaan vuosittain mm. kyselyiden avulla. Niuvanniemen sairaalan vuosittaisen sisäisen arviointikyselyssä mikään osa-alue ei saanut kokonaisuutena heikkoja arvosanoja. Vanhan Vaasan sairaalan osalta johtamis- ja toimintakulttuurin haasteet keskittyvät tiedottamiseen, päätösten läpinäkyvyyteen ja arvojen noudattamiseen. Sairaaloiden työtyytyväisyys on oleellisesti samalla tasolla, joka on valtiotyönantajan keskiarvoa korkeampi.

Johtopäätös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta

THL:n seitsemäntenä vuonna toiminta-, talous- ja henkilöstösuunnittelua on edelleen sidottu aiempaa tiiviimmin yhteen. Toimintasuunnitelma-asiakirjaan

on koottu selkeät suunnitelmat tavoitteiden toteuttamiseksi. Talouden suunnittelussa on edelleen määrärahaikusten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksen tuomia haasteita.

THL-kirjanpitoyksikön johto on arvioinut, täyttääkö sisäinen valvonta sille valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet. Arvioinnin perusteella todetaan, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ovat olennaisilta osin riittäviä ja täyttävät niille asetetut tavoitteet. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta eivät sisällä olennaisia puutteita.

1.8 Arviointien tulokset

Laitokseen ei kohdistunut toimintakertomusvuonna laajoja arviointeja. Kansainvälinen ryhmä teki STM:n toimeksiannosta THL:n kokonaisvaltaisen arvioinnin joulukuussa 2013. He saivat työnsä päätökseen toukokuussa 2014. Arvioinnin suositusten perusteella THL:n neuvoston alaisuuteen perustettiin vuonna 2015 arviointijaosto, jonka tehtävänä on vuoden 2016 alkupuolella arvioida kansainvälisen arvioinnin suositusten toteutumista.

FINAS (Finnish Accreditation Service) teki THL:n akkreditoitujen laboratorioden toimintaan määräaikasarvioinnin 2013. Vuonna 2014 THL:een ei kohdistunut arviointikäyntiä. THL:n laboratorioissa tehtiin jatkuvaa toimintaprosessien arviointia toimintakäsikirjan mukaisesti.

Edellä kuvattujen arviointien lisäksi THL:n toimintaan kohdistui erillisiä ulkoisia tarkastuksia mm. VT-V:n toimesta.

1.9 Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä

Kertomusvuonna paljastui yksi maksuaikakortin rikollinen väärinkäyttö arvoltaan muutama tuhat euroa. Asiasta on tehty rikosilmoitus ja ilmoitus Valtiontalouden tarkastusvirastolle. Asian selvitys on kesken.

2 Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2015	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	1 122 746,92	716 988	716 988,30	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	1 122 746,92	716 988	716 988,30	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	318 296,95	812 146	411 911,49	-400 234,92	51
12.33.03. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot	50 478,32	500 000	99 765,08	-400 234,92	20
12.33.99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	3 866,80	0	0,00	0,00	0
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	83 928,41	32 582	32 581,62	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	180 023,42	279 565	279 564,79	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	1 600,00	0	0,00	0,00	0
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot (nettob)	1 600,00	0	0,00	0,00	0
13.03.01.1.Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot	1 600,00	0	0,00	0,00	0
Tuloarviotilit yhteensä	1 442 643,87	1 529 134	1 128 899,79	-400 234,92	74

Päluokan, momentin ja tilijaotteen numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2015	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2015	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2015	Käyttö vuonna 2015 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia	275 000,00	47	46,97	0,00	46,97	0,00	64 461,94	64 461,94	64 461,94	0,00
23.01.03 Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)							64 461,94	64 461,94	64 461,94	0,00
23.01.22. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirtomääräraha 3 v)	275 000,00									
23.01.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		47	46,97		46,97	0,00				
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	225 700,00	0	0,00	0	0,00		161 136,47	161 136	95 247,26	65 889
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	225 700,00			0,00	0,00		161 136,47	161 136,47	95 247,26	65 889,21
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	258 157,84	260 335	260 334,70	0,00	260 334,70	0,00	23 119,20	23 119,20	23 119,20	0,00
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	258 157,84	260 335	260 334,70		260 334,70	0,00				
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)							23 119,20	23 119,20	23 119,20	0,00
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	282 513,99	221 904	221 903,98	0,00	221 903,98	0,40				
29.01.29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	31 071,22	31 904	31 904,38		31 904,38	0,00				
29.90.50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	251 442,77	190 000	189 999,60	0,00	189 999,60	0,40				
29.90.50.10.1 Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin	151 747,51	90 000	90 000,00		90 000,00	0,00				
29.90.50.10.3 Liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen	99 695,26	100 000	99 999,60		99 999,60	0,40				
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	113 361,68	18 694	18 694,33	0,00	18 694,33	0,00	0,00	13 536,04	13 536,04	0,00
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	12 840,87	5 158	5 158,29		5 158,29	0,00				
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)	100 520,81	13 536	13 536,04	0,00	13 536,04		0,00	13 536,04	13 536,04	0,00
32.30.51.07. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	100 520,81	13 536	13 536,04	0,00	13 536,04		0,00	13 536,04	13 536,04	0,00
32.30.51.07.1. Palkkaukset	100 520,81									

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2015	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2015	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2015	Käyttö vuonna 2015 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	121 920 187,80	117 646 309	91 054 443,95	23 510 263,59	114 564 707,54	5 797 829,26	67 813 345,60	157 609 345,60	116 340 149,42	41 236 614,56
33.01.04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	600 000,00	590 000	148 229,77	441 770,23	590 000,00		501 504,61	1 091 504,61	649 734,38	441 770,23
33.01.05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2v)	548 000,00	1 031 000	1 026 727,83	4 272,17	1 031 000,00		570,00	1 031 570,00	1 027 297,83	4 272,17
33.01.06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		421 000	224 723,35	196 276,65	421 000,00		0,00	421 000,00	224 723,35	196 276,65
33.01.25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)							18 973 907,99	18 973 907,99	18 845 705,70	128 202,29
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	11 105 930,72	10 840 309	10 840 308,86		10 840 308,86	0,00				
33.02.20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	10 316 862,03	10 000 000	10 243 572,97		10 243 572,97	-243 572,97				
33.02.20.01. Kuolemansyyn selvittämisen menot	10 316 862,03	10 000 000	10 243 572,97		10 243 572,97	-243 572,97				
33.03.04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	68 103 000,00	60 412 000	53 563 305,17	6 848 694,83	60 412 000,00		10 070 223,51	70 482 223,51	63 633 528,68	6 848 694,83
33.50.30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	1 227 975,35	1 450 000	1 084 626,62		1 084 626,62	365 373,38				
33.60.34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	3 026 419,70	5 560 000	2 600 199,09		2 600 199,09	2 959 800,91				
33.60.34.01. Mielenterveyslain mukaiset korvaukset	3 026 419,70	5 560 000	2 600 199,09		2 600 199,09	2 959 800,91				
33.60.52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)		11 550 000	9 908 606,89	1 641 393,11	11 550 000,00		0,00	11 550 000,00	9 908 606,89	1 641 393,11
33.70.20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	22 790 000,00	11 790 000	0,00	11 790 000,00	11 790 000,00		34 297 072,64	46 087 072,64	18 570 530,76	27 516 541,88
33.70.50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 130 000,00	2 930 000	342 143,40	2 587 856,60	2 930 000,00		3 970 066,85	6 900 066,85	2 408 021,83	4 459 463,40
33.70.52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	1 072 000,00	1 072 000	1 072 000,00	0,00	1 072 000,00		0,00	1 072 000,00	1 072 000,00	0,00

Päluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2015	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2015	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2015	Käyttö vuonna 2015 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
35.Ympäristöministeriön hallinnonala	95,71	1 592	1 591,57	0,00	1 591,57	0,00	90 305,81	90 305,81	90 305,81	0,00
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	95,71	1 592	1 591,57	0,00	1 591,57	0,00				
35.10.64. EU:n ympäristörahasen osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)							90 305,81	90 305,81	90 305,81	0,00
Määrärahatilit yhteensä	123 075 017,02	118 148 881	91 557 015,50	23 510 263,59	115 067 279,09	5 797 829,66	68 152 369,02	157 961 905,06	116 626 819,67	41 302 503,77

3 Tuotto- ja kululaskelma

		1.1.2015-31.12.2015		1.1.2014-31.12.2014	
TOIMINNAN TUOTOT					
	Maksullisen toiminnan tuotot	79 440 926,52		81 961 831,70	
	Vuokrat ja käyttökorvaukset	625 312,40		561 454,00	
	Muut toiminnan tuotot	25 909 777,20	105 976 016,12	23 040 348,36	105 563 634,06
TOIMINNAN KULUT					
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
	Ostot tilikauden aikana	26 598 384,72		30 100 204,13	
	Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	1 099 644,27		-454 851,65	
	Henkilöstökulut	116 996 133,20		121 676 659,89	
	Vuokrat	16 090 687,48		16 344 841,43	
	Palvelujen ostot	45 828 482,46		37 926 698,57	
	Muut kulut	4 357 074,12		4 629 973,68	
	Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	40 614,60		-10 499,60	
	Poistot	1 291 244,79		1 067 268,57	
	Sisäiset kulut	212 740,64	-212 515 006,28	121 408,32	-211 401 703,34
JÄÄMÄ I			-106 538 990,16		-105 838 069,28
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
	Rahoitustuotot	91,03		3 227,60	
	Rahoituskulut	-8 023,70	-7 932,67	-3 873,57	-645,97
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT					
	Satunnaiset tuotot	31 594,78		5 917,17	
	Satunnaiset kulut	-46 249,45	-14 654,67	-8 942,99	-3 025,82
JÄÄMÄ II			-106 561 577,50		-105 841 741,07

		1.1.2015-31.12.2015		1.1.2014-31.12.2014	
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT					
	Tuotot				
	Paikallishallinnolta	1 163 929,43		1 143 168,15	
	Sosiaaliturvarahastoilta	9 426,46		8 955,04	
	Elinkeinoelämältä	3 763,30		0,00	
	Muut	105,28	1 177 224,47	2 402,36	1 154 525,55
	Kulut				
	Paikallishallinnolle	13 422 617,45		4 509 943,03	
	Elinkeinoelämälle	139 214,46		26 841,46	
	Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	9 976 322,32		5 595 622,62	
	Kotitalouksille	443 364,11		460 793,35	
	Yliopistoille	677 064,60	-24 658 582,94	0,00	-10 593 200,46
JÄÄMÄ III			-130 042 935,97		-115 280 415,98
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA					
	Perityt arvonlisäverot	716 988,30		1 270 300,63	
	Suoritettut arvonlisäverot	-11 149 131,28	-10 432 142,98	-11 425 472,13	-10 155 171,50
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ			-140 475 078,95		-125 435 587,48

4 Tase

		1.1.2015-31.12.2015		1.1.2014-31.12.2014	
VASTAAVAA					
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET					
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
	Aineettomat oikeudet	31 762,20		41 929,56	
	Muut pitkävaikutteiset menot	3 159,86	34 922,06	6 319,73	48 249,29
AINEELLISET HYÖDYKKEET					
	Rakennelmat	77 471,22		83 248,50	
	Koneet ja laitteet	2 171 535,12		2 544 997,85	
	Kalusteet	778 606,39		217 964,42	
	Muut aineelliset hyödykkeet	58 719,46		58 719,46	
	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	20 831,50	3 107 163,69	0,00	2 904 930,23
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET					
	Käyttöomaisuusarvopaperit	21 231,20	21 231,20	29 971,20	29 971,20
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET			3 163 316,95		2 983 150,72
VAIHTO- JA RAHOITUSMAISUUS					
VAIHTO-OMASUUS					
	Aineet ja tarvikkeet	57 326,90		66 718,03	
	Valmiit tuotteet/Tavarat	48 396 907,61	48 454 234,51	49 527 775,35	49 594 493,38
PITKÄAIKAISET SAAMISET					
	Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
LYHYTAIKAISET SAAMISET					
	Myyntisaamiset	18 751 678,73		11 733 248,33	
	Siirtosaamiset	69 127,35		18 882,28	
	Muut lyhytaikaiset saamiset	2 062 824,21		2 042 064,15	
	Ennakkomaksut	858 946,12	21 742 576,41	1 946 720,86	15 740 915,62

		1.1.2015-31.12.2015		1.1.2014-31.12.2014	
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT					
	Kassatilit	8 469,04		14 918,30	
	Tiliviraston tulotilit	0,00		50,00	
	Muut pankkitilit	12 151,36		1 382,69	
	Muut rahat ja pankkisaamiset	3 037,30		2 971,35	
	Sisäisen rahaliikkeen tilit	0,00	23 657,70	0,00	19 322,34
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ			70 220 468,62		65 354 731,34
			73 383 785,57		68 337 882,06

VASTATTAVAA		1.1.2015-31.12.2015		1.1.2014-31.12.2014	
OMA PÄÄOMA					
	Valtion pääoma 1.1.1998	5 600 498,85		5 600 498,85	
	Edellisten tilikausien pääoman muutos	18 786 754,93		20 292 825,23	
	Pääoman siirrot	145 971 370,02		123 929 517,18	
	Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-140 475 078,95	29 883 544,85	-125 435 587,48	24 387 253,78
RAHASTOJEN PÄÄOMAT					
	Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	3 037,30	3 037,30	2 971,35	2 971,35
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ			29 886 582,15		24 390 225,13
VIERAS PÄÄOMA					
PITKÄAIKAINEN					
	Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00
LYHYTAIKAINEN					
	Saadut ennakot	12 213 039,32		12 012 256,34	
	Ostovelat	7 236 363,72		7 340 672,70	
	Tilivirastojen väliset tilitykset	2 397 436,33		2 417 878,18	
	Edelleen tilitettävät erät	2 184 940,11		2 595 050,13	
	Siirtovelat	17 988 203,24		19 308 239,04	
	Muut lyhytaikaiset velat	1 477 220,70	43 497 203,42	273 560,54	43 947 656,93
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ			43 497 203,42		43 947 656,93
VASTATTAVAA YHTEENSÄ			73 383 785,57		68 337 882,06

5 Liitetiedostot

Liite 1

Kirjanpitoyksikkö 561 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

- Ulkomaanrahan määräiset velat samoin kuin ulkomaanrahan määräiset saamiset ja muut sitoumukset on muunnettu Suomen rahaksi varainhoitovuoden viimeisen Euroopan keskuspankin tai Suomen Pankin kurssin mukaan.
- Kirjanpitoyksikkö on toiminut koko vuoden 2015 palvelukeskuksen (Palkeet) asiakkaana. Palvelukeskus on hoitanut erikseen sovitulla tavalla talous- ja henkilöstöpalveluita. Kirjanpitoyksikkö on siirtynyt 1.10.2015 alkaen Valtion yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän Kieku-käyttäjäksi. Konversioajot entisestä Raindance-järjestelmästä on tehty.

Valtion mielisairaalat

- Vuoden 2015 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna.

Valtion koulukodit (THL:n alaiset lastensuojeluyksiköt)

- Vuoden 2015 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna. Vuorelan koulukodin yhteyteen on hallinnollisesti sijoitettu vankilan perheosasto-toiminta.

Liite 2
 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
 Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2015 määrärahojen		Tilinpäätös 2015	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2015	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2015	Käyttö vuonna 2015 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.01.04	Bruttomenot	58 030 091,39	590 000	56 286 750,66		56 728 520,89				56 788 255,27	
Mielis toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	57 430 091,39	0	56 138 520,89		56 138 520,89				56 138 520,89	
	Nettomenot	600 000,00	590 000	148 229,77	441 770,23	590 000,00	0,00	501 504,61	1 091 504,61	649 734,38	441 770,23
33.01.05	Bruttomenot	20 670 786,83	1 031 000	20 709 424,92		20 713 697,09				20 709 994,92	
Koulukoti toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	20 122 786,83	0	19 682 697,09		19 682 697,09				19 682 697,09	
	Nettomenot	548 000,00	1 031 000	1 026 727,83	4 272,17	1 031 000,00	0,00	570,00	1 031 570,00	1 027 297,83	4 272,17
33.03.04	Bruttomenot	94 120 581,79	60 412 000	79 855 074,22		86 703 769,05				89 925 297,73	
THL toimintamenot (siirtomääräraha 2v)	Bruttotulot	26 017 581,79	0	26 291 769,05		26 291 769,05				26 291 769,05	
	Nettomenot	68 103 000,00	60 412 000	53 563 305,17	6 848 694,83	60 412 000,00	0,00	10 070 223,51	70 482 223,51	63 633 528,68	6 848 694,83

Liite 3
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 561
Arviomäärärahojen ylitykset

Pääloukan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	10 000 000,00	243 572,97	2
33.02.20.01. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyntä selvittämisen menot	10 000 000,00	243 572,97	2
Pääloukat yhteensä	10 000 000,00	243 572,97	2

THL on saanut arviomäärärahan ylitysluvan: THL/236.2.00.00/2016
STM on myöntänyt 500 000 ylityksen.

Liite 4
 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
 Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala			32 581,62
Vuosi 2013			
33.70.50.	Terveyden edistäminen	32 581,62	
Pääloukat yhteensä			32 581,62

Liite 5
 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
 Henkilöstökulujen erittely

	2015	2014
Henkilöstökulut	95 692 211,75	99 286 599,41
Palkat ja palkkiot	96 720 733,03	99 844 554,12
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	-1 028 521,28	-557 954,71
Henkilösivukulut	21 303 921,45	22 390 060,48
Eläkekulut	19 103 497,29	19 765 194,45
Muut henkilösivukulut	2 200 424,16	2 624 866,03
Yhteensä	116 996 133,20	121 676 659,89
Johdon palkat ja palkkiot, josta	1 705 850,08	0,00
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	59 824,59	65 230,01
Johto	1 900,00	0,00
Muu henkilöstö	57 924,59	0,00

THL-Kirjanpitoyksikön käyttämä henkilöstöhallinnon järjestelmä ei sisältänyt vuoteen 2015 mennessä tehtävätasoluokitusta, joten johdon palkat, palkkiot ja luontoisedut on jätetty aikaisemmin esittämättä erillisenä eränä.

Liite 6

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

1. Poistonalainen omaisuus ja käyttöomaisuusrekisteri

Poistojen kirjaamista varten käyttöomaisuus ryhmittellään liikekirjanpidon mukaisesti omaisuustileihin. Poistolaskennan piiriin kuuluvat kaikki liikekirjanpidon tililuokassa olevat 1-alkuiset käyttöomaisuustilit.

Poistot tehdään vuoden 2009 alusta käyttöomaisuudesta, jonka arvonlisäveroton hankintahinta on vähintään 10 000 euroa ja taloudellinen pitoaika yli yksi vuosi. Tällaisen tuotannontekijän hankintahinta kirjataan liikekirjanpidossa kuluksi suunnitelman mukaisina poistoina. Hankinnat merkitään käyttöomaisuusrekisteriin.

Ennen vuotta 2009 käyttöomaisuusrekisteriin Kansanterveyslaitoksessa ja Stakesissa kirjatut hankinnat, jotka ovat vielä käytössä, siirretään osaksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen käyttöomaisuuskirjanpitoa. Siirrettäviin käyttöomaisuusesineisiin sovelletaan vuonna 2008 voimassa olevia poistosuunnitelmia.

Käyttöomaisuus, jonka arvonlisäveroton hankintahinta on alle 10 000 euroa mutta yli 1000 euroa, kirjataan suoraan kuluksi. Nämä hankinnat merkitään irtaimistorekisteriin. Taide-esineistä, matkapuhelimista ja atk-laitteista pidetään erillistä rekisteriä hankintahinnasta riippumatta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole kansallisuusomaisuutta.

2. Poistojen kirjaaminen

Kiekuun siirryttyä 1.10.2015 tehtiin poistot kerralla koko alkuvuodesta. Tämän jälkeen poistot kirjataan liikekirjanpitoon kuukausittain. Poistot lasketaan Kieku-käyttöomaisuus kirjanpitojärjestelmästä, josta ne kuukausittain siirretään liikekirjanpitoon. Poistojen tekeminen aloitetaan tuotannontekijän käyttöönottokuukautta seuraavasta kuukaudesta. Omaisuuden myynnin yhteydessä tehdään viimeinen poisto omaisuuden viimeiseltä käyttökuukaudesta. Tämän jälkeen jäljelle jäävä menojäännös kirjataan myyntivoittojen tai -tappioiden tilille. Omaisuuden ilmaisluovutuksen tai tuhoutumisen yhteydessä sen mahdollinen käyttöomaisuuskirjanpidossa jäljellä oleva arvo poistetaan kokonaan.

3. Poistomenetelmä ja poistoajat

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan tilivirastossa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina poistoina alkuperäisestä hankintahinnasta. Mikäli hyödykkeelle jää jäännösarvo suunnitelmanmukaisen poiston jälkeen ja sen käyttöikä jatkuu, tehdään jäännösarvolle uusi poistosuunnitelma, tasapoisto (3v.) (kts. viereisen sivun taulukko)

4. Poistosuunnitelman voimassaolo

Tätä poistosuunnitelmaa noudatetaan 1.1.2015 alkaen.

Omaisuusryhmä	Poistomenetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto % 1)	Jäännösarvo € tai %
112 Aineettomat oikeudet				
11200000 Ostetut atk-ohjelmistot	tasapoisto	5	20	-
114 Muut pitkävaikutteiset menot				
11490000 Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3 tai 10	10 tai 33,34	-
123 Rakennelmat				
12300000 Muut rakennelmat	tasapoisto	15 tai 20	5 tai 6,67	-
125-126 Koneet ja laitteet				
12500000 Autot ja muut maajetävälineet	tasapoisto	5	20	-
12530000 Raskaat työkoneet	tasapoisto	7	14,3	-
12540000 Kevyet työkoneet	tasapoisto	7	14,3	-
12550000 Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	tasapoisto	3	33,3	-
12560000 Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	-
12570000 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	5	20	-
12580000 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	-
12590000 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
12600000 Muut tutkimuslaitteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
12690000 Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
127 Kalusteet				
12700000 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5	20	-
12790000 Muut kalusteet	tasapoisto	5	20	-
128 Muut aineelliset hyödykkeet				
12800000 Taide-esineet	ei poistoja			
129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
12940000 Muut ennakkomaksut				
130 Käyttöomaisuuspaperit				
13010000 Muut osakkeet	ei poistoja			
13030000 Muut osuudet	ei poistoja			

Liite 7

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 561

Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet			Yhteensä
	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.2015	151 820,49	16 500,00		168 320,49
Lisäykset	13 705,44	0		13 705,44
Vähennykset		0		0
Hankintameno 31.12.2015	165 525,93	16 500,00		182 025,93
Kertyneet poistot 1.1.2014	-109 890,93	-10 180,27		-120 071,20
Vähennysten kertyneet poistot	0	0		0
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-23 872,80	-3 159,87		-27 032,67
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0	0		0
Tilikauden arvonalennukset	0	0		0
Kertyneet poistot 31.12.2014	-133 763,73	-13 340,14		-147 103,87
Arvonkorotukset	0	0		0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	31 762,20	3 159,86		34 922,06
	Aineelliset hyödykkeet			Yhteensä
	123 Rakennelmat	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	
Hankintameno 1.1.2015	95 972,00	5 476 662,57	480 597,29	6 053 231,86
Lisäykset	0	676 568,38	769 045,70	1 445 614,08
Vähennykset	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.2015	95 972,00	6 153 230,95	1 249 642,99	7 498 845,94
Kertyneet poistot 1.1.2015	-12 723,50	-2 931 664,72	-262 632,87	-3 207 021,09
Vähennysten kertyneet poistot	0	0	0	0
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-5 777,28	-1 050 031,11	-208 403,73	-1 264 212,12
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0	0	0	0
Tilikauden arvonalennukset	0	0	0	0
Kertyneet poistot 31.12.2015	-18 500,78	-3 981 695,83	-471 036,60	-4 471 233,21
Arvonkorotukset	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	77 471,22	2 171 535,12	778 606,39	3 027 612,73

	Muut aineelliset hyödykkeet			Yhteensä
	128 Muut aineelliset hyödykkeet	129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	130 Käyttöomaisuus-arvopaperit	
Hankintameno 1.1.2015	58 719,46	0	29 971,20	88 690,66
Lisäykset	0	20 831,50	0	20 831,50
Vähennykset	0	0	-8 740,00	-8 740,00
Hankintameno 31.12.2015	58 719,46	20 831,50	21 231,20	100 782,16
Kertyneet poistot 1.1.2015	0	0	0	0
Vähennysten kertyneet poistot	0	0	0	0
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0	0	0	0
Tilikauden arvonalennukset	0	0	0	0
Kertyneet poistot 31.12.2015	0	0	0	0
Arvonkorotukset	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	58 719,46	20 831,50	21 231,20	100 782,16

Liite 8
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
Rahoitustuotot ja -kulut

Ei ole esitettävää.

Liite 9
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
Talousarvionaloudesta annetut lainat

Ei ole esitettävää.

Liite 10
 Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 561
 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit								
	31.12.2015						31.12.2014	
	Kappale- määrä	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus %	Myynti-oi- keuksien alaraja %	Saadut osingot*	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet			21 231,20			0,00		29 971,20
Limingan jäähalli Oy	8		673,00					673,00
Luottokunta osuustodistus								
SalWe Oy	200		20 000,00					20 000,00
Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunta	48		558,20					558,20
Anvia Oyj								8 740,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä			21 231,20			0,00		29 971,20
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset								
Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole oman pääoman ehtoisia sijoituksia								

Liite 11
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
Taseen rahoituserät ja velat

Ei ole esitettävää.

Liite 12
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Muut monivuotiset vastuut						
Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan						
Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset						
	Talousarvio- menot 2015	Määräraha- tarve 2016	Määräraha- tarve 2017	Määräraha- tarve 2018	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	15 395 440,00	14 378 749,00	12 335 254,00	12 619 907,00	97 014 816,00	136 348 726,00
Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan						
Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset						
	Talousarvio- menot 2015	Määräraha- tarve 2016	Määräraha- arve 2017	Määräraha- tarve 2018	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset						
-Rokotevastuut	17 460 508,00	13 242 882,00	5 761 041,00	0,00	0,00	19 003 923,00
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	32 855 948,00	27 621 631,00	18 096 295,00	12 619 907,00	97 014 816,00	155 352 649,00

Liite 13
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat	Varat	Käyttötarkoitus
	31.12.2015	31.12.2014	
Kyösti Kallion rahasto	3 037,30	2 971,35	Sodassa kaatuneiden vähävaraisten omaisten auttaminen
Yhteensä	3 037,30	2 971,35	

Liite 14
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ei ole esitettävää.

Liite 15
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
Velan muutokset

Ei ole esitettävää.

Liite 16
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ei ole esitettävää.

Liite 17

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561

Oikeudet ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä ollut Vita Terveyspalvelut Oy:n valitus Keskusrikospoliisin tekemästä julkista hankintaa koskevasta päätöksestä 2.9.2010 (381/2010, koskien liikennejuopumukseen liittyvien laboratoriopalveluiden hankintaa) on hylätty Korkeimman hallinto-oikeuden antamalla päätöksellä 23.5.2012. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on voittanut Keskusrikospoliisin kilpailutuksen ja analyysitoiminta on tältä osin alkanut THL:ssa 2013. Vita Terveyspalvelut Oy on tehnyt asiasta Euroopan komissiolle kantelun koskien väitettyä laitonta valtiontukea. Kantelun käsittely on päättynyt Euroopan komissiossa, eikä se johtanut toimenpiteisiin laitosta koskien.

Vuoden 2015 alusta astui voimaan laki valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle (1354/2014). THL toimii päävastuullisena lain toimeenpanossa: huolehtii turvakotipalveluiden valtakunnallisesta saatavuudesta ja kehittämisestä, valitsee palveluntuottajat ja tekee sopimuksen palveluntuottajien kanssa sekä vastaa kokonaisuuden koordinoinnista ja ohjaamisesta valtakunnallisesti. THL vastaa myös korvauksen valmisteluun, maksatukseen ja sen käytön valvontaan liittyvistä tehtävistä. Vuoden 2015 talousarviossa oli varattu 11,3 miljoonaa euroa turvakotipalvelujen tuottajille maksettavien korvausten maksamiseen.

Rikosseuraamuslaitokselta siirtyi vankiterveydenhuollon järjestämiseen liittyvä toiminta THL:n alaiseksi hallinnoksi omaksi yksikökseen vuoden 2016 alusta. Siirtoprojektin valmistelutyö suoritettiin vuoden 2016 aikana. Kyseinen toiminta on laajuudeltaan noin 190 htv:tä ja vuoden 2016 talousarviossa sille on varattu noin 16,6 miljoonaa euroa.

Vuoden 2016 alusta THL:lle siirtyi Rikos- ja riita-asioiden sovittelupalveluiden järjestäminen, valtakunnallinen koordinointi ja kehittäminen sekä tilastointi. Vuoden 2016 talousarviossa on varattu 6,3 miljoonaa euroa sovittelun järjestämisestä aiheutuviin kustannusten korvaamiseen.

Liite 18
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561
THL:n organisaatorakenteen nimet ja lyhenteet

Nimi	Lyhenne
Hyvinvointi	HYVO
Terveys	TERO
Infektiotaudit	INFO
Terveydensuojelu	TUSO
Järjestelmät	JARO
Valtion palvelut	VAPO
Hallinto ja kehittäminen	HAKE
Tietopalvelut osasto	TIPO
Viestintä	JOVI
Pääjohtaja ja THL:n johtaminen	JOHO

6 Allekirjoitukset

Toimintakertomus ja tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 29. helmikuuta 2016.

Juhani Eskola
pääjohtaja

Matti Salminen
johtaja
Valtion koulukodit

Valtion mielisairaaloiden osalta

Eila Tiihonen
johtava lääkäri
Niuvanniemen sairaala

Markku Eronen
johtava lääkäri
Vanhan Vaasan sairaala

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

Postiosoite: PL 30, 00271 Helsinki

Käyntiosoite: Mannerheimintie 166, Helsinki

Puhelin (vaihe): 029 524 6000

Sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi • Tiedustelut: info@thl.fi

www.thl.fi • twitter.com/THLorg • facebook.com/thl.fi